

CUPRINS

C R E D I N Ț Ă	4	Veniți la Mine ! Predici, convorbiri, conferințe <u>Redescoperirea Ortodoxiei - redescoperirea României</u>	<i>Î.P.S. Serafim - Pr. Rafail Noica</i>	C A L E A
	7	Războiul nevăzut. Isihasmul <u>Tratat de viață spirituală (1)</u>	<i>Sfântul Grigorie Palama</i>	
	9	Povestiri și istorioare duhovnicești Primul omor (Cain și Abel)	<i>Pr. I. Popescu - Mălăești</i>	
S P E R Ă N Ț Ă	12	Religii - Secte - Ecumenism. Mișcări anticeștine Mișcarea satanistă și influența ei în societatea contemporană (2)	<i>Prof. drd. Emil Jurcan</i>	A D E V Ă R U L
	14	Știință și religie. Medicină creștină Medicini alternative (5)	<i>Roy Livesey</i>	
	16	Arta creștină. Muzica și poezia religioasă Qvo vadis, ecclesiasta musica în tribus millenio? (2)	<i>Lect. univ. Mircea Buta</i>	
	20	Poezii	***	
I U B I R E	21	Dumnezeu este iubire. Dragostea dintâi <u>Taina inimii</u>	<i>Pr. Miron Mihăilescu</i>	V I Ă Ț Ă
	22	Iisus Hristos - inima Bibliei Biserica și societatea. Familia creștină	<i>Corneliu C.</i>	
	23	Cu noblețe în fața lui Dumnezeu (pelerinaj în Serbia)	<i>Pr. Milos M. Vesin</i>	
	24	15 iunie - ziua prăznirii noilor martiri ai pământului Serbiei	***	
	25	<u>Plecarea definitivă din țară sau... fuga de sine</u> Tinerețe cinstită - Bătrânețe fericită	<i>Simtione Dorin</i>	
	26	<u>Hristos sau idolii secolului XXI ?</u>	<i>Pr. Nicolae Tănase</i>	

OMEGA

Taina Creației și a Timpului (3)

31	<u>Geneza și primul om. Concepția patristică ortodoxă (3)</u>	<i>Ieromonah Serafim Rose</i>
36	Unitatea și integritatea Creației	<i>Dr. Vasile Costin</i>
37	<u>Sensul creștin al istoriei</u>	<i>Răzvan Codrescu</i>

41 Actualitatea religioasă

41. Biserica Ortodoxă și alegerile / În Rusia, statul are binecuvântarea Bisericii Ortodoxe! / Legea clerului militar a devenit urgență / Icoanele în pericol / Carta ecumenică a Bisericilor Europei

42. În căutarea sufletului creștin al Europei / Kosovo - un an de la începutul bombardamentelor / Creștinii părăsesc Țara Sfântă / În Serbia, doctorii care fac avorturi nu pot fi împărțiți / Poligamia (desfrâul): model de căsnicie în mileniul III / Sfânta Scriptură electronică (pe Internet și CD) / Evanghelizare și spovedanie pe Internet, cu călugări virtuali și biserică virtuală! / Harta genomului uman (cartea vieții... biologice) va fi gata în vara anului 2000

43. Vaticanul și-a cerut iertare pentru greșelile din trecut! / Turnul Babel pe coasta Mării Negre!
Rănilor Adevărului - volum-omagiu dedicat martirilor din Decembrie 1989

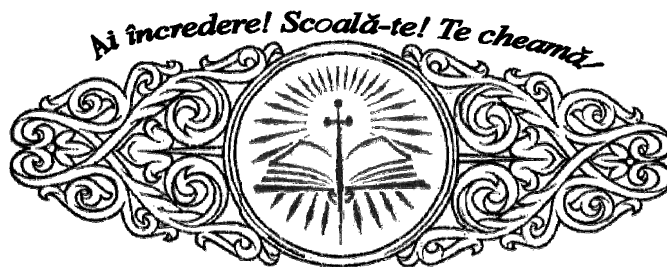
44 CARTEA PRIN POȘTĂ (cărți, icoane, etc.)

49 Curierul inimii

50 Abonamente. Difuzare. Publicitate.

Pace ție, cititorule!

Veniți la Mine !

Redescoperirea Ortodoxiei – redescoperirea României

Dialog PS Serafim – Parintele Rafail Noica

**În ortodoxie există încă oameni, suflete, inimi...
există încă viață**

PS Serafim - Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului (acum ÎPS Serafim - Mitropolit al Germaniei și Europei Centrale): Il avem ca oaspete pe Părintele Rafail Noica de la Mănăstirea Sfântul Ioan Botezătorul din Provincia Essex - Anglia. Părintele este fiul marelui filozof Constantin Noica. S-a născut la București, iar la vârsta de 13 ani, datorită condițiilor vitrege prin care a trecut familia dănsului, tatăl fiind urmărit de miliție, prins și întemnițat, părintele împreună cu sora și cu mama lui au trebuit să se refugieze în Anglia, unde s-au stabilit definitiv. După o vreme de căutări spirituale, părintele și-a redescoperit valoarea botezului ortodox pe care l-a primit în pruncie și a devenit călugăr ortodox în această mănăstire, fondată de Părintele Sofronie, ucenicul Sf. Siluan din Sf. Munte Athos. Părintele vine în țară, după 38 de ani de absență, și este încântat de ceea ce a văzut aici. Poate că aceasta ar fi prima întrebare, pe care i-aș adresa-o acum la sfârșitul vizitei sale în România.

Ce impresie ați avut despre tineretul pe care l-ați întâlnit, pentru că am vizitat împreună marile centre Universitare din țară; ne-am întâlnit cu foarte mulți tineri, cărora le-ați răspuns, întrebărilor, frământărilor spirituale, pe care ei le au.

Pr. Rafail: M-am bucurat după, 38 de ani în Apus, să revin în țara de obârșie, mai ales poate, deoarece *redescoperisem ortodoxia adevărată*, poate tocmai pentru că în Apus ne lipsea. M-am bucurat să mă întorc în țară ortodoxă, să văd, să iau cunoștință cu un popor ortodox, cu trăire ortodoxă. Știu și am fost foarte conștient de suferințele și greutățile prin care a trecut acest popor, dar trebuie să spun că m-am așteptat la asta. Mă așteptam la greutate materiale, dar mă așteptam și n-am fost deloc decepționat de faptul că am găsit omenie. *În ortodoxie mai există încă oameni*; acesta devine în Apus un "animal instinct". Nu știu cum să califică tendința omului în Apus (poate că nici nu mă bag la asta) dar vreau să spun că aici la toate nivelele am întâlnit oameni, suflete, inimi.

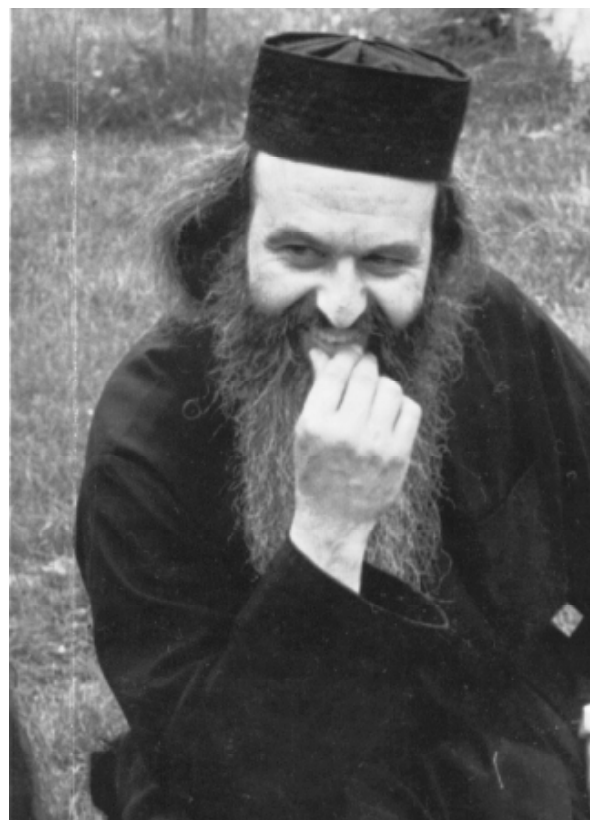
PS Serafim: Credeți că aceasta se datorează în primul rând structurii noastre sufletești, creată, modelată, de către credința noastră ortodoxă strămoșească, credința neamului?

Pr. Rafail: Sunt caracteristici etnice, aceasta este indubitabil, dar am văzut foarte clar în Apus că lucrul cel mai formativ pentru om este ceea ce omul numește religie. Religia nu ar trebui să aibă nume. Religia este căutarea de Dumnezeu. Părintele Sofronie a definit într-o zi timpul: "Ce este timpul? Timpul este condiția în care, pentru prima oară, omul poate să intre în contact cu Dumnezeu". Deci sensul însuși al omului pe pământ, este căutarea de Dumnezeu și găsirea de Dumnezeu. Deci, pentru mine, nu există noțiunea de religie separată de altele: medicină, jurisprudență ș.a. Religia este suflul omului.

PS Serafim: Viața omului, ceea ce caracterizează omul în chipul cel mai înalt.

Pr. Rafail: Dar repudiez termenul acesta de religie, căci, până la urmă, firea omului chiar și din negarea de Dumnezeu face un fel de religie, care, la rândul ei, îl face pe om (riscă să îl facă pe om) religios cu semnul minus.

PS Serafim: Deci la noi ați constatat această amprentă a ortodoxiei,

pusă pe sufletul românesc în general de unde omenia românească, celelalte calități ale sufletului românesc.

Pr. Rafail: Dincolo de caracteristicile etnice, am găsit, constantul asta al ortodoxiei, pe care l-am găsit și în Grecia și la Sârbi.

PS Serafim: Despre tinerii români, aceștia pe care i-ați întâlnit în periplul pe care l-ați făcut în țară, ce ne puteți spune?

Pr. Rafail: Ași zice duh viu... Spuneam deunăzi, în București, o cu totul o altă atmosferă. În Apus am o oarecare frică, nu frică că îmi dă cu ceva în cap, nu știu ce e. Acum văd prin diferență: la tineri, copii, chiar și glasurile le sunt *diferite*! În Grecia am văzut, am simțit ortodoxia. Am văzut ce este în *comun*, adică substratul acesta religios. Dar este *încă ceva* la poporul român, și aici deși mă așteptam, aici am fost chiar uimit: suferința mântuitoare, izbăvitoare. Suferința.

PS Serafim: Aceasta este o suferință mântuitoare, izbăvitoare, suferința care îl poate înălța pe om, dacă omul știe să o asume și să o transfigureze. Ceea ce face Biserica, Ortodoxia: propune, ca omul să trăiască, să experimenteze, în suferința prin care inevitabil trece fiecare dintre noi.

Suntem la Sibiu; la Sibiu există o Fundație Pentru Tineret (cum există în toate orașele mari din țară) și în această F.P.T. sibiană activează mai multe asociații și grupări de tineret, între care și L.T.O.,

o Asociație Pentru Isihasm, în rândul tinerilor, și de asemenea, o organizație filozofică "Andrei Șaguna". Așa cum ați spus, tinerii din Sibiu așa cum i-ați caracterizat, sunt plini de viață, și caută, sunt căutători ai adevărului. Doresc să-l întâlnească pe Dumnezeu, să-l cunoască pe Dumnezeu. Își pun serios problema vieții, scopului vieții și bineînțeles că e greu după o pauză de 45 de ani de lipsă a religiei, a educației religioase din școli, din mass media. Tinerii sunt puțin dezorientați, nu mai văd așa ușor sensul vieții, destinul omului. Deci există o căutare în acești tineri. Cum credeți că această căutare ar putea fi alimentată de către Biserică, sau cum acești tineri ar trebui să se orienteze, pentru ca întrădevăr să ajungă acolo unde ei doresc să ajungă, chiar dacă unii, conștient nu-și dau seama că de fapt îl caută pe Dumnezeu? Ei caută scopul vieții care nu poate fi decât Dumnezeu, cum ați spus, ei caută viața, ori viața vine de la Dumnezeu și numai în Dumnezeu viața se desăvârșește, se împlinește. Cum credeți că tinerii noștri pot fi ajutați în acest sens și cum ei înșiși ar trebui să caute, precizându-le oarecum, direcția aceasta sănătoasă în care ei pot să ajungă să descopere sensul vieții?

Pr. Rafael: Precum am spus Prea Sfințite în mai multe locuri, eu am descoperit ortodoxia, am descoperit-o nu ca o religie mai bună, sau ca o filozofie mai înțeleaptă, ci ca singurul lucru care n-ar trebui să aibă nume. Este firea omului, în esență, *ortodoxia este firea omului*, și în sensul ăsta am mare nădejde în Biserică și în tineretul Bisericii Ortodoxe. Din nefericire, noi oamenii, bineînțeles că fiecare cu păcatele noastre, desfigurăm chipul acestei firi a omului, dar noi toți oamenii, cu toate păcatele noastre, suntem pe drumul mântuirii. Și zic asta, pentru ca și tinerii să poarte îngăduință, față de noi, figurile bisericești, căci dacă noi smintim pe cineva, sminteala e mare. Dar mă gândesc mai ales la psalmul care zice: *"Ce voi răsplăti Domnului pentru toate care mi-a dat mie. Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema"*. Cred că aceasta este calea.

Nouă în Apus (chiar și făcând parte dintr-o mare migrație: greacă, rusească, românească) ne-a lipsit ceea ce aici avem, în țările noastre, pe toate străzile. Ducând lipsa asta duhovnicească, am descoperit ortodoxia printr-o altă prismă, decât am fi putut poate în țara noastră de obârșie. Alt lucru care s-a întâmplat în Apus. Apusul are o persecuție în duh (cum spunea Părintele Simeon): New Age-ul ăsta, Noul Veac, nu este o mișcare oarecare, ci așa... un duh, care penetrează în toate. Or sub influența asta, am văzut din anii '60, când eram încă în Franța, o mișcare spontană, în sânul ortodoxiei, care a rezultat, tocmai din anii aceia, cu o *împărtășanie mai deasă*. Cred că a venit vremea în istorie, chiar așa zice cuvântul psalmului: *"Vremea este a Domnului a face"* sau ...

Vremea este a Domnului a face

PS Serafim: *"Vremea este să lucrăm pentru Domnul"*.

Pr. Rafael: Da. Nu știu dacă e o greșală în traducere, în sintaxa greacă, care are o inversare acolo. Un duhovnic ortodox spunea că este corect "Vremea este a Domnului a face", adică omul nu mai poate de aici în colo. Și la liturghie spunea el: "Am făcut tot ce am putut, am adus pâine și vin. De acum încolo *a Domnului este a face*". Și zic că (am impresia), că și în istorie, a venit vremea "Domnului a face". Sunt multe implicații morale și am simțit asta în Apus: nevoia împărtășaniei mai dese. Mulți se împărtășesc săptămânal, alții chiar și mai des, mai ales poate prin mănăstiri. Dar și în mica mea experiență de preot și duhovnic, am văzut, adică ceea ce am văzut, m-a făcut să conclud fără cea mai mică șovăială: *lucrul este al Domnului și nu al omului, începând de la potir*.

PS Serafim: Mi se pare că trebuie să subliniem, așa cum spuneți, importanța apropierii de potir, a împărtășirii cu Hristos, pentru că Dumnezeu S-a revelat în Iisus Hristos. Nu există o altă cale de cunoaștere a lui Dumnezeu, de ajungere la Dumnezeu, decât în Iisus Hristos, care este Dumnezeu coborât pe pământ, întrupat, născut om. Hristos este deci puntea ontologică între Dumnezeu și om, și

Hristos deci nu poate fi ocolit, nu poate fi evitat. Hristos este real prezent în Liturghie, în Împărtășanie și cel care a descoperit valoarea împărtășaniei cu Hristos înseamnă că acela e pe calea cea mai bună, acela trăiește în Dumnezeu, Dumnezeu trăiește în el, *Dumnezeu lucrează în el*. Aici este cred eu, punctul central spre care trebuie să se orienteze nu numai tinerii, dar în general toată suflarea creștină și mai cu seamă cea ortodoxă care în ultimul timp s-a cam înstrăinat, s-a cam îndepărtat de potir, de Liturghie.

Ați amintit de New Age și ați calificat-o mai degrabă o stare de spirit care amăgește lumea. Indiferent de confesiunea și credința religioasă pe care o are această mișcare, New Age, și alte practici spirituale necreștine, au pătruns și pătrund tot mai mult la noi în țară. Și la noi, la Sibiu avem practicile acestea, propuse mai cu seamă tinerilor, spre a fi urmate, mă refer la Yoga și îndeosebi la "Tantra Yoga", care conduce, sunt sigur, conduce la o degradare morală, și nu numai morală ci și biologică, din moment ce se propune în această practică "Tantra Yoga", se propune unirea sexuală între tineri, fără nici o noimă, fără nici un discernământ, fără să ia în considerare taina, unirea soțului și a soției, care este unică. Este un mare pericol cred, și poate ne puteți spune două cuvinte și în legătură cu aceasta.

Pr. Rafael: N-am studiat religii, alte în afara creștinismului, dar le-am întâlnit prin aceste mișcări și am citit și articole, și am observat tot așa o linie generală New Age, ce se caracterizează printr-o aducere împreună a tuturor acestor religii și filozofii, care au existat în istoria omenirii, dar printr-o scâlcire. Vreau să zic: la început toate religiile, cu practicile lor cele mai nebunești (ca să le zicem așa, mă gândesc și la practici magice), au avut totuși în ele o căutare sinceră, adevărată. Omul era smintit, dar, de acolo de unde era, căuta spre Dumnezeu. Am observat că în forma pură a religiei, era încă o noblețe și o intuiție adevărată, zic chiar și în lucrurile cele mai urâte. New Age ia niște forme din care s-a dus duhul, i-a niște cochilii goale, care au rămas, numai cochilii moarte, nu mai este în ele nimica. Și asta este una din marile sminteli ale religiilor importante prin mijlocul acesta, New Age... Până și în canibalism era o intuiție, conținea ceva nobil. Și în Hristos se găsește adevărul acestei intuiții. Acum toate practicile astea... oamenii nu-și dau seama, că dacă ești în filosofia aia, în sminteala aia, nu-ți poate cere Dumnezeu să nu fii acolo, dar de acolo te ia. Pornești greșit iar greșeala îți aduce pedepse. Nu pentru că Dumnezeu te pedepsește, dar dacă bei otravă, otrava îți strică stomacul. Așa este cu tot ce nu este în adevăr, în duh și adevăr. Ori, de unde ești, de acolo Te așteaptă să pornești și drumul include sminteli dacă noi suntem într-altă stare de duh. Deformația aceasta fizică și chiar duhovnicească, așa zice genetică, am observat-o de câteva ori în Apus.

Fiii risipitori

PS Serafim: La noi, aceste practici necreștine sunt cu atât mai condamnabile, cu cât ortodoxia a păstrat, cu infinit mai mult decât alte confesiuni creștine, adevărul primar, spiritualitatea creștină în autenticitatea ei, care e pe măsura sufletului românesc. Tertulian, în secolul al II-lea spunea că *sufletul omenesc, prin natura sa, este creștin*, însă păcatul e că noi nu cunoaștem această credință a noastră, spiritualitatea noastră, nu cunoaștem că prin ele noi ajungem la înălțarea noastră pe cele mai înalte culmi ale acestei desăvârșiri duhovnicești, la care nu poate să te aducă nici o altă formă de religie sau de practică spirituală. Adică ceea ce ne propune New Age și toate celelalte confesiuni și practici necreștine, sunt infinit mai jos decât ceea ce ne propune ortodoxia noastră, dar pe care mulți nu o cunosc, o ignoră și cred ei, că practicând Yoga sau alte sisteme de spiritualitate, ajung mai degrabă la această pace și liniște, înobilare sufletească, ceea ce nu este deloc adevărat. Dar bineînțeles că, din fericire, nu toți tinerii practică Yoga și alte forme de spiritualitate necreștină. Era cazul să le tragem atenția, că aceste practici sunt departe, departe de ceea ce ne oferă credința

în care toți cei de aici am fost botezați.

Pr. Rafail: Chiar dacă, istoric vorbind, în timpul lor au avut rostul lor, când omul acela nu știa mai mult.

PS Serafim: Tocmai... și într-un alt context, necreștin bineînțeles. Acuma ceea ce cred eu că mai lipsește lumii de azi în general (și tineretului bineînțeles) este această orientare spre sine însuși, această coborâre a omului înlăuntrul său, această cunoaștere de sine, această întâlnire cu Dumnezeu, însă nu în afară de sine, ci înlăuntrul sufletului nostru, pe altarul Sfintei Sfințelor, care este inima noastră. Și lucrul acesta nu se poate face decât prin rugăciune, prin citirea (acasă) a cuvântului lui Dumnezeu, a Sfintei Scripturi, și rugăciunea și citirea în cadrul Sf. Liturghii sau a slujbelor divine. Cred că tânărul trebuie să aibă o înrădăcinare autentică și profundă în rugăciune, în cuvântul lui Dumnezeu și în slujbele bisericii, respect în Sf. Duh și Dumnezeiasca Liturghie. Ce ne puteți spune despre rugăciune, despre citirea cuvântului lui Dumnezeu, despre importanța legăturii noastre cu biserica, unde ne spovedim, ne împărtășim cât mai des, și prin care noi înaintăm duhovnicește, noi simțim pe Dumnezeu în inima noastră și bucuria și pacea pe care Dumnezeu ne-o aduce în sufletul nostru?

Pr. Rafail: Citasem din Psalmi: “*Și numele Domnului voi chema*”; deci rugăciunea, chemarea numelui domnului, este polul al doilea, e fapta omului. Ce poate omul să facă să răsplătească Domnului? Ce poate să facă omul în general? Să cheme numele Domnului și cu tot ceea ce implică. Acum vreau să vă spun că mi s-a dus gândul și la proorocul Isaia care spunea: “*Vai mie că sunt om cu buze necurate și trăiesc într-un popor cu buze necurate*”. Când mă gândeam la tineret, mă gândeam că am întâlnit un duh minunat. Dar mi-am dat seama că nu sunt toți așa, că sunt mulți neștiutori, căutători înrăutățiți, și cred că duhul nostru, sufletul nostru, rugăciunea noastră, nu poate să fie adevărată dacă nu se duce și către aceștia. Adică eu sunt cel ce am nevoie de Dumnezeu, dar eu sunt și ăla din stradă, cel care face nebunii, Yoga tantrică și orice alte lucruri. Adică, mă gândesc și la fratele risipitor: a risipit, dar prin risipire, din mila Domnului Dumnezeu, a găsit și pe Dumnezeu și calea adevărată. Și prin risipire se poate găsi, dar au nevoie cei risipiți de sprijinul nostru. Sprijinul este prin rugăciune. Eu sunt păcătos și mă spovedesc, dar este și altul care este păcătos și nu-și dă seama de durerea păcatului. Dacă eu îmi dau seama să mă spovedesc cu durere, să-l pomenesc în sufletul meu și pe ăla, cunoscut sau necunoscut. “*Doamne miluiește-ne, că toți suntem făptura mâinilor tale*”. Ce aş fi făcut eu dacă aş fi avut o istorie a vieții grea, a celui din stradă? Eu aş fi ajuns în alt loc, decât în stradă, dacă aş fi avut istoria vieții lui? Trebuie înțeleasă, fiecare trăire a noastră ca trăirea omului. Trebuie trăită la nivelul Adamic. “*Ăsta-i omul*”, așa se smintește omul, așa învie omul, așa trăiește omul.

Biserica Ortodoxă – Maica neamului

PS Serafim: Cred că aici, la această gândire atât de adâncă, se ajunge tocmai când ne rugăm foarte mult. Când omul se roagă foarte mult, e intim unit cu Dumnezeu, atunci el își dă seama de legătura sa ontologică cu toată umanitatea, cu toți semenii săi, pe care îi poartă în sine, că de fapt există o solidaritate în întreaga umanitate. Umanitatea este una, pe care o purtăm fiecare dintre noi, în întregime. Adică, fiecare ar trebui să viețuiască viața tuturor, cum o mama viețuiește viața tuturor copiilor ei, ea îi poartă în sine pe toți copiii ei pentru că îi iubește. Așa și noi, unindu-ne cu Dumnezeu prin rugăciune, prin tainele bisericii (din care spovedania și împărtășania sunt centrul lor, cele mai importante), vom avea o viață duhovnicească foarte adâncă și curată, autentică, și prin această viață a noastră duhovnicească, vom simți solidaritatea aceasta cu toți semenii noștri. Dragostea aceasta a noastră, care va deborda din noi și va cuprinde pe toți semenii noștri și atunci, instinctiv aş zice, vom avea o compasiune, o milă față de toți, îi vom înțelege pe toți, vom încerca să îi ajutăm pe

toți; mai cu seamă când ești tânăr, ai și puterea fizică și morală, spirituală, ca să-i ajuți.

Astfel, prin tineret, mă gândesc eu, va putea veni o înnoire a întregii societăți. Eu am trăit aici clipele revoluției și pot să afirm (cum s-a spus pretutindeni și se știe lucrul acesta, dar m-am convins pe propria mea piele, cum spune vorba) că tineretul acesta, pe care l-am socotit îndepărtat de Dumnezeu, acest tineret a făcut revoluția, a ieșit cu lumânări în stradă, cu cruci, cu steaguri de la biserică și acest tineret a strigat: “*Dumnezeu e cu noi*”. Prin acest tineret Dumnezeu a lucrat mai mult decât prin cei în vârstă, pentru că inima lor nu a fost, nu este pervertită. Dumnezeu lucrează încă în inima tinerilor noștri, mai cu seamă când aceștia se deschid acestei lucrări a lui Dumnezeu și Dumnezeu face minuni prin acești oameni. Și eu cred că revoluția noastră o continuă Dumnezeu prin acei tineri care au făcut-o. Acum mi se pare că iarăși am intrat într-un fel de subterană (din punct de vedere moral) al raporturilor sociale; există multă minciună, există multă lenevire, oamenii nu știu să se angajeze în societate, să câștige și să muncească cinstit ș.a.m.d. Există multă răutate în lume. Dar există și mult mai multă iubire și credință în tineri, în acești tineri care au rămas nepervertiți și prin care Dumnezeu poate încă să lucreze. Datoria noastră este să-i chemăm mereu la această deschidere spre Dumnezeu, prin biserică. Să-și dea seama că biserica este mama neamului, așa a zis Eminescu că biserca este Maica neamului nostru românesc. Nu numai în sensul că ea ne-a creat limba, cultura, că a fost școala noastră (biserica a fost școală secole de-a rândul), dar biserica ne-a format structura noastră și ne-a format chiar și ca popor. Zicea marele prof. Radu Vulpe că poporul român are ca coordonate fundamentale, pe de o parte *latinitatea*, și pe altă parte *creștinismul răsăritean*. El, creștinismul acesta, a venit în istoria poporului nostru, într-un moment atât de dificil, când armata romană s-a retras din Dacia și când procesul romanizării Daciei nu era încă terminat; poporul român încă nu se formase, când a venit creștinismul în masă, în sec.III-IV și creștinismul a continuat procesul acesta de formare a poporului român (cu limba latină populară a celor care trăiau în sudul Dunării), l-a continuat și l-a dus spre desăvârșire. Dacă nu era creștinismul în momentele acelea critice, când romanii s-au retras de aici, creștinism care să continue procesul romanizării, noi nu eram astăzi români. Deci creștinismul are aceeași valoare ca și romanitatea însăși și atunci creștinismul ne-a format și ca ființă națională, ca structură biologică, și nu mai vorbesc de calitățile spirituale duhovnicești, pe care ni le-a transmis acest creștinism, venit de la Sf. Ap. Andrei (care a predicat în țara noastră) și de la ucenicii Sf. Ap. Pavel (care au venit până în sudul Dunării) și apoi de la toți misionarii.

Sf. Vasile cel Mare a avut misionari aici, în Țara Românească, și au fost și alți misionari veniți din tot Imperiul Răsăritean.

Toate acestea, tinerii noștri trebuie să le cunoască mai îndeaproape și să pună accent și să revină la aceste virtuți, virtuți ontologice, existențiale, ale acestui popor, care numai prin ele a străbătut veacurile, pentru că a avut o credință dreaptă, o credință profundă, o demnitate, o cinste, o omenie (și prin ele a biruit lumea), pentru că a fost cu noi Dumnezeu. Am foarte așezați aici, în calea tuturor răutăților, din care Dumnezeu ne-a izbăvit, tocmai pentru sufletul nostru, pe care l-am predat lui Dumnezeu, în care l-am avut, l-am simțit pe Dumnezeu.

Vă mulțumim Părinte Rafail și vă rugăm să mai veniți în România, cu mai mult timp, eventual chiar să traduceți cărțile Pr. Sofronie și ale Sf. Siluan Atonitul în limba română, căci după câte știu aceste cărți au fost traduse în foarte multe limbi de circulație universală, unele și prin ele s-au întors la Dumnezeu și s-au convertit la Ortodoxie foarte multe persoane, cum dovedește existența mănăstirii dumneavoastră. - Sibiu; Mai 1993-

(În momentul de față părintele Rafail este în România și trăiește retras în Munții Apuseni)

Războiul nevăzut. Isihasmul

Tratat de viață spirituală (1)

Sf. Grigorie Palama

Introducere de Daniel M. Rogich

- extrase -

Tratatul de față a fost scris între 1345-1346. Când a scris acest tratat, Sfântul Grigorie împlinea 30 ani de când intrase în monahism (1316-1346) și 10 ani de contraverse în apărarea isihasmului.

... Ființa omenească, deși prin natura sa este o ființă creată, se bucură, prin har, de posibilitatea “de a deveni necreată” (îndumnezeire, thesis), ceea ce se va produce la sfârșitul timpului. “Dumnezeu s-a făcut om, pentru ca omul să se poată face Dumnezeu” - faimoasă formulare a Sfântului Atanasie-

Sfântul Grigorie Palama adoptă atât schema bipartită (suflet-trup), cât și pe cea tripartită (trup-suflet-duh), precum și pe cea în patru straturi (trup-suflet-minte-inimă). În schemă tripartită, “duhul” (spiritul) este stratul cel mai adânc al sinelui, în cea cu patru straturi se face distincție între intelect (nous) și inimă (Karthia), între intelect (nous) și minte (dianoia). Pentru Sfântul Grigorie, ca și pentru sfântul Macarie, inima se definește în termeni biblici ca fiind întreaga ființă omenească, nu doar centrul menționat; acolo se descoperă, “chipul lui Dumnezeu”. Adică: toate straturile (nivelele) sinelui omenesc sunt făcute “după chipul și asemănarea” Dumnezeu - Sfânta Treime.

Cunoscându-se “pe sine-însuși”, credinciosul nu ajunge la cunoașterea nivelelor fiziologice, sau a “subconștientului”, sau la auto-contemplarea misterelor ființei omului și a măreției mentalului conceptual, ci descoperă afectiv harul necreat a lui Dumnezeu reflectat în “chip”, pus de Dumnezeu în inimă “întru început” și pe care îl regenerează botezul în Hristos, pe măsură ce viața de rugăciune și primirea sfințelor Taine în cadrul vieții liturgice a Bisericii îi crează credinciosului o nouă “stare dumnezeiască” (theia exis), “ființa îndumnezeită”. Iisus Hristos a fost răstignit tocmai pentru învățătura că omul poate deveni Dumnezeu prin har.

Sfântul Grigorie Palama nu desparte niciodată viața de rugăciune personală de viața sacramentală a bisericii, isihasmul fiind doar o “extindere” și o tentativă de a atinge “asemănarea” începută de botez și continuată în participare la euharistie.

Imaginea creștinului zugrăvită de Sfântul Grigorie Palama este cea a unui curajos spiritual, doritor de o mai mare apropiere și conlucrare cu Hristos, un om care acceptă ca binevenite suferințele și ispitele ale creșterii duhovnicești - eliberat “nu de trup”, ci “în trup”; întreaga viață a omului poate fi transfigurată și poate să-și recapete sfințenia originală.

În lucrarea de față nu se face nici o referire la rugăciunea inimii. De altfel nici în alte scrieri ale sale (cu excepția “Triadei I, 2, 5-9” și “Despre fericirii isihști”), Sfântul Grigorie Palama nu vorbește despre rugăciunea lui Iisus. El pare să continue tradiția că metodele de rugăciune nu sunt decât niște instrumente și nu se cuvine ca ele să distragă atenția credinciosului de la harul lui Dumnezeu, care, în ultimă instanță, se primește numai în dar și nu ca urmare a unei metode sau tehnici.

Punctele de vedere ale lumii științifice moderne adesea concordă cu astfel de învățături palamite, care afirmă că există o cunoaștere “dincolo de simțuri” și “dincolo de gândirea conceptuală”. Sfântul Grigorie ne amintește de mulți din contemporanii noștri care se află în căutarea unei viziuni a vieții cu un conținut mai înalt de “experiență”; ei se află nu numai printre cei cu înclinații religioase, dar și printre acei specialiști în științele naturale care merg pe linia lui Albert Einstein sau acei cercetători din domeniul mecanicii cuantice, care nu mai văd în lumea creată un univers închis, ci un mister ascuns al vitalității și energiei pe care nu-l poate sesiza nici inteligența “senzuală”, nici “gnoza” naturală și nici cercetarea științifică. Abordarea nondualistică a vieții, efectuată de Sfântul Grigorie Palama, care implică existența lui Dumnezeu, nu are drept rezultat o absorbție a realității create în Divin, ci o prezentare și contextualizare a vieții mai deplină, mai “expansivă”, în care întreaga experiență omenească și cunoașterea subsecventă ei sunt pasate înăuntrul țelului ultim - viață transfigurată la sursa ei, Sfânta Treime. Iată de ce învățăturile Sfântului Grigorie pot reprezenta cu deplin succes spiritualitatea creștină într-o discuție cu gândirea religioasă asiatică exprimată în Advaita din hinduismul Vedanta sau filozofia nondualistă a budismului și a taoismului, concepții foarte atrăgătoare în prezent pentru mulți occidentali, datorită abordării vieții și a rugăciunii într-o manieră holistică și nonraționalistă. Totodată, învățătura despre Hristos enunțată de Sfântul Grigorie și cea relativ la experiențele vieții spirituale, s-ar cuveni să intre în dialog cu doctrine creștine apusene ale unor mistici cum ar fi Meister Eckhart sau autorul care ne-a lăsat “Norul necunoașterii”.

Sfântul Grigorie Palama poate oferi o alternativă la disputele privitoare la credință stârnite între bisericile creștine: în loc de a risipi înspăimântător de mult timp și energie pentru a apăra formule, ar fi mai potrivită orientarea discuțiilor spre exegeza spirituală a credinței și căutarea sensurilor, dar, bineînțeles, fără a se renunța la rigoare teologică

Sfântul Grigorie Palama reprezintă o provocare atât pentru “empiriști”, cât și pentru “raionaliști” de astăzi, în sensul de a explora adevărul că “întunericul adânc” al “minții nepătimașă” poate fi într-adevăr o condiție absolut necesară pentru a aprecia cât de mare este, în adorație, slava necreată a lui Dumnezeu și cât de profund dinamizatoare este prezența lui Dumnezeu. (N.Red.: În “Tratatului de viață spirituală”, prezentat mai jos, textele din paranteze drepte sunt note ale lui Daniel M. Rogich)

1

Dorința de învățătură

Celor ce doresc într-adevăr să se predea desăvârșit vieții singuratică, le este o povară și o urâciune nu numai să se afle în mijlocul multor oameni, dar chiar să comunice cu cei ce trăiesc și ei într-un mod asemănător. Și aceasta, pentru că se întrerupe astfel convorbirea neîncetată și strânsă cu Dumnezeu; totodată,

singurătatea minții, care este chipul oricărui monah adevărat și lăuntric, se rupe în două sau uneori în mai multe părți. De aceea, fiind întrebat un Părinte din pustie *de ce fuge de oameni*, a răspuns: *“Fiindcă este cu neputință să fii în același timp și cu Dumnezeu și cu oameni”* [Avva Arsenie – *Patericul egiptean*]. Un alt Părinte, lămurind acestea din cercarea sa, spune că nu numai convorbirea, dar și vederea unui om poate duce la tulburarea statorniciei liniștii minții celui ce lucrează isihia.

Dacă cercetăm mai îndeaproape, vom descoperi că până și ideea unei viitoare vizite și anticiparea simțămintelor legate de întâlnire sunt prea îndeajuns să corupă așezarea mentală a sufletului. Mai mult, chiar și cel ce își ia asupra-și scrierea de cărți sau epistole își impresioară cugetul său cu griji arzătoare. Dacă se întâmplă să facă parte din cei îmbunătățiți duhovnicește, care, datorită sănătății sufletești, a dobândit dragostea de Dumnezeu, deci chiar dacă face parte dintre aceia, această dragoste de Dumnezeu nu mai lucrează (în scris) nemijlocit și curat! Iar de este scriitorul dintre cei mulți, care sunt încă sub primejdia de a cădea în boli și patimi ale sufletului - și fără îndoială eu însumi fac parte dintre aceștia! - atunci acesta trebuie să strige neîncetat către Dumnezeu: *“Vindecă-mă, Doamne că Ți-am greșit Ție”* (Ps. 40, 5).

Așadar, ar fi lucru fără judecată ca, înainte de a se vindeca, să-și părăsească rugăciunea și să se preocupe de cu totul alte lucruri. Pe lângă toate acestea, un astfel de om ajunge în legătură prin scrierile sale cu cei ce nu sunt de față, iar în timp, acele cărți care dăinuie și după moartea autorului, vor cădea în mâinile multor oameni, care vor face cunoscut cuprinsul lor și în locuri unde autorul nu ar fi dorit să ajungă.

Din aceste motive atât de îndreptățite, mulți din vrednicii de cinstire părinți isihasti nu au dorit să scrie nimic, deși ar fi fost în măsură să alcătuiască scrieri mari și pline de folos. [*Și vechii Părinți din pustie spun că liniștea (hesychia) este tulburată de scrierea cărților sau scrisorilor* (Avva Arsenie, *Nechifor din Singurătate, etc.*). *Nu e vorba deloc de pietism, ca în sec. XVIII, ci de evitarea scrierii ca demonstrație a valorii intelectuale*]. Fiind întru totul de acord și respectând toate învățăturile Părinților, am avut obiceiul de a scrie doar atunci când m-au silit împrejurările exterioare [*Primele scrieri ale Sfântului Grigorie erau nepolemice (1334-1336). După 1336 a intrat în disputa cu Varlaam de Calabria. Triadele au fost scrise între 1338 și 1341. Tomul Sinodal este din 1341. Tratatul pentru maica Xenia a fost compus între 1345-1346*]. Iar acum am început să șovăiesc în a mai scrie ceva, din cauza celor ce privesc iscoditor în cele scrise de mine cu ochi plini de pizmă, căutând în ele pretexte pentru smintelile lor. După cum spune Dionisie cel Mare, ei sunt cu luare aminte la tot felul de versete și semne greu de înțeles, sunt acaparați de silabe și cuvinte necunoscute, pentru că puterea de înțelegere a sufletelor lor nu s-a copt pe deplin. Și este cu adevărat lipsit de judecată, grosolan și nefiresc - pentru cei ce doresc să simtă dumnezeescul [prin dumnezeire, Sfântul Grigorie înțelege, desigur, harul necreat nu esența dumnezeiască a lui Dumnezeu], să se lase răpiți de vorbe și să nu dea atenție la înțelesul și scopul celor pe care le rostesc.

Știu că mi se cuveneau cu adevărat învinuirile lor, dar nu pentru că nu aș fi scris în armonie cu Părinții; în această privință, din darul lui Hristos, se poate judeca din scrierile mele. Ci mai curând fiindcă am scris despre lucruri pentru care nu sunt demn, încercând poate ca un alt Uzzah să sprijin carul cu vorbe meșteșugite. Dar nu s-a revărsat mânia lui Dumnezeu peste noi, cei ce totuși îi urmăm pe Sfinții Părinți, ci am avut parte doar de o blândă mustrare spre a noastră învățătură. De aceea nu ne-au biruit cei ce ne hărțuiesc pe noi. Fără îndoială, din cauza nevredniciei mele s-a petrecut aceasta, pentru că nu eram vrednic și nici la măsura de a fi ca aceia ce suferă pentru adevăr, sau să iau parte cu bucurie la durerile sfinților.

Dar chiar și Părintele Ioan Gură-de-Aur, cel care era socotit în biserică printre întâii născuți în cer încă din vremea când mai era încă în trup și care se află cu adevărat mai sus decât toți ceilalți, scriind fără greșală, împede și curgător despre credință (nu este niciunul atât de mare!) nu a fost oare până și el alungat din biserică sub învinuirea că scrie și gândește ca origeniștii, fiind condamnat chiar și la exilare?! [*Sfântul Grigorie a fost arestat în 1343 și excomunicat în 1344, intriga politică împotriva lui fiind îmbrăcată în acuzații de erezie, așa cum s-a procedat și împotriva Sfântului Ioan Gură de Aur*]. Iar Petru, vârful celor mai apropiați de Domnul dintre ucenicii lui Hristos, spune că necunoscătorul stâlcește cele greu de înțeles în epistolele marelui [*Apostol*] Pavel, “spre propria lui pierzanie” [2Petru 3, 16; pe Petru, Iacov și Ioan, pe care i-a luat Iisus “sus pe munte”, Sfântul Grigorie îi numește adesea “mistici” datorită experienței de care au avut parte, un dar al lui Hristos]. Prin urmare și eu, din cauza bietelor ocări venite de la cei ce se războiesc împotriva mea chiar și după ce am fost judecați de Sinod [*Se referă la sinodul din 1341*], aș fi încetat cu desăvârșire de a mai scrie dacă dumneavoastră, cuvioasă stareță, fără să mă lăsați în părsire ca într-un mormânt, nu mi-ai fi cerut cu putere, prin scrisori stăruitoare să mai iau încă o dată calea scrisului - deși cuvioșia voastră nu aveți personal nevoie [*de scrierile mele*]. Pentru că, odată cu vârsta, ați dobândit prin harul lui Hristos, maturitatea lucrării minții [*Intelecțiunea (noisis) sau, în acest caz, reflecția (en synesei) nu înseamnă meditație discursivă, sau vreo tehnică mentală, sau raționamente abstracte despre Dumnezeu, ci se referă la intelect (minte, nous) care se află acolo unde locuiește “chipul lui Dumnezeu” în persoană și permite omului să “cunoască pe Dumnezeu într-o manieră discretă, nu prin construcții mentale. Deci intelectiunea poate fi numită “contemplare” în sensul unui dar al harului necreat al lui Dumnezeu*]. și ați cercetat legea învățaturii dumnezeiești prin mulți ani de nevoie și lucrare fără cusur, împărțindu-vă timpul vieții între ascultare și isihie - liniștirea în singurătate [*ascultare (hypakoi); creștinul are totdeauna nevoie de duhovnic*]. Înfrumusețându-vă prin acestea vasul sufletului vostru, cu îndemănare vi l-ați pregătit să privească și să dobândească însușiri dumnezeiești. În acest fel este sufletul cuprins de o aprinsă dorire pentru învățătura duhovnicească adică, nu poate fi niciodată săturat [*Noțiunea de extaz (ekstasis), ca transcendere a simțurilor și a rațiunii, spre a fi disponibil experienței divine, este în sensul dat de Sfântul Ioan Scărarul și Sfântul Grigorie de Nyssa (Viața lui Moise): unire fără de sfârșit cu Dumnezeu*]. De aceea spune Înțelepciunea despre un astfel de suflet: “Cei ce mă mănâncă pe mine vor dori, infometați, mai mult!”. Și Domnul, cel ce sădește acest loc în suflet, spune de Maria că “ea și-a ales partea cea bună, care nu se va lua de la ea” [*Rugăciunea mentală sau contemplația nu sunt ceva superior altor forme de rugăciune sau ascetismului, sau vieții sacramentale - ascultarea fiind esențială întregii vieți creștine. Ascetismul și sfintele tainele trebuie să formeze și penetreze formele “înalte” ale rugăciunii*]. Oricum, aceste sfaturi și gânduri și îndeosebi cele despre lucrarea minții întru contemplație, vă sunt probabil de folos pentru învățătura fiicelor Împăratului Celui Mare [*Hristos*], în dorința voastră fierbinte încă de la naștere, de a fi logodite cu Dăruitorul de nestricăciune. Întocmai așa cum El și-a luat cu adevărat asupra-și alcătuirea noastră numai din dragoste pentru noi, și voi, urmându-L întocmai, ați luat chipul smerit al începătoare și a celor care cerșesc învățătură [*maniera echilibrată a Sfântului Grigorie: spiritualitatea este plasată într-un context al întrupării. Chenoza lui Hristos (golirea de sine, din iubire pentru ceilalți) poate fi urmată de toți, bărbați și femei, firește*]. Așadar, și eu, deși nu sunt bogat în cuvinte - și mai ales în astfel de cuvinte - , dar făcând ascultare și pentru a îndeplini porunca “celui ce-ți cere, dă-i”, voi răspunde cererii după dragostea lui Hristos, dovedind măcar atât: buna mea voință. (trad. Valentin Moga)

Primul omor

Pr. Econ. I. Popescu-Mălăești

- 1925 -

Aurora dimineții își flutură câteva clipe mantia sa purpurie peste câmpiile verzi și pădurile umbroase ale pământului. Dar trebui să plece repede, căci o izgoni ochiul arzător al soarelui, care, ca un crai mândru, se ridică aurind vârfurile copacilor și îmbrăcând pământul într-o haină luminoasă.

Vulturul cu aripile sale uriașe se înalță din culcușul său, sus de tot, plutind pe deasupra munților și pândind prada.

Ciocărlia, fâlfâind din aripi, gungurește un cântec vesel și se înalță sus, către cer, ca și cum s-ar repezi la soare să-l certe de ce a deșteptat-o din somn.

Pe câmpie, mișună viețuitoare de tot soiul. Păsărelele, somnoroase încă, își dreg glasul, ciripind și își scutură aripile amorțite în somn.

În valuri mari, rostogolindu-se în văzduh, se ridică negura din vale și încet, încet se pierde în para arzătoare a globului de foc ceresc.

Încolo, de jur împrejur, aer, apă și pământ, sunt stăpânite de o liniște cerească, de o tăcere dulce și întăritoare. Numai o adiere lină de vânt apleacă puțin vârfurile crăcilor de la pomi, ca o mică salutare de dimineață, firii întregi.

*

Din pragul unei case primitive, cu ușă și ferestre săpate în o stâncă mare, singuratecă în mijlocul câmpiei nemărginite, ieși un om. Era Adam, cel dintâi om pe pământ. Sorbind puternic aerul plăcut al dimineții, își arunca privirea cercetătoare de jur împrejur.

În o parte, ceva mai spre răsărit, se văd pășuni întinse împodobite cu mii de mii de flori și acoperite cu iarbă verde ca brodacul și moale ca mătasea. Pe întinsul acestora, ca niște pete albe, o turmă de oi. Cu capetele plecate în jos, se părea că ascultă, în tăcerea religioasă, să înțeleagă ce șoptește răuțelul ce șișia în valea de alături. Mielușei mici zburdau pe covorul moale, pe lângă mamele lor.

În mijlocul lor, sprijinit în toiagul său de păstor, un tânăr cu plete lungi, cu ochii albaștri ca azurul și cu privirea blândă, stătea liniștit, uitându-se în zare departe. Din când în când oile ridicau capul, se uita la el, parcă l-ar întreba de vrea ceva, și apoi îl plecau iarăși la pământ.

Era fiul lui Adam – *Abel* – păstor de oi.

În latura de dincolo a câmpiei, un lucrător cu fruntea brobonată de sudoare, muncea de zor. În urma lui, brazde multe erau culcate pe pământul înrourat. Mai serios ca celălalt. Privirea mai posomorâtă și ochiul mai întunecat și înconjurat de gene umbroase.

Era *Cain*, - lucrător de pământ -, al doilea fiu al lui Adam.

Cam la margine, între ogoarele muncite și pășunea verde, departe, abia se zăreau două grămezi de pietre, sparte de stânci, cu iarbă și mușchi verde între ele. Deasupra, erau puse mai multe lemne, gata să se dea foc.

Erau două altare primitive, făcute de acești doi oameni ca să aducă jertfă lui Dumnezeu, să-l mulțumească că le-a ajutat, - unul să culeagă de pe câmp rodul osteneților sale, iar altul că turmele i-au fost sănătoase și s-au înmulțit.

*

Soarele este aproape de apus. Încet, încet se pleacă, parcă ar vrea să se pitule după vârfurile munților și stejărilor mândri.

Cain muncește din greu. Abel, ca să-și adune turmele, aleargă în toate părțile, plin de sudoare. Mieiilor și iezilor, copii zburdalnici, mai bine le place să se joace afară pe câmpie, decât să stea închiși înăuntru, în târlă, în scorbura întunecoasă. Dar Abel știa că fiarele din pădure atâta așteptau, să-l vadă pe afară.

Cain stătu puțin din lucru și se uită înspre fratele său. Cum îl privea nu s-ar putea spune. În privirea lui nu era iubire, dar nici ură. Ceva nedeslușit, nesigur, bănuitor de multe și nespunând nimic. Îl lăsă din ochi și se așeză pe o brazdă.

Din partea de miază noapte, încotro se uita, vede ridicându-se de după munte, val peste val de nor negru. Câte o rază de soare întârziată îl tăia prin mijloc și atunci se vedea și mai negru. "Hm! zise Cain, și mâine vreau să aduc jertfă pe altar". Se uită spre Abel. Cerul era senin. Nici un nor. Încrunță sprâncenele și privi odată spre nor, altădată înspre pământ, și apoi rămase cu ochii pironiți spre Abel. Lăsă lucrul, luă pe umăr vreo doi snopi și plecă către casă.

*

A doua zi, amândoi frații s-au deșteptat dis de dimineață. O zi întunecoasă, posomorâtă. Nori uriași, negri, umblau de colo până colo. O ceață alburie, deasă, se ridica în păcuri, păcuri de rotoagoale, învelea câmpiile și pădurile, lăsând ici și colo, locuri limpezi, care păreau petece de verdeață pe o întindere pustie.

În depărtare, marea era liniștită. Numai păsările, de pe țărm, erau neastâmpărate și, din când în când, scoteau un țipăt ascuțit, plângător.

În pădure, câte o frunză, îmbătrânită mai din vreme, cădea, în legănare înceată, pe pământ. Păsările, zburându-și penele, se scuturau, își vârău capul sub aripi, îl trăgeau iarăși afară și apoi ciripeau trist, sărind din cracă în cracă, dar nu fugeau departe de cuib.

Pe la marginea pădurii, uitându-se câteodată spre cer, trecea Cain cu darurile sale să le aducă jertfă pe altar. Ce gândea el, căci mergea când mai iute, când mai încet? Din când în când privirea i se încrunta, sta în loc și se uita înapoi.

La o mică depărtare cu fața veselă și privirea dulce, liniștită, venea Abel, cu darurile din turmele sale, tot pentru ca să le aducă jertfă. Posomorârea firii din jurul lui nu-i întuneca fața. În sufletul lui era lumină desăvârșită. Nici un nor, nici un gând urât nu-i încrețea fruntea.

*

Din trâmăa groasă de nori atârnau, până jos, fășii zdrențuroase, ca petece rupte din fugă, și acopereau munții, pădurile și stâncile, amenințând pe cei de jos. Câteodată frânturi de lumină gălbuie străbăteau până pe pământ.

În fața altarelor de jertfă, amândoi frații găteau cele ce aduseseră se dea dar Domnului.

Isprăvind, au îndreptat ochii către cer și au început să rostească, tainic în sufletul lor, o rugăciune.

Nu trecu multă vreme, și, în zare, departe, se roși deodată un nor, ca și cum ar fi fost străpuns de un fulger. Apoi tăcere câteva clipe. Un bubuit depărtat, un zgomot înfricoșător, venea, din ce în ce mai aproape: norii parcă se mișcau și o fâșie de lumină orbitoare căzu lângă altare. Cain și Abel se aruncară la pământ, cuprinși de frică... Pe altarul lui Abel, pâraiau lemnele și flăcările roșiatice mistuiau, lacome, jertfa ce li se dase, luminând câmpia. Coloane groase de fum des, negru, se ridicau drept în sus, din ce în ce mai sus. *Drept în sus, căci dreaptă era credința lui și cu credință* Abel aduse *"mai bună jertfă decât Cain"*. (Ev. 11; 4).

Alături, pe altarul lui Cain, snopul era neatins.

La lumina flăcărilor, amândoi se ridicară în sus, sfioși, cu frică...

"Cum! strigă Cain, focul cerului mistuie jertfa lui Abel și darurile mele stau neatins?" Rămase câteva clipe buimac. Nu putea crede că vede bine. Se uită în sus către cer. Așteptă puțin... Zadarnică așteptare!

Deodată cuprins de furie, stând înaintea altarului său, zise: “Dumnezeule nemilostiv! Aceasta este dreptatea ta!? Isprăvește iute, sfășie-mă, scoate-mi inima să nu mai simt și zdrobește-mă...” Dar nu isprăvi, ci rămase cu ochii deschiși sălbatec, pironiți într-un loc... la o vedenie: un șarpe cu gâtul întins, cu gura mare, plină de limbi otrăvite, cu sânge pe ele, și pe trupul lui hidos tot sânge, venea spre el. Vru să strige, dar glasul i se opri în gât, gemu și-și puse mâna pe inimă...

“Frate, ce ai?” se auzi un glas blând de alături. Era Abel, care-i grăia cu atâta blândețe.

Când întâlni însă privirea cruntă a lui Cain, făcu câțiva pași înapoi.

Pe altarul lui, jertfa era mistuită de foc încet, încet.

Se aruncă cu fața la pământ și mulțumi din toată inima lui Dumnezeu că i-a primit darul.

Cain ședea ca împietrit cu ochii țintă în necuprins. Nu vedea nimic, dar îl ținea pironit în loc sunetul unei voci limpezi ce venea de undeva, și care grăia răspicat: *De ce te-ai aprins și ai lăsat privirea în jos, Cain? Au dacă faci bine, nu este ridicare și dacă nu faci bine, nu pândește păcatul la ușa și pofta lui către tine? Dar tu trebuie să-l stăpânești*” (Cartea Facerii IV, 6-8).

*

Cain căuta pricina, pentru care Dumnezeu i-a respins darurile, în afară de el, în Abel, fratele său. Dar glasul divin îl face să se coboare în el însuși, în inima lui. “*Dacă faci bine*”, adică gândești cele bune și capul ține-l în sus. Dar dacă ai dat voie păcatului, gândului rău, fiarei lacomе, leului flămând, cum îl numește psalmistul David, care te pândește și te dorește cu înfocare; l-ai lăsat să intre în casa ta, înăuntrul tău, atunci să-l lași să te stăpânească!? Nu, tu trebuie să-l stăpânești.

Nu Abel era de vină, ci inima pizmașă a lui Cain. Gândul rău, pizmaș, pusese stăpânire pe ființa lui, “rodea ca un vierme oasele” lui, cum zice înțeleptul în Proverbe (14, 30).

Pizma roade fără încetare, fără vreun folos, ci numai spre distrugere. Pizmașul n-are nici un folos din pizma lui. Hoțul caută să se îmbogățească; mândrul caută cinste; lacomul caută săturare, și așa mai departe. Pizmașul se mănâncă, se omoară pe el. Este, cum zice alt înțelept, “călău! care spânzură pe acel care-i este prietenul cel mai bun”. Chiar doctorii au probat că pizma, gelozia, sunt cauza multor boli și a multor nenorociri.

Pe Cain îl stăpânea de mult pizma contra fratelui său. Aducând jertfa de pârgă din munca lui, nu adusese pe altar, spre ardere și gândul lui rău. Și la cartea noastră cea sfântă zice: “*Fiul meu, dă-mi inima ta și căile mele să fie plăcerea ta*” (Proverbe 23, 26). Dumnezeu nu găsește plăcere în mulțimea jertfelor (Miheia 6, 2), ci inima curată, gândul ascultător îi place și nu-l urgiseste. El nu se uită numai la faptele din afară ale omului, ci pătrunde, cu ochiul său atotvăzător, ceea ce se petrece, dincolo de acest înveliș de lut, acolo unde ia naștere pofta, sub toate chipurile, și nimeni pe pământ nu este scutit de acest vierme. În toți se află, pe toți ne roade. Da oare trebuie să ne stăpânească? Nu!... “*Tu trebuie să-l stăpânești*” pe acest vierme, zice glasul divin, către Cain.

Și tot așa ne poruncește și nouă. Să fim cu ochii la pândă ca nu cumva gândul rău să ni se strecoare în suflet. Aceasta este, de la căderea în păcat, soarta, datoria omului pe pământ: *o luptă veșnică contra pornirii spre greșeală, spre păcat*. O putem împlini, ne putem război cu atât mai ușor cu cât începem mai din vreme, mai din copilărie. Pârğa, începutul gândurilor noastre, cum zice evanghelistul Ioan, în Apocalipsă (14, 4) să o dăm lui Dumnezeu și Mielului, adică lui Hristos.

O ploaie cu găleata sili pe amândoi frați să se întoarcă spre locuința părintească.

*

A doua zi, un trăsnet depărtat deșteptă pe Cain din somn. Era întuneric încă. Vântul bătea cu putere și în pădure foșnea și pârâia. Bătrânii arbori gemeau greu. Ce visuri urâte avusese! Toată noaptea îl neliniștiseră tot felul de arătări... Din depărtare, prin ferăstruia înzăbrelită, se zăreau raze roșietice gălbui, care începeau, sfioase, să scoată capul de după creasta munților depărtați. Răsfângerea lor îmbrăca în strălucire apa mării.

Cain se sculă și ieși afară. Norii parcă fugeau unii de alții și acopereau munți, văi și păduri cu un zăbranic des. Când se depărtau ei, din pământ se ridica o ceață alburie și îi îmbrăca ca într-o manta.

Abel era pe câmp, de pază, lângă oile sale. Cain privi multă vreme la el, când cu căutătura cruntă, când veselă.

Eva, mama lor, văzând pe Cain așa îngândurat, se uită mirată la el.

Soarele, ridicându-se mândru, încălzea iarăși pământul. Numai în depărtare mai erau nori groși, negri, și din când în când, câte un tunet se mai auzea, departe de tot. Cain, cam șovăind, plecă printre lanurile de semănături. Nici el singur nu știa cum îi este și ce să înceapă. Întâmplarea de ieri îl umplea de mânie.

Abel venind acasă, dusesse oile la odihnă, mâncase și ieșise să se uite după ceilalți ai lui. Cum îl văzu, Cain îi zise: “Aide să mergem pe câmp!” Și amândoi s-au îndepărtat de culcușul părintesc, mergând alături, printre brazdele întinse de semănături. Cain, adâncit în gânduri, cu capul plecat în jos. Abel, vesel și voios, dar mirat că pentru întâia oară, vede pe fratele său stând rece la vederea câmpului muncit de el și nu pricepea de ce este așa de tăcut. Merseră mult, departe de locuința părinților. Pe bolta cerească se făcu o mare schimbare. O furtună era aproape.

Văzând lanurile întinse, Cain se gândea: toate acestea, muncite de el, vor mai fi și de acum înainte tot așa?! “Nu voi muri eu și acesta de lângă mine se va îndulci de ele?!...”

“Să ne întoarcem frate, grăi Abel cu glas îngrijorat, căci mi se pare că vine ploaie mare”.

“Cum, zise Cain, Dumnezeul tău nu te apără?” și râse batjocoritor.

“Frate, de ce iei în râs numele lui Dumnezeu? El te va pedepsi”.

“Care Dumnezeu? Al tău? Pe mine m-a respins și eu îl urăsc”.

“Frate, ura ta este o crimă de neiertat”.

“Cum? și tu mă ocărăști?”

“Vei fi chemat la judecată și înaintea tronului divin pedeapsă mare vei lua, căci...”

Atât zise și glasul amuți. Un corp căzu cu zgomot la pământ, un geamăt surd... și apoi un glas înăbușit, rugător: “Ce ți-am făcut, frate? Nu mă omori, nu mânia pe Dumnezeu, care ne-a dat viața...”

“Du-te la Dumnezeul tău, mori” fu răspunsul lui Cain și o nouă lovitură pică în fruntea lui Abel, care își dete sufletul, înroșind pământul cu sângele lui.

*

Nori groși se rostogoleau pe bolta cerului, ca niște bolovani uriași; bubuituri de tunet; trăsnete dese luminau întunericul.

Cain cuprins de frică, cu privirea rătăcită și părul vâlvoi, o luă razna, fugind pe câmpie. Unde? Nu știa, nu se putea gândi.

Furtuna venea cu putere. El intră în pădure. Arborii trosneau, pocneau și gemeau duios. Vântul vâjia, urla de îngheța sângele în vine. Fășii de lumină străbăteau pădurea și vedenii grozave îl pironneau, din când în când, pe loc. De sus furtună, pe jos numai... sânge și la urechi... geamătul unui muribund. Alergă mult așa, fără să știe. Ploaia mai contenise, dar cerul era grozav de posomorât. Deodată un trăsnet groznic, o lumină orbitoare îl opri, iar o voce aspră-i zise: “*Cain, unde este fratele tău?*”. Holbă ochii, ca ieșit din minți; stătu puțin parcă s-ar fi gândit, apoi rânji sălbatic și răspunse: “*Fratele meu?! Nu știu. Au sunt eu străjerul fratelui meu?!*”

Un răspuns așa de îndrăzneț ne arată ce mult înaintase omul pe calea păcatului. În rai, Adam și Eva s-au rușinat când au cunoscut că au greșit. Se ascundeau de rușine. Acum însă Cain răspunde fără rușine.

Abia isprăvi cuvintele, și un fulger, un al doilea trăsnet înfricoșat, părli iarba la picioarele lui. Galben ca ceara și îngrozit de spaimă, sări înapoi. Înaintea lui o arătare cu îmbrăcămintea albă, cu o sabie ca flacăra focului în stânga, întinse dreapta către el și zise: “*Ce-ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ... Și acum blestemat ești tu pe fața pământului, care a deschis gura ca să înghită sângele fratelui tău, din mâna ta. Când vei lucra pământul nu-ți va mai da puterea sa; fugind și rătăcind vei fi pe pământ*”. La auzul acelui blestem, ca un glas disperat îngână: “Mare este vina mea ca să fie iertată: iată, tu mă alungi astăzi după fața pământului, însă eu mă voi ascunde dinaintea ta și voi fi fugind și rătăcind pe pământ, dar se va întâmpla ca oricare mă va întâlni, mă va omori”.

Ce turburată îi era mintea! Pe pământ nu mai era nimeni, în afară de familia tatălui său, dar lui i se părea tot locul plin de oameni, care vor să-l pedepsească pentru fapta lui. Cât de puternic se vede aici legea firească a răsplății pentru faptele noastre! Nu era lume, dar în mintea lui oamenii se și înmulțiseră și îl pândeau să-l pedepsească.

“Nu, îi răspunse însă glasul creșcă, oricare va omori pe Cain, va fi pedepsit de șapte ori, și îndată îi făcu și un semn, ca nu cumva cel care îl va

întâlni, să-l lovească.

Vedenia dispăru. Ropote de ploaie începuseră din nou și, neștiind ce face, se repezi într-o peșteră, într-o vizuină de fiare.

*

În casa părintească, Adam și Eva erau tulburați de lipsa îndelungată a fiilor lor. Gânduri negre și îngrozitoare le treceau prin minte. De o parte, într-un colț adânc al peșterii, după un stâlp de piatră mare, așternutul lui Cain și Abel era neatins.

Adam oftă întristat. Se gândea întâi la fiul său Cain. De la jertfa din zilele trecute avea privirea mai încruntată. Sălbatec a fost el totdeauna, dar de ce acum fuge de noi? O! Doamne! zice el, aruncându-se la pământ, de ce te l-ai lepădat de la fața ta?

Se ridică și rămase cu ochii pironiți la gura peșterii. Lacrimi în șiroaie începură să-i curgă pe față, gândurile îi scotoceau trecutul. De multe ori pornirile mai sălbatice ale lui Cain îl neliniștiseră. Ar fi voit să-i citească în suflet, să scormonească acolo să vadă dacă dă de urma gândurilor lui, care îl făceau întunecat. De câte ori își trudise mintea; cum amândoi frații, crescuiți la un loc, de aceeași părinți, unde altă lume, nu mai era să fi avut înrăurire asupra lor, se deosebeau așa de mult unul de altul? De unde la Cain atâta pornire mai mult spre rău?!

Cum sta așa adâncit în gânduri, deși cu ochii deschiși, nu băgă de seamă că Eva era în ușă, privindu-l cu ochii blânzi, dar cercetători. La vederea ei, gândul îi zbură în altă parte. Fără voie îl duse în grădina Eden, în rai. Se vedea rătăcit prin potecile umbroase, pe sub pomii încărcăți cu fructe; gândea la florile de pe marginea râului Ghihon, cu mirosul lor îmbătător, din care își făceau coroane, le puneau pe cap și apoi, fericiți, jucându-se și răsând unul la altul, se priveau în apa râului limpede ca cristalul.

Ce vremuri fericite, pururea neuitate! Dar un glas pătrunzător îi răsună și acum în urechi: *“Blestemat să fie pământul din pricina ta, întru dureri te vei hrăni din el toate zilele vieții tale”* (Fac. 3,1).

Suspina, se înecă, parcă era ceva în gât, îl podidiră lacrimile și mai tare, își acoperi fața cu mâinile, oftă greu, înăbușit și zise: *“Dumnezeu să-și reverse mila sa peste tine, fiul meu”*.

Acum îi era limpede în minte că urmările păcatului făcut de el în rai, trebuia să le sufere. Dezlegase problema. Cain nu putea fi curat: *“Cine poate fi curat de întinăciune? Nici unul”*. Așa se zice la cartea sfântă (Iov 14, 4).

*

Din răsăritul soarelui, Adam și Eva au căutat mereu să afle unde sunt fiii lor. Ploaia acoperise urmele făcute de cei doi frați. Numai târziu, după mult umblet, Eva aude glasul plângător al unei păsări mari. Se uită în sus și urmărind-o cu ochii, văzu că se învârteste puțin asupra unui loc, apoi se lasă drept în jos. O zguduitoră, ca de cutremur, îi trecu prin corp și se înfioră. Se îndreptă într-acolo. Un om era întins pe pământul înroșit de sânge. Era Abel. Cea dintâi jertfă adusă morții. Îl plânsesă mult. Lacrimile lor calde și înecate în suspine au fost toată slujba înmormântării.

Întorcându-se către locuința lor, gândurile fără să vrea, rătăceau iarăși înapoi, spre vremuri fericite. Chipul lui Abel le era mereu înaintea ochilor. Câtă bunătate și nevinovăție la Abel până și în privire! Ce cruzime în celălalt! Aplecat mereu spre împotrivire. De ce l-a omorât?

Cu acest gând, Eva ajunse înapoi la vremea *când și ea nu a ascultat*. Groaznic de dureros îi suna în urechi cuvintele zise în rai: *“De ce ai făcut aceasta?” “De ce n-ai ascultat porunca ce ți-am dat?” “Voi înmulți durerile tale” și “pulbere ești și în pulbere te vei întoarce”*. (Cartea facerii III, 16-20), căci pedeapsa păcatului este moartea (Rom. 6, 23).

O piatră de încercare fusese acea poruncă. Au călcat-o acum aveau să sufere urmările. Dar ce urmări grozave! Mai mari, mai înfricoșătoare, decât însăși greșeala dintâi. Adam și Eva căzuseră *din ispită*, atrași de o poftă de mărire, *scormită* însă de *altul*. Aici era vărsare de sânge, pomită din *însuși lăuntru* omului, cu chibzuială, mai dinainte hotărât. Sfinte sunt cuvintele Scripturii: *“Cel ce seamănă rău, va secera rău”*. (Prov. 22, 8) și tot cel ce face păcatul, rob este păcatului (Ioan 8, 34).

*

Cain intrând în vizuină n-auzi, din cauza bubuitului groaznic al tunetelor de afară, geamătul unui leu năprasnic ce dormea lungit, cu tot trupul său, de-a curmezișul peșterii. Încet, încet, furtuna se liniștise. Leul din peșteră se ridică în sus. Lui Cain îi îngheță sângele în vine. Dar fiara nu se clinti din loc, ci punând pe labele sale capul, împodobit cu o coamă frumoasă îl privi liniștit. Parcă i-ar fi zis: *“Eu sugrum pentru că vreau să mănânc, dar tu de ce ai*

omorât?” Alături de leu în adevăr era sânge, un lac de sânge. De acolo se ridică însă încet o figură omenească. Cain crezu că înnebunește. Ieși din vizuină gemând și cu pumnii săi puternici, făcându-și drum prin desiş. Înțepat, zgâriat, însângerat, urcă în sus pe stâncile înalte, ascuțite, prăpăstioase. La picioarele lui, căderea unei mase mari de apă, bubuia grozav, zguduind stâncile. Privi de sus peretele de piatră, care se lăsa drept în adâncime în vâltoarea de apă spumoasă. Lipindu-și fruntea înfierbântată, de piatra rece, un gând îi trecu prin minte: acolo, în fundul apei, să-și facă patul pentru vecie. Dar, nebun de spaimă, sări îndată înapoi. Dinaintea lui, din pârtelele drept, prăpăstios al stâncii, Abel îi apără cu fruntea plină de sânge. Sub picioarele lui, lac de sânge. În prăpastia adâncă, nu apă ci sânge clocotea...

“Nenorocitele, zice sf. Ioan Chrisostom, tu credeai, lovind pe Abel, să te scapi de a avea înaintea un frate pe care-l urai; pentru tine trăiește încă, deși l-ai omorât; trăiește și de acum pentru vecie: trăiește în remușcările tale și în tot locul pe unde te duci, porți cu tine pe acest frate pe care crima ta ți l-a dat, și pe care nu-l mai poți distruge. Da, de acum înainte, ești paznicul fratelui tău; da, de acum el va fi pururea cu tine. Tu n-ai să mori și în tot locul vei rătăci, zguduindu-ți și strecurându-ți corpul, în vreme ce sufletul în tine este mort”.

“Mereu ți se va părea, zice un alt scriitor, că vezi pe fratele tău dându-ți sufletul în mâna ta. Din loc în loc vei rătăci. Blestemul pus asupra-ți nu te va părăsi. Urmele de sânge, care se văd pe frunte, vor striga tuturor: *“Iată cel ce a omorât pe fratele său”*. “*Mortul*”, zice Hamlet, în opera nemuritoare a lui Shakespeare, *nu mai are limbă, dar vorbește cu graiu minunat*”.

*

Vreme multă, fugind dinaintea lui Dumnezeu, umblă Cain și rătăci prin pământuri neumblate, până ajunse în ținutul Nod, la răsărit de Eden, unde rămase să locuiască. Aici femeia sa îi născu fii și fiice. Dar de ochiul lui Abel nu scăpă, căci *“Abel cel mort, trăiește încă”* (Evrei 11, 4). Când veneau osteniți de munca zilei, la plecarea soarelui spre seară, femeia și copiii săi se culcau. Cain nu dormea, ci gândul lui zbura în alte părți; iar pe întinsul cerului, zărea în întuneric un ochi deschis, care îl privea țință. *“Sunt prea aproape”*, grăia el tremurând și deșteptându-și femeia și copiii, schimbau locul. Fără odihnă, fără somn, se scurgeau zilele lui. Pe bolta cerească, la lumina zilei, dar mai groaznic în întunericul nopții, ochiul acela nu-l slăbea. *“Ascundeți-mă”*, se ruga el de copiii săi. Sub crengile pletoase ale arborilor umbroși, în peșterile întunecoase, în tot locul, ochiul era acolo și îl privea îngrozindu-l.

“Faceți o groapă, se rugă el, să mă ascund sub pământ, căci acolo nu-l voi vedea, dar nici nu mă va vedea. Copiii săi îi împliniră dorința. Cain se vârfă înăuntru, într-un colț, în întuneric de nepătruns. Puseră o lespede de piatră deasupra. În zadar! Ochii erau acolo, în bezna aceea de întuneric, și îl săgeta și mai înfricoșat. *“Oare se poate piti cineva în ascunzători și Eu să nu-l văd”*, grăiește Domnul prin glasul prorocului (Ieremia 23, 23).

Încet, pe îndelete, chinul acesta avea să soarbă din Cain, omorătorul, toată vloga vieții sale, precum pământul a supt sângele lui Abel. Istovit, torturat de închipuiri și arătări, își va târî zilele sale pe pământ. În zadar va încerca să se scape. *Iertare este numai pentru cei care în adevăr se pocăiesc din toată inima*. Dar Cain căuta să scape prin fugă, nu prin căință. Odată, tot rău și necredincios, grăi: *“O, Dumnezeu, crud ești Tu! Oare Te afli în tot locul? Am rătăcit în toată lumea și nu pot scăpa de Tine”*.

Desigur, omorătorul și tot nelegiuitul nu va scăpa de privirea lui Dumnezeu. Căci unde se va duce omul de la Duhul Său și dinaintea Sa unde va fugi? De se va urca în cer, acolo este; de se va pogori în cele din jos ale pământului, iată-L acolo. De se va întinde, ca o pasăre, aripile dis-de-dimineață și se va lăsa dincolo de mare și acolo mâna Lui va ajunge și îl va apuca dreapta sa (Psalmul 139: 7,10).

*

Astăzi, societatea în mijlocul căreia trăim, a luat măsuri ca toți omorătorii, toți făcătorii de rele, să fie pedeșiți. Dar acel care, cine știe cum, scapă de pedeapsa omenească, nu va putea rămâne nepedepsit de Dumnezeu.

Să cugetăm cât de puțin și vom ajunge ușor să ne încredințăm că, deși păcatul aduce *îndestularea de o clipă a unor porniri, pururea rele*, ne lasă însă în stăpânirea unei neliniști, unui chin sufletesc, care ne torturează. Nu putem îndepărta aceste suferințe ale muștrării conștiinței prin altceva decât prin căință. Cu ajutorul acestora putem scăpa și de pedeapsă.

Cain însă, și toți care ca el, care *umblă cât trăiesc pe căile rele, ale nelegiurii și cruzimii*, nu vor scăpa de pedeapsă.

MISCAREA SATANISTĂ

și influența ei în societatea contemporană

Tinerii și pericolul satanismului

((2))

Prof. drd. EMIL JURCAN

B. NOȚIUNEA DE DIAVOL ÎN MARILE RELIGII

a. Religiiile vechilor mexicani și peruvieni s-au remarcat prin practicile sângeroase, care i-au înfricoșat chiar și pe temerarii conquistadori europeni. Zeitățile acestor religii în marea lor majoritate sunt sângeroase și cereau prestarea unui cult sacrificial-uman. Chipuri demonice se ascundeau sub denumiri ca: huiltzilopochtli, Pachacamac, Tlaloc, etc, zei cărora li se aduceau în fiecare an mii de jertfe omenești. La inaugurarea templelor se ucideau zeci de mii de oameni. Pentru a avea materia de jertfă se făceau razii (așa-zise «războaie înflorite» sau «sfinte») printre popoarele învecinate. Sacrificiul inimii era plăcerea zeilor căci inima, centrul vital al organismului, era considerată jertfa cea mai profundă adusă zeului. Ea era arsă și consumată de preoți în timp ce restul trupului era consumat de participanți. În asemenea cazuri se utilizau băuturile drogante, fie ca să facă jertfa «apatică», fie ca să dea cruzime participanților.

Cruzimea acestor practici s-a reverberat peste secole în ceea ce se numește astăzi «mișcarea satanistă», la care din păcate iau parte așa de mulți tineri, atrași în primul rând de snobismul muzicii, al răcnetelor de pe stadioane, în așa-zisele «open air», iar în al doilea rând, de setea de epatare a umanului fără Dumnezeu. Și nu este de mirare, căci un îndemn ca «ucide Dumnezeul din tine», sau «moarte lui Hristos!» pot duce foarte simplu la uciderea apropiatului de lângă tine, atunci când nu se mai vede chipul Mântuitorului în ochii apropiatului (n.n. sau poate tocmai pentru că îl vede!).

b. Religia Egiptului antic. «Cel mai vechi diavol al lumii provine din câmpia sudică a văii Nilului». Este concepția lui Giovanni Papini în lucrarea sa *Il Diavolo*. În faza primară a fost vorba de un totem care era adorat în rândul populațiilor primitive, ce viețuiau în aceste ținuturi. Curând după aceeașă perioadă, noțiunea ce va concretiza răul va fi cea de Seth, zeul ce vine din pustie, simbolizând în mitologia egipteană cele două calamități: seceta și furtuna. El rămâne un zeu al întunericului, al nopții îngrozitoare (der fürchterlichen Nacht) sau al furtunii distrugătoare fiind permanent în confruntare cu zeul luminii solare, Amon-Ra. Într-o definiție spiritualizată, el apare ca «Iraționalul» și «Necuetatul» din sufletul uman. Ca «furtună de vânt», el usucă culturile iar ca «furtună ploioasă» ucide lumina întunecând soarele.

În mitul Isis și Osiris, Seth este ucigașul fratelui său Osiris, pe care îl ciopârțește în 14 bucăți, transformându-se în zeul morții năparasnice. Modernismul secolului «șocant» i-a închinat chiar și

un așa-zis «templu» - organizație, «The Temple of Seth», organizație condusă de Michael Aquinos, psiholog; se pare că el ar fi avut nevoie de terapeutică științei sale.

Un alt chip din simbolismul demonic al mitologiei egiptene ar fi șarpele Apophis, care atacă seara barca zeului-soare Ra. El este tăiat în bucăți, dar se reface mereu, simbolizând întunericul și haosul.

Tot din categoria fiarelor demonice face parte și Ammit, care mănâncă trupurile păcătoșilor după cântărirea inimii în balanța lui Ma'at. Era reprezentat cu cap de crocodil, piept de leu și spate de hipopotam. Toate aceste imagini mitologice apar foarte «natural» în «iconografia» lui La Vey, Aquinos, Eschner, etc.

c. Religiiile Mesopotamiei. Unul dintre primele mituri ale spațiului mesopotamian, «Enuma Elish», scoate în relief existența demonului, concretizată în chipul fiarei Kingu. Uciderea acestui monstru-demon de către Marduk și crearea omului din picăturile de sânge amestecate cu lut, duce la concluzia unei condiții umane parțial demonice. Astfel omul, parte suflet, parte materie, va fi plasat în permanenta opoziție dintre spirit și materie.

Humbaba din *Epopoea lui Ghilgameș* este stăpânul «pădurilor întunecoase», al împărăției tenebrelor, creat de zeița Ishtar, ca opoziție a conceptului de bine personificat de Ghilgameș și Enkidu. Ucis în cele din urmă, el reușește totuși să infiltreze răul prim omorârea lui Enkidu, prietenul lui Ghilgameș.

În concepția mazdeeană, diavolul apare într-o aură eternă, în baza dualismului Ahura Mazda (Ormuzd) și Angra Mainzu (Ahriman). Cele două principii se luptă între ele din eternitate. «Nici gândurile, nici doctrinele, nici puterile gândirii noastre, nici alegerea, nici cuvintele, nici faptele noastre (...) nu pot cădea la învoială». Slujitorii lui Angra Mainyu se numesc «devas», corespondentul demonic din creștinism, având la bază înșelăciunea (Druj), spre deosebire de «ahuras» care au ales adevărul (asa). Acțiunea nefastă a demonilor se poate observa limpede în actul creației. Perfectă la început, fiind opera lui Ahura Mazda, *getik*, creația este infuzată apoi de o contra creație, sintetizând elementul răului: boala, suferința, imperfecțiunea, care sunt elemente aduse de Angra Mainzu în lume. Acest amestec (gumecisn) este un permanent conflict între bine și rău, între întuneric și lumină. Lumea spirituală negativă va avea însă un sfârșit prin răpunerea ei de către un «mesia» apocaliptic (Saoshiant), care îl va învinge pe Angra Mainyu în lupta finală.

d. Religiiile Indiei. Aici conceptul de «diavol» diferă cu

totul de cel creștin. Dacă în creștinism așa-zisa ispită împinge la rău, la crimă, la minciună, aici «ispita împinge mai departe în ciclul karmic, în atașarea de materie, în migrația metempsihotică. Scopul este perpetuarea umanului prin lanțul renașterilor. Cazul concret îl constituie demonul Mara. Rădăcina «mr» desemnează etimologic noțiunea de moarte. Totuși Mara nu este un demon al morții, ci al «plăcerii iubirii», un zeu al erotismului. Atașamentul față de plăcerile vieții este concretizat în ispitele prin care Mara vrea să-l devieze pe Buddha de la calea eliberării. «Femei nenumărate îl înconjură pe ascet, încercând să-l ispitească prin goliciuma și farmecele lor», dar Buddha rămâne neclintit. Ultima tentație este intrarea în parinirvana înainte de a-și propaga pe pământ doctrina eliberării, dar reușita ispitei eșuează.

O altă analogie demonică, din mitologia hindusă, ar fi soția lui Shiva, Kali («cea neagră») fiind personificarea cruzimi și a distrugerii, oferindu-i-se chiar jertfe umane... Zeițe ca Durga, Kali, Shakti, din anturajul lui Shiva, sunt teme principale ale tantrismului de stânga, în care eliberarea se obține prin exazul erotic, perpetuat la infinit, extaz ce marchează ieșirea din condiția corporală în marea și dizolvanta Nirvană.

În fond, entitatea demonică urmărea legarea omului de materie, intrarea lui în jocul «lilei» (iluziei) și imposibilitatea lui de a se sustrage ciclului Samsarei. În această stare, legea karmică reprezintă legea demonică din condiția umană. Departe de a intra în Nirvana eliberării (starea de moksha) a identificării lui Atman cu Brahman, a expresiei fericite: *Tat twam asi*, omul este condamnat la reîntoarcerea în materie. Este vorba de un mecanicism al filosofiei hinduse în care totul se bazează pe o discrepanță a spiritului față de materia - iluzie.

e. În gândirea islamică diavolul nu joacă un rol așa de important, iar explicația decurge din fatalismul divin, cu care lumea este ținută sub ascultarea lui Allah. De fapt, etimologic numele de «muslim» s-ar traduce prin «supus». Iar islamul introduce pacea coranică doar în urma supunerii neamurilor în fața determinismului imuabil a lui Allah. Numai astfel se pot explica campaniile militare de o așa mare anvergură, pe care Evul Mediu le-a cunoscut și care aveau argumentație în al cincilea stâlp al Legii islamice, care vorbește despre «războiul sfânt» (dijihad).

Iblis (sau Șaitan), nume ce provine fie de la grescul δῖαβολος, fie de la ebraicul «satan», circumscrie nu un rebel împotriva lui Allah, ca în creștinism, căci ar fi contrastat determinismul absolut a lui Allah, ci un nesupus față de... om (Adam). Coranul dă această explicație surprinzătoare în sura a VII (10-17), unde se spune că Dumnezeu a chemat toate creaturile ca să se închine lui Adam. Singurul care nu a vrut a fost Iblis, replicând: «eu sunt mai bun decât el, căci pe mine m-ai făcut din foc, iar pe acela din lut».

Evident în această opoziție față de porunca lui Allah apare un spirit de frondă față de Divinitate, dar obiecția nu pare a fi o acuzație și o insultă la adresa lui Allah. Ceea ce surprinde, și acest lucru este bine sesizat de Papini, este că această situație apare relatată chiar în islamism, remarcat ca o reacție împotriva închinării la orice fel de materie și ființă, diferită de Allah. Or, închinarea creaturilor în fața omului pare să contrazică această dogmă atât de mult pusă pe masa discuțiilor din cadrul întâlnirilor creștinomusulmane.

În concluzie, deși contradictorie, satanologia musulmană, Iblis are aceeași menire de ispititor al oamenilor, acționând printre existențe cu duhurile supuse lui și vizând același scop, ieșirea omului de sub ascultarea lui Allah.

Mândria

Rednic Samoilă

Ferește-te de *mândrie*,
E regina fărădelegilor;
Ea are multe fiice rele
Și e maica tuturor.

Lauda, iubirea de sine,
Trufia, slava deșartă,
Deprinderea cu păcatul,
Fiicele ei se arată.

Lucifer din Cer
Înger fiind a căzut
Și prin *mândria* lui
Iadul s-a făcut,

Iar omul cel *mândru*
În viața-i pe pământ
Alungă încontinuu
Pe Duhul cel Sfânt.

Ca armă de-ndreptare
Pentru a ta *mândrie*
Fugi spre pocăință
Cu adâncă smerenie

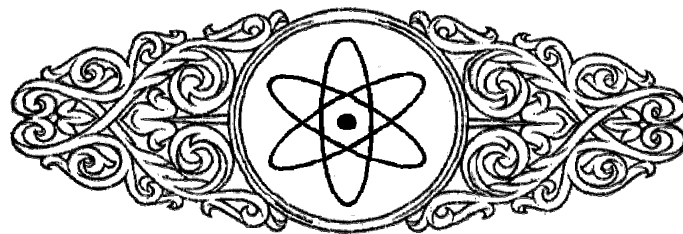
Căci în fond cine ești?
Ești un om din pământ
Și în pământ te întorci
Foarte curând

Trecând prin cimitire
Vezi atâtea morminte
Milioane au pierit
De noi mai-nainte

Cunoaște-te cine ești
Și curând te smerește
Vei fi răsplătit
Chiar dumnezeiește

Gândește-te la Iisus
Cinstit, umil, smerit
Pentru a ne salva
A fost rănit și răstignit

Cu nădejde privește,
Cu iubire spre viitor.
Când vom ajunge acasă
La Tatăl Nostru al tuturor

Pentru o mai bună înțelegere a medicinii alternative (5)*

New Wine Press, ed. III, 1988

Roy Livesey

Itinerariu de căutător

Mi-a fost dat să trăiesc o zi când m-a copleșit o pace așa cum nu mai cunoscusem niciodată. Iar a doua zi după aceea, ca o șansă incredibilă și fără nici un fel de aranjamente omenești, am intrat în contact direct cu o Mișcare purtând denumirea de Reînarmare Morală (Moral ReArmement = MRA), exact în același loc unde o întâlnisem incidental cu vreo douăzeci de ani mai înainte!

Nu uitasem niciodată cele 4 norme absolute de morală ale MRA (cinste absolută, puritate absolută, dezinteresare absolută, dragoste absolută,) și mă străduisem să-mi construiesc viața pe ele. Eșuasem și acum consideram că soluția este intrarea într-o comunitate MRA. Nu știam atunci că fără Iisus Hristos căderea mea va fi inevitabilă. În schimb, mă înflăcăra ideea că “fac bine”! Pasul imediat următor a fost inițierea în “vindecarea spirituală”(= spiritistă).

Totul făcea parte din planul lui satan.

Conferința MRA din Elveția se dovedea a fi un forum pentru multe religii. Mișcarea mi-a asigurat o cameră într-un hotel Rozicrucian. (Nota explicativă a autorului: Rozicrucianii constituie un cult. Ei cred că totul se desfășoară conform unor legi cosmice naturale. Rozicrucianii afirmă că simpla atingere a unor litere sau obiecte pot induce impresii imediate din partea emitentului precum și a unor evenimente din trecut. Ei ne mai spun că este posibilă o ieșire a conștiinței omului din corp pentru a ajunge în locuri îndepărtate, iar ocupațiile mentale, impresiile vizuale și sonore ar putea fi comunicate la distanță fără suport fizic. Rozicrucianii cred că se pot transforma gândurile în lucruri și că putem crea lucruri real-palpabile din ideile noastre pe cale strict mentală. Toate acestea sunt ocultism. Paracelsus era rozicrucian.) Prietenii mei personali erau acolo, câțiva hinduși, persoane foarte distinse. Mă atrăgeau enorm la ei seninătatea și prestanța morală. Acești hinduși au devenit un model – țintă în viața mea și m-au grăbit să particip în Scoția, la un curs de cinci zile pentru a deveni vindecător. Cursul era susținut de unul din cei mai proeminenți vindecători spirițiști din prezent.

În momentele acelea mă vindecasem deja de hemoroizi. ”Vindecarea se produsese instantaneu după douăzeci și unu de ani de suferință. Prea puțin îmi dădusem seama care ar putea fi efectele spirituale asociate acestei vindecări precum și celorlalte activități de factură spirituală în care mă implicam. Fiecare pas pe care îl făceam mă deschidea tot mai mult voiei diavolului. Vizitam mediumuri și frecventam cursuri de antrenament pentru taumaturgi, unde, de altfel, am și luat cunoștință cu unele din terapiile descrise în această carte. Am vizitat mausoleul cu rămășițele lui Sai Baba, un indian om-zeitate, care simulase puteri vindecătoare, miraculoase. Mai târziu, am ajuns la convingerea că mă aflu în comunicare cu spiritul lui, după ce avusesem o manifestare clară a prezenței sale. În cele din urmă m-am și rugat la Sai Baba și am crezut că după moarte mă voi reîncarna într-un alt trup...

Fără să-mi dau seama de aceasta, devenisem un “căutător” permanent. Tot timpul îmi era umplut de aceasta. Am citit cartea “Viața lui Iisus”, o ediție luxoasă, din 1884, legată în piele roșie. Cartea îl prezintă, pe Iisus drept un taumaturg misionar, un slujitor al terapiilor de vindecare. Astfel se face că, deși mereu un “căutător”, am redevenit o prezență regulată la biserică.

În căutările mele mă aflu în strânsă legătură și cu alte persoane care rătăceau pe aceleași cărări. Unul din prietenii aceștia a fost chinuit într-un mod îngrozitor. Nu știam atunci nimic despre lucrarea diavolilor. Dar acela îi vedea. O săptămână mai târziu a fost găsit mort. M-am dus imediat la o “biserică” spiritistă. Acolo, mediumul mi-a descris perfect cartea îmbrăcată în piele roșie (n.tr.: “Viața lui Iisus”). “Posesorul precedent este cu mine”, a spus femeia medium. “Întrebați-o pe soția dumneavoastră. Ea va ști. Este o carte deosebit de importantă”. Îndemânatică alegere de carte făcuseră diavolii! Satan se masca în înger de lumină. Mediumul a mai descris și mâinile neobișnuite ale posesorului inițial. I-am povestit soției mele și a găsit o fotografie “la minut” cu această familie de prieteni făcută cu vreo 40 de ani mai înainte. Se puteau vedea și mâinile acelea..., așa cum și le mai reamintea încă. Deși până atunci foarte rece față de “cercetările” mele, care care durau deja de doi ani, ea a devenit dintr-o dată foarte interesată.

Dar a doua zi am aflat și noi cum a murit prietenul meu de “căutare”- acoperit de tăieturi și vânătăi. Ca demonizatul din morminte de la Marcu 5, 5 - și le făcuse singur. Scopul lui satan este să provoace moartea și el și-a adus-o asupra sa.

Interesul soției mele pentru “căutare” adurat doar 24 de ore...

După 21 de luni de punere în aplicare a standardelor absolute MRA în viața mea și de “căutări”, am început să văd, rapid, primejdiile. Printr-o mare minune, m-am născut din nou și Dumnezeu mi-a arătat că metodele mele de vindecare erau de la diavol.

Timp de 20 de ani lucrarea MRA “Remaking Men” (Oameni care se reconstruiesc) de Paul Campbell și Peter Howard fusese “biblia” mea. În calitate de creștin renunșasem la “tămăduitori” și “tămăduiri”, dar nu încă la... MRA. Dar, în cele din urmă, David Watson mi-a scris următoarele: “Am intrat în alarmă imediat ce am citit ‘Remaking Men’ – lipsește absolut orice referire la Hristos. Orice mișcare ce pretinde că proclamă pe Hristos trebuie să fie clar și în mod expres hristocentrică, atât în scrierile cât și în practicile ei. Dorința de a deschide porțile la toate credințele este o slăbiciune caracteristică și sunt profund întristat pentru orice creștin amestecat în MRA”. A trecut destul de mult timp de la primirea acestor rânduri, dar, în final, Domnul a răzbit prin ele până în inima mea. Și m-am eliberat.

Mulți oameni, și printre ei și credincioși creștini, au renunțat la droguri în favoarea unor soluții spiritualiste, având convingerea că e vorba de niște terapii naturiste. Mă rog lui Dumnezeu ca să le dăruiască eliberare și acestora prin cuvintele Scripturii și cele relatate în cartea de față.

Medicina alternativă: un ghid

Se constată două erori în ceea ce privește atitudinea față de Satan. Una este aceea de a nega existența și (sau) puterea diavolului. În zilele noastre aceasta este eroarea cea mai răspândită. Cealaltă atitudine eronată este refuzul total, în bloc, al întregului domeniu al medicinei alternative; adică ideea că satan și dracii lui sunt activi pretutindeni și în fiecare lucru. În felul acesta apare primejdia să ne temem de tratamentul bolii pentru că s-ar putea întâmpla ca satan să fie implicat în acel tratament – fie în terapeutică, fie prin intermediul terapeutului. De exemplu, dacă ne referim la remediile vegetale, este o greșală să-i atribuim diavolului ceva care ne-a fost dăruit de Dumnezeu.

Iisus îl numește pe satan “prințul (sau stăpânitorul) acestei lumi” (Ioan 14.30). Satan este stăpânitorul “afacerilor lumii”, în opoziție cu Dumnezeu. Dar să nu uităm: pământul este totuși al lui Dumnezeu și noi putem folosi cu încredere toate câte le-a pus el în zidirea Sa, mulțumindu-I Lui pentru ele, “*de vreme ce orice făptură a Lui Dumnezeu este bună și nimic nu este de lepădat, dacă se i-a cu mulțumire, căci se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune*” (1 Timotei 4, 4-5). Desigur nu trebuie să folosim ierburi sau tratamente “îmbunătățite”, “potențate” cu mijloace magice, desigur vom refuza să fim tratați de o persoană care, chiar și neintenționat, recurge la puteri legate de ocultism – dar avem toată libertatea să ne slujim de binefacerile creației lui Dumnezeu, plante, minerale, vietăți și cele ce se află în ele. “*Căci Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al puterii și al dragostei și al înțelepciunii*” (2 Timotei 1,7). Grija mereu trează de-a nu cădea în capcanele diavolului nu înseamnă că ne temem de el sau îi acordăm o atenție excesivă. Repetăm, știm bine că tratamentul cu plante e bun și avem pentru aceasta mărturia scripturii. Din această cauză, dacă nu avem vreo suspiciune în curs de cercetare sau dacă nu știm cert de un adaos ocultist la ceea ce ne-a dat Dumnezeu, grijile și temerile noastre nejustificate nu ar face decât să-i aducă o satisfacție diavolului.

Tot atât de adevărat este și faptul că o parte din medicina academică din prezent s-ar putea să fie ancorată în ocultism. Pe unde să tragem linia de hotar? Numai bunul Dumnezeu poate da un răspuns pentru fiecare situație individuală. Medicina de școală cu nenumăratele ei medicamente și droguri a ajuns la un grad de complexitate la care investigarea tuturor rădăcinilor infipte în ocultism a devenit foarte dificilă. Simbolul Asociației Medicale Britanice include și șarpele.

Și amestecurile vegetale se cuvin să fie supuse unui examen. Desigur, diferite plante luate izolat, folosite din timpurile

biblice, au calități vindecătoare dăruite de Dumnezeu. “...*fructele lor se vor întrebuința ca hrană, iar frunzele lor la leacuri*” (Ezechiel 47.12). Dar este necesară o cercetare atentă în cazul combinațiilor vegetale întemeiate pe magie. În cazul formulelor obținute prin procedee divinatorii sau atunci când culesul plantelor este însoțit de rostirea unor descântece, etc... ca și pentru medicina academică, nu se pot face generalizări și nu se pot da verdicte grabite.

Multe remedii vegetale ne sosesc din orient. Ginseng e privit de chinezi drept un panaceu universal și “un dar al zeilor” a fost puternic promovat. Chinezii și coreenii foloseau GINSENGUL de peste cinci sute de ani. Menționăm în mod special această plantă numai pentru că este atât de apreciată în orient. Ce aflăm despre ea? Reclamele ne spun că orientalii consideră aspectul rădăcinii (foarte asemănător cu un trup de om) drept o indicație a puterilor și a faptului că este planta potrivită omului. Sunt necesari șase ani pentru degustarea și maturizarea rădăcinii. Un ritual complex însoțește semănatul ca și culesul. Produsul prezintă diferite nivele de calitate. Primul este “Cer” sau “Împărat” al doilea “Pământ” și al treilea “Zeu” sau “Om”. Se mai scrie prin cărți că sau întreprins “vaste” cercetări asupra GINSENGULUI încă din 1854! Și în sfârșit, oarecum surprinzător se poate citi și aserțiunea că “nu există nici o probă evidentă că GINSENGUL ar putea vindeca o afecțiune oarecare”. Cu toate că această concluzie stranie se găsește într-un fel de pamflet – reclamă, nu ne îndoiim că sute de persoane au toată încrederea în GINSENG și trăiesc cu impresia că simptomele maladiei au dispărut. Și nu e nevoie să o spunem că această impresie nu corespunde realității.

Noi, creștinii, vom putea adesea să apreciem cu ușurință orientarea terapeutului și a terapiei sale pe baza declarațiilor lui și a celor scrise în reclame, cataloage sau cărți. Vom examina în profunzime terapiile propuse și vom cere ajutorul lui Dumnezeu în mod deosebit în cazurile neclare. Adeseori, Dumnezeu face să ne vindecăm în mod natural, fără intervenție omenească. Aceasta nu este tămăduirea “naturistă” pe care o atribuie unii terapiilor alternative. Dar și aceste terapii presupun de obicei o credință implicită, credință care înseamnă o alegere a ceea ce considerăm bun și adevărat, opus răului și falsului.

Astfel de credințe își au sediul doar în minte, în gândire, spre deosebire de credința cea de la Dumnezeu care se află în duhul omului și se întemeiază pe o legătură puternică și profundă cu El, fiind o credință de neclintit. Există terapii bazate pe credința adevărată, dar există și terapii oculte.

Rugă Maicii Cerești

Adrian Moldovan

Student teolog - Sibiu

Primește-mă Maică Cerească
Ca pe Fiul Iisus
La sânu-ți sfințit,
Ridică-mă de jos,
Din păcat;
Iar... stropii de lapte
Ce L-au hrănit pe Iisus,
Să-mi pună strajă
Gurii mele!...
Să-mi ardă sminteala trupească,
Căldura pieptului
Ce L-a încălzit pe Iisus;
Iar... în ochii-mi pierduți,
Să-mi picure lacrimi
Din ochii
Ce-au plâns Răstignirea!...

Dă-mi zîmbetul Ceresc,
Al Celui ce S-a născut
Din tine, Curcubeul Suirii;
Revarsă spre mine,
Prin al Tău glas,
Cântările sfinte
Ce L-au adormit pe Iisus!...
Veghează-mi Maică
Cu nesomnul tău,
Liniștea somnului meu
Și... alungă-mi potrivnicul,
Ce de la sânu-ți
Vrea să mă ia!...
Dezmiardă-mi fruntea,
Obraji-mi sărută,
Și... dăruiește-mi dragostea

Care mi-o porți!...
Sădește în mine credința,
Ca și eu să pot spune:
Iată robul Domnului!...
Învăță-mă să fac ascultare
Ca pe slujitorii nunții din Cana,
Și... fă-mă prin fapte
Să mă numesc cu numele iubirii!...
Sunt frate, prin Tine, Măicuță,
Cu Cel ce ne-a adus mântuirea;
De aceea, când Veți veni
Să strângeți copiii și frații Acasă;
Prin Tine, Măicuță Cerească,
Cerem iertare
Fratelui Cel Mare, Iisus.

Continuare din "Porunca Iubirii" nr.5 / 1999

Quo vadis, ecclesiasta musica in tribus millenio? (2)

lect. univ. Mircea Buta

Cântarea corală

De la cântarea în comun a credincioșilor nu este decât un pas până la **acceptarea corurilor în biserică**. Acolo unde nu se poate antrena "toată suflarea" la cântare, se rezolvă acest lucru cu ajutorul unui cor, sau acolo unde cântă toată lumea, uneori se simte nevoia de a înfrumuseța și mai mult cântarea în comun, prin armonizarea pe mai multe voci. "*Bisericele înzestrate cu cor bun sunt totdeauna pline de oameni la Sf. Liturghie. Informați că într-o asemenea biserică pot asculta un cor bisericesc bun, vin la Sf. Liturghie nu numai creștini adânc religioși ci și anumiți indiferenți, dar iubitori de muzică. La început, unii participă chemați numai de frumusețea muzicii; apoi treptat le plac și învățăturile evanghelice, ca și atmosfera religioasă din biserică și cu timpul, devin ei înșiși religioși*". "*Dar pentru aceasta e necesar să i se dea corului importanța cuvenită; să fie considerat ca atare. Îndrumarea și controlarea muzicii cultice să fie o preocupare principală și permanentă a tuturor ierarhilor*" (Gheorghe Șoima).

În legătură cu **cântarea corală** și repertoriul folosit în acest domeniu, se mai poate deschide problema melosului practicat. În esență se acceptă două direcții în acest domeniu, și care vor rămâne neschimbate și în viitor. Una ar fi că muzica prelucrată coral "*nu era identică melodiei bisericești tradiționale, ci numai analoagă, iar cea de a doua păstrează cât mai mult cu putință melodiile cântării bisericești vechi, din cărțile aprobate de sinod, evitându-se cât mai mult crearea de melodii noi*" (Petre Vintilescu).

Nu trebuie neglijat nici aspectul respingerii cântării corale, în unele biserici, unde credincioșii o consideră o influență prea mare de tip occidental, adică o introducere a "cantatei" apusene în cadrul slujbei de rit răsăritean. Această poziție de respingere a cântării corale armonice își are rădăcini adânci, încă de mai bine de un veac în urmă, atunci când mitropolitul Meletie de la Iași a fost împotriva corului seminarului de la Socola. "*Opoziția acestuia a fost atât de dâră, încât a mers până la obținerea unei gramate de dezaprobare de la patriarhul din Constantinopol în urma căreia corul fusese desființat*".

Muzica instrumentală?!

Rețineră și opoziția față de o astfel de noutate pe vremea aceea, își are oarecum justificarea ei, dacă ne gândim la multitudinea de "noutăți" pe care le-au acceptat credincioșii. După un astfel de parcurs, pr. prof. Ghe. Șoima își pune pe drept întrebarea dacă prin acceptarea acesteia (n.n. - muzica corală armonică), nu deschidem șansele unei introduceri viitoare a unei muzici instrumentale în biserică? Acesta afirmă: "*După introducerea luminii electrice, a arzătoarelor cu gaz metan,*

după introducerea muzicii corale armonice, cântată și de voci feminine, cine știe dacă în biserică nu se va introduce muzica instrumentală? Un pronostic sigur nu se poate face. Obișnuit cu atâta muzică instrumentală radiodifuzată, creștinul ortodox ar putea s-o reclame și în biserică; după cum, săturat și obosit de ea (mai ales de cea modernistă), ar putea să simtă nevoia ca, cel puțin în biserică, să i se odihnească sufletul în armoniile unei muzici vocale liniștite" (Gheorghe Șoima).

Desigur, la această problemă, răspunsul cuvenit l-au găsit studenții noștri în bibliografia selectată la cursuri, în acest sens amintind unele scrieri filocalice și de asemenea "Muzica instrumentală și cântarea bisericească" (cap. IV) din "Imnografia bisericească" a părintelui Petre Vintilescu, din care s-a menționat în această lucrare foarte mult. Totodată am găsit de cuviință acum, să descriu **prin contrast, neajunsurile cântării instrumentale** în adunările creștine de pe continentul american, constatate chiar de către un pastor neoprotestant. Acesta zice: "*Cred că cel mai mare eșec al nostru în acest domeniu este muzica instrumentală. Avem pianiști care au muncit atât de mult pentru a-și dezvolta tehnica lor încât atunci când au ocazia de a cânta în adunare, ei vor să-și expună fiecare talent tehnic pe care l-au dobândit. Programele noastre devin solo de pian și cele mai puternice "Amin - uri !" sunt rezervate pentru lăudăroșenie. Solo de trompetă pare că este cel mai eficient atunci când sunetul final este urcat cu trei octave. Violoniștii încearcă să sune ca Paganinni. Am căzut oare în capcana divertismentului?" "Motivul pentru care serviciile noastre publice sunt moarte este că viața noastră devoțională este moartă. Rezolvarea rapidă prin injectarea unei muzici mai ritmate în serviciile noastre poate părea că anulează problema, dar nu facem altceva decât să ignorăm boala care ne va distruge dacă nu căutăm leacul lui Dumnezeu". "Muzica creștină contemporană răpește din adunările noastre tinerii și îi întoarce împotriva autorităților lor - părinți, pastori și învățători creștini. Muzica creștină contemporană rupe colegiile creștine și organizațiile. Ea împarte adunarea în susținătorii ei și adversarii ei. Unii pastori spun adeseori că nici o problemă teologică nu desparte adunările lor și nu determină oamenii să le părăsească în măsura în care o face muzica creștină contemporană" (Tim Fisher).*

Referitor la acestea considerăm că orice comentariu este de prisos, iar rânduiala lăsată de Sfinții Părinți despre muzica instrumentală, parcă strălucește mai luminos decât oricând. Comparația dintre o adunare care își caută muzica și o "biserică" ce își recrutează membrii prin nașterea naturală este dezastruoasă. Paul Evdokimov spune în acest sens: "*Credința inteligentă este fapta unui adult, nu cea a unui copil. Biserica se întemeiază pe*

re-nașterea în Duh, iar nu prin renașterea naturală a omului. Or, numai o biserică recrutată prin nașteri naturale își poate pleca urechea la anumite aspecte ale “noii teologii” (n.n.- “noua muzică”), riscând să cadă astfel în plin infantilism religios”.

“Ecumenismul” muzical și muzica nouă

Țăsând deoparte aspectele muzicii instrumentale, care prin cele de mai sus arată într-un mod suficient calea de urmat în următorul mileniu, este momentul să spunem câteva cuvinte și despre mult discutatul **ecumenism**, bineînțeles cu aluzie la “ecumenismul” muzical. Nu putem să facem abstracție de părerile unor teologi care afirmă că ecumenismul este un pericol pentru că relativizează și constituie astfel poarta ereziei iar “restul nu sunt decât aranjamente și diplomatie bisericească. Ceea ce se realizează între persoane e un lucru stimabil, exemplar. Dar, la nivelul unor comunități întregi, este nevoie de o convingere profundă, de o atenție foarte mare” (Părintele Marc-Antoine, pr. ortodox, Paris). Din punct de vedere muzical, nu poate viitorul să aducă mari schimbări. Desigur, momentele mai delicate sunt melodiile chinonicelor (pricesnelor), modul lor de prelucrare și de asemenea manifestările, festivalurile și tot felul de concursuri cu așa-zisa muzică creștină. Am întâlnit unii care erau foarte animați de ideea unei “cântări noi”, de a cânta Domnului o “cântare nouă”, care să “înduhovnicească” sufletele tinerilor. Animat și eu de această inițiativă am încercat să trec oarecum peste unele rețineri și să observ cum se motivează cuvântul “nou” în acest sens. Destul de mare mi-a fost surpriza, când am găsit ceea ce mă interesa chiar la autorul occidental. Acesta spune că “despre cântare nouă găsim în Ps. 97:1, Isaia 42:10, Apoc. 5:9, Apoc. 14:3, ...etc., dar că aceste versete definesc caracterul muzicii, nu felul muzicii. Cuvântul ebraic tradus cu “nou” în aceste referințe din Vechiul Testament este **chaddash**. Cuvântul grecesc tradus cu “nou” în pasajele din Noul Testament este **kainos**. Aceste cuvinte înseamnă de fapt același lucru: nou în calitate și nou ca și prospețime opuse celor “nou de tot” sau nou în ceea ce privește timpul. Acesta este conform cu alte folosiri ale cuvântului **chaddash** în Vechiul Testament: “Nume nou” - Isaia 62:2, “inimă nouă și un duh nou” - Ezechiel 18:31, “Bunățile Domnului nu s-au sfârșit, ... ci se înnoiesc în fiecare dimineață” - Plângerile lui Ieremia 3: 22-23.

Tot așa, sensul cuvintelor “nou ca și calitate” este același cu ceea ce în Noul Testament este **kainos**: “făptură nouă” - Galateni 6: 15, “omul cel nou” - Efeseni 4: 24, “Ceruri noi și un pământ nou” - II Petru 3: 13”.

Așadar, “noutatea” ca și muzică în sine nu-și găsește justificarea în viitor nu numai din cauza moștenirii patristice, ci și din înțelesul profund și clar al Sfintei Scripturi. O modificare a muzicii bisericești ar fi sinonimă cu o modificare a rugăciunilor stabilite de Biserică și înseamnă de fapt a părăsi drumul experimentat și verificat de alții. “Sfinții Părinți și scriitorii bisericești din primele veacuri creștine au abordat cu mult curaj muzica. Ei au depus un efort de a crea o muzică originală, iar în domeniul teoriei muzicale ei au manifestat mult zel și pricepere. Întocmai predecesorilor din antichitate ei au acordat atenție muzicii, considerând-o necesară completei pregătiri a fiecărui ins, atât sub raport intelectual, cât și educativ. Datorită Sfinților Părinți preocupările muzicale nu s-au întrerupt deodată cu dispariția muzicienilor lumii vechi; dimpotrivă le-au continuat și dezvoltat contribuind la apariția muzicii moderne... Datorită lor muzica a progresat devenind o adevărată știință” (Mitropolit Nicolae Corneanu, Patristica mirabilia, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, - 1987, p. 70).

Toate aceste câștiguri ale muzicii bisericești sunt “noutăți” pe care mileniul următor le va folosi din plin iar dacă

totuși se va pune problema unei “înnoiri”, atunci ea va fi păstrarea melosului moștenit dar cu reactualizarea unor cuvinte arhaice și eventual o oarecare fluidizare a metrelor, conform cu necesitatea eficientizării mesajului. Dar și din acest punct de vedere este bine să reținem că: “Muzica nu este niciodată folosită în Scriptură ca o cale de a câștiga pe cei pierduți... În Scriptură ni se spune să cântăm Domnului “în inimile noastre”, “în adunarea sfinților”, “în cortul său”, “în paturile noastre”, și chiar și “printre neamuri” și “printre păgâni”, dar niciodată pentru ei - ci **numai pentru Domnul**”.

Originea cântărilor bisericești.

Pentru a înțelege mai bine cum au reacționat Sfinții Părinți la “noutate” de-a lungul veacurilor, ar trebui să știm ce categorii de cântări bisericești avem. Astfel, “după originea sau proveniența lor, cântările bisericești întrebuintate în cultul ortodox se împart în două mari categorii:

1. Cântări de origine biblică, cu text din Vechiul și Noul Testament;

2. Cântări de origine nescripturistică sau imne liturgice, care reprezintă forme ale poeziei imnografice scrisă de diferiți poeți bisericești (imnografi și melozi)” (Pr. prof. dr. Ene Braniște, Liturgica Generală, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., - București, 1993, p.706).

Dacă melosul cântărilor din prima categorie “avea deja o consacrare liturgică cu autoritate pentru că venea de la templu și de la sinagogă și se poate numi chiar biblică”, nu același lucru se poate spune despre cântările din a doua categorie, care aveau mai ales o sursă elinică. “O astfel de cântare era suspectă pentru biserică, pentru că, provenind din mediul extern al istoriei și al vieții originare a bisericii, ea nu se prezenta cu o bază biblică. Venind cu lumea nouă creștină, adică din vechiul patrimoniu muzical al ginților, muzica imnelor apărea, înaintea bisericii, ca o cântare profană, dacă nu chiar păgână; mai mult, melodiile din această nouă familie muzicală jucaseră și continuau să joace un rol eminent în manifestațiile publice ale societății păgâne...” Din această cauză, “cântarea imnelor petrecu o bună bucată de vreme, la periferia serviciului divin al bisericii”. “Ca să primească o consacrare liturgică, muzica imnelor trebuia dezbrăcată de notele profane și adaptată într-un spirit mai apropiat de psalmodie, trebuia să capete un stil bisericesc, care s-o diferențieze de forma în care era întrebuintată în viața pur grecească. Melodiile admise în imnele religioase creștine trebuiau să fie distincte față de cele din uzul profan, deși se găseau înrudite prin originea lor. Aici s-a concentrat și s-a desfășurat acțiunea conducătorilor bisericii. Unirea armonică de mai târziu a formelor și noii tehnici muzicale cu cele ale psalmodiei, fără a se altera spiritul tradiției și al cântării originale creștine, a fost opera indicațiilor Sfinților Părinți și a scriitorilor bisericești” (Petre Vintilescu).

“Prin criticile severe ale conducătorilor bisericii, aceștia nu anatimizau de fapt muzica în sine, ale cărei servicii le prețuiau deschis pentru promovarea și susținerea progresului religios-moral; ele vădesc numai preocuparea lor de a îmbiserici noua muzică a imnelor, de a o plivi de tot ce era profan și păgân întrânsa, ca degajarea melismelor de înfloriturile proprii cântării din societatea greacă, de a o adapta spiritului bisericii, de a o înrudi, în sfârșit, cu cântarea psalmilor, pentru că **biserica nu putea avea decât o cântare a ei**” (Petre Vintilescu). Aceste cuvinte au o importanță covârșitoare pentru a înțelege rostul și rolul muzicii creștinilor în contextul începutului unei noi religii. Dragostea dintâi a primilor adepți ai Mântuitorului (considerați ca și o sectă în prima etapă) era atât de mare, încât aceștia nu doreau să se închine

cu nimic din ceea ce amintește de această lume, cu nici un fel de mijloace amestecate cu murdăria unei societăți pe care ei trebuiau s-o încreștineze. Credința lor era că unui Domn ce nu aparținea acestei lumi, trebuia să I se cânte o muzică aparte, o muzică diferențiată de cea folosită și "murdărită" în uzul unei lumi păgâne. Dacă Domnul lor era Sfânt, atunci și muzica folosită, trebuia să fie în așa fel, încât să nu amintească cu nimic de o societate pe care El a venit s-o schimbe și s-o mântuie.

Categoric, părinții și scriitorii bisericești nu au fost "marii compozitori" ai muzicii creștine dar "ei au turnat un spirit nou și au indicat o fizionomie anume sau o ținută muzicală compatibilă cu Evanghelia. Metoda lor a fost, cum era și firesc, mai mult indirectă și de natură negativă...". Deși acest lucru, la prima vedere, nu pare atât de important, la o cercetare mai amănunțită, activitatea lor chiar indirectă fiind, a fost capitală. Astfel, putem aminti aici comparațiile, interpretările, analizele, observațiile și descrierile impresiilor artistice pe care ei le-au făcut în cadrul atât de numeroase scrieri pe care ni le-au lăsat și care constituie pentru noi baza și "sistemul de referință" cu care vom începe următorul mileniu.

Cântarea solo

Față de cântarea în comun, depre care am amintit mai înainte, consider că se impune acum să spun câteva cuvinte și despre cântarea solo a muzicii bisericești, care este de fapt cea mai reprezentativă și mai bogată în conținut. "Prin această cântare de natură solistică, arta bizantină va pierde din monumentalitatea și măreția actului interpretativ în comun; în schimb, ea va câștiga, de timpuriu, în ceea ce privește dezvoltarea de detaliu, adică în structura formelor și cadențelor melodice". Pentru a înțelege mai bine, de ce în perspectiva viitorului este atât de puțin probabil că se vor produce schimbări semnificative în conținutul muzicii bisericești de natură solistică, este mai bine să cunoaștem structura acestuia.

"La începuturi, în muzica bizantină, - ca de altfel și în cea gregoriană, - un mod oarecare (n.n. - glas oarecare) nu se reprezenta prin scara sa, ci printr-o serie de formule melodice simple, de contur restrâns, cuprinzând caracteristicile structurale de bază... Aceste formule "cheie", cu aspect distinct pentru fiecare mod (n.n. - glas), serveau, - după cum o arată termenii respectivi - pentru a pregăti interpretul, pe cale mentală, să "între" corect în atmosfera și structura modului indicat de cântare".

"În accepțiunea muzicii bizantine..., **formulele melodice** ..., constituie acele alcătuiri tipice ca structură, pe care interpretul-compozitor le îmbină și le asociază artistic, în scopul de a crea și a se exprima în ambianța modului (n.n. - glasului) respectiv. Ele sunt deci formule melodice construite pe un cadru precis, recunoscându-se ca atare pe firul melodic al modului (n.n. - glasului) respectiv și revenind permanent - prin diverse tehnici compoziționale" (Victor Giuleanu) O caracterizare a "formulei melodice" o întâlnim încă de acum o jumătate de veac în "Gramatica muzicii psaltice" scrisă de prof. N. Lungu, pr. prof. Gr. Costea, și prof. I. Croitoru, care o descriu astfel: "Înainte de a începe cântarea unei bucăți de muzică psaltică, cântărețul bisericesc obișnuiește a stabili "impresia" glasului acelei bucăți, printr-o formulă melodică compusă din câteva note caracteristice, care dau "impresia" glasului respectiv. Aceste formule se vor arăta la studierea fiecărui glas în parte. În muzica veche, formulele melodice erau însoțite de cuvinte mnemo-tehnice (amintitoare). Azi nu se mai obișnuiesc asemenea denumiri, ci se paralaghisează (solfeiază) numai notele formulei". De asemenea este interesantă comparația făcută de cei trei autori în trimiterea de la subsolul paginii, unde această paralaghisire (solfegiere) a

formulei de început a glasului se compară cu rolul arpeggiului într-un solfegiu muzical obișnuit.

"Ca și în limbajul vorbit, linia melodică comportă, așadar, inteligibilitatea și logica sa de construcție, o serie de întreruperi (opriri) similare punctuației gramaticale, ce se plasează la finele fiecărui element frazeal - inciză, frază (propoziție), perioadă - denumite generic cadențe. În limba latină, cado,-ere = a cădea, a fi la sfârșit, a apune, a se potoli". "Ele conferă discursului muzical claritate,... urmând legile generale ale retoricii - arta de a vorbi și a se exprima frumos, inteligibil, sugestiv, limpede.

Sentimentul de punctuație și suspensie se realizează în muzică nu prin întreruperea discursului muzical cu ajutorul pauzelor,... ci prin întorsături cadențiale specifice - plasate în anumite puncte ale dispozitivului frazeal - care realizează, prin factura lor, sentimentul de oprire respectiv.

În acest sens, în muzica bizantină s-au cristalizat formule de cadențe proprii fiecărui mod (n.n. - glas), ce fac parte din identitatea și personalitatea expresivă a modului respectiv,...".

Ceea ce este extraordinar în această muzică, este faptul că formulele și cadențele proprii fiecărui glas, deși au identitate și personalitatea expresivă specifică, ele totuși conferă cântărețului libertate, creativitate și o anumită bogăție și spontaneitate. Astfel "**principiul variațional** - aparent instinctiv - acționează mai ales în substanța intonațională a melodiei: plecând de la formule modale de bază, devenite tradiționale, care se amplifică și se dezvoltă apoi prin noi desene melodice decurgând din primele.

Ca în orice artă muzicală orientală, **improvizația** constituie un alt procedeu componistic larg utilizat și în cea bizantină, datorită în primul rând, oralității și naturii solistice a actului său interpretativ. De fapt, interpretul muzicii de tip oriental se află într-un permanent proces de creație, folosind din plin arta de a improviza, drept care și în muzica bizantină întâlnim forme improvizatorice extrem de bogate".

O trăsătură aparte a muzicii de sorginte răsăriteană cu valoare destul de mare este aceea a intervalelor mai mici decât semitonul. Fiind "concepută numai pentru voci, muzica bizantină utilizează un fond diastematic (n.n. - intervalistic) netemperat, îmbogățit evident - față de muzica apuseană - și cu **microtonii**, acestea constituind o caracteristică inseparabilă a tuturor artelor orientale".

"Sub apăsarea temperanței sonore a muzicii apusene și a practicii amatoricești, microtoniile par a dispărea însă, în ultimul timp, din fondul de intervale ale muzicii bizantine, lipsind-o astfel de acuratețea intonațională, originalitatea și particularitatea pe care acestea o conferă mesajului său".

"O regândire și reconsiderare teoretică și practică ar reda acestei arte ceea ce a pierdut sub presiunea muzicii tonale apusene, într-o vreme când, pe planul componisticii naționale și universale, se caută noi resurse expresive tocmai în lumea microtoniilor".

Scrierea muzicală bisericească

Nu se poate să lăsăm neamintită aici pe lângă această valoroasă paletă sonoră a microtonilor și problematica semiografiei, adică a **notației muzicii bisericești**. Aceasta "își are începuturile în semiografia ecfonetică a primelor veacuri creștine, când era o notație simplă, care se întrebuițina numai la citirea Evangheliei și a Apostolului. Din această semiografie, prin completări și îmbogățiri ale semnelor, au luat naștere alte două semiografii, și anume: cea constantinopolitană, pe care au adaptat-o și rușii, în secolul al X-lea, când au trecut la creștinism, și cea hagiopolitană, al cărei autor este Sfântul Ioan Damaschinul.

Trebuie adăugat însă că toată silința depusă de diferenții reformatori ai scrierii psaltice de a face ca această scriere, această notație, să fie ușor înțeleasă și deci accesibilă marelui public nu a reușit, astfel că întrebuințarea ei rămânea numai specialiștilor versați, care o învățau în timp destul de îndelungat, fie în seminarii, fie în diferitele școli de cântăreți bisericești de pe lângă Episcopii și mănăstiri, care după secularizarea averilor mănăstirești s-au rărit. Urmarea firească, în fața primejdiei ca notația psaltică să nu mai poată fi înțeleasă, a fost încercarea de a o transcrie pe notație liniară” (Prof. Nicolae Lungu, pr. prof. Grigorie Costea, prof. I. Croitoru, Gramatica muzicii psaltice, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, - 1969, p. IV-V).

Pentru a înțelege mai bine efectul notației liniare, este bine să reținem că *“pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, starețul Paisie a introdus în mănăstirea Neamț melodia pe note liniare, care se cânta în Galiția și Rusia de Apus. Notația liniară în serviciul cântării bisericești se găsește adoptată, de altfel, și de biserica română din Transilvania și Banat, unde nici nu se cunoaște notația psaltichiei bizantine”* (Petre Vintilescu). *“În comparație cu scrierea liniară, scrierea psaltică cere mult mai mare atenție la executarea intervalelor, întrucât în această scriere lipsind liniile și spațiile portativului care să arate precis locul notelor, intonarea intervalului cuprinde și calculul mintal al numărului de trepte sărite ce formează intervalul”, ceea ce oarecum îngreunează și mai mult citirea.*

“Nu se poate renunța la semiografia muzicii bizantine moderne fără a menționa imperfecțiunile ei ce lasă mult loc interpretării echivoce, mai ales în domeniul ornamentelor melodice și chiar al unor structuri modale fundamentale, ceea ce constituie evident un obstacol în operațiunile de transcriere fidelă prin semnele notației occidentale care ar conferi acestei arte o mai mare putere de circulație, de prelucrare și valorificare prin mijloacele componisticii universale”.

Reformă = Regăsire (revenirea la izvoare)

La toate aceste realități ale muzicii bisericești, în mileniul următor, vom fi nevoiți să luăm decizii importante pentru a fi la nivelul necesităților și nevoilor Bisericii lui Dumnezeu, a credincioșilor. Aceste decizii sunt văzute de către unii ca și niște “reforme” care ar fi necesare dar care nu au același “înțeles” pentru toți. Despre aceste “reforme” aș dori să expun aici punctul de vedere al câtorva teologi și preoți slujitori. De exemplu, părintele Marc-Antoine referindu-se la aceasta, afirmă: *“Singura reformă adevărată ce s-ar putea face este regăsirea Tradiției vii, să regăsim seva. Nu să ne modernizăm, să ne dedăm gustului zilei. E fals! E antitraditional! Trebuie să faci muncă de grădinar, să cureți arborii de uscături. Modernismul face mult rău în Occident; celebra doctrină a Papei Paul al VI-lea, acel “aggiornamento” (aducere la zi) este atât de antitraditională! Ortodoxia nu se aduce la zi. Ea însăși culege problemele actuale, dar dă răspunsuri acestora, pornind de la Tradiția patristică. ...Ortodoxia este actualitatea Sfântului Duh...”* (Părintele Marc-Antoine, preot ortodox, Paris). “Toate “reforme” în Biserica Ortodoxă, care sunt demne de aceste nume, sunt reveniri la izvoare. Diferența esențială între catolici și ortodocși este următoarea: catolicii caută să modernizeze, pentru a fi în spiritul zilelor noastre, în timp ce noi căutăm să regăsim viața și plenitudinea Ortodoxiei, pentru a răspunde problemelor curente. Înțelesul nostru despre Tradiție dă un sens diferit modernității: omul cu adevărat tradițional este un om actual. Pentru asta nu are nevoie să se conformeze modei zilei. Va fi cu atât mai viu, mai prezent și mai contemporan prin aceea că el caută adevărul.

...Din păcate, cuvântul “tradiție” și-a pierdut sensul original. Și în franceză și în română este luat în contrasens, însemnând conservatorism sau integristm, pe când sensul primar este de **transmitere vie a Revelației**. A regăsi sensul Tradiției este un lucru care stă la temelia tuturor celorlalte”.

Această regăsire a ei nu ar trebui să fie pusă alături de problemele de limbaj ale veacului nostru și nici ale mileniului ce va sosi în curând. “Problema nu este de a folosi un nou limbaj: aceasta ar putea chiar înjosi mesajul evanghelic. Omul este cel care trebuie să se ridice”.

Din alt unghi de vedere, Christos Yannaras recomandă ca și soluții și propuneri, următoarele: *“...dacă în fiecare biserică, am reuși să îndepărtăm pictura renascentistă, și să readucem icoana bisericească, dacă am desființa spectacolul comic al lumânărilor și candelelor electrice și în locul lor am aduce lumânarea de ceară și uleiul în candelă, care sunt aduse dinainte la altar, așa cum sunt aduse pâinea și vinul, și dacă am readuce în biserică cântarea bisericească în locul cantatei europene, cred că acest lucru ar însemna o revoluție culturală”.*

Desigur că aceste soluții sunt o multitudine și ele se formează în fiecare credincios laic și cleric ca și un răspuns la “presiunea” la care este supusă Ortodoxia la acest început de mileniu. Aplicarea lor în practică va depinde de mai multe lucruri dintre care de cumpătarea și înțelepciunea ierarhilor și de susținerea lor de către credincioși parcă cel mai mult.

Ortodoxia românească

În încheiere, aș dori să menționez unele dintre cele mai frumoase cuvinte ale unor teologi și profesori străini care au încercat să descrie Biserica Ortodoxă Română astfel: *“Ortodoxia românească are un simț ascuțit “mioritic” al creștinismului cosmic. Ea resimte moartea ca pe o îmbrățișare nupțială a lui Dumnezeu. Ea apropie sacrul cu o familiaritate încrezătoare, în blândețea și căldura micilor și numeroaselor ei biserici..., ea a știut să unească Răsăritul și Apusul Europei, Nordul și Sudul, geniul bizantin și antiohian cu geniul slav și caucazian”* (Părintele Marc-Antoine).

Despre poporul român, părintele Macarios spune: *“Popor ortodox, popor purtător de Dumnezeu, turmă mică a lui Hristos, tu care porți adevărata lumină în ochii tăi plini de lacrimi, tu ești păstrătorul unei comori pe care oamenii sătui și asigurați din Apus au pierdut-o și care adesea ei nu știu nici s-o mai caute. Tu ești purtătorul vieții; și acum când barierele politice și ideologice se ridică, tu ești chemat nu să-i urmezi servil pe purtătorii morții, ci să le dăruiești viața”* (Părintele Macarios, mîn. Simonos Petra, Athos, - Grecia)!

“Muzica noastră bisericească, de o parte și de alta a Carpaților, cu toate variantele sale melodice, forme de interpretare sau preferințe pentru anumite melodii, este unitară prin conținutul emoțional de evlavie duhovnicească ortodoxă și românească. Este un element de cultură și tradiție de o deosebită importanță în păstrarea și cultivarea sentimentului de credință, limbă și unitate națională, făcând legătura între generații și păstrând ființa neamului. Avem, deci, obligația morală de a o cunoaște și promova, fiind un bun spiritual al credincioșilor din aceste ținuturi, un bun spiritual și național al nostru al tuturor” (Prof. Ioan Brie). De aici și cu aceste puține gânduri despre muzica bisericească se poate aborda pragul mileniului al treilea cu credința că acea cântare care au folosit-o mulțimea sfinților din locurile noastre, este cel mai sigur mijloc și cea mai de preț moștenire pe care Dumnezeu ne-a lăsat-o, ca și pe un dar ales.

Hai-deți s-o practicăm!

În fața îngerului

Mioara Bud

- Să-ți aduci sufletul
imediat
să vedem câte furtuni
a stârnit
câte iubiri a pățimit
câte grădini a înflorit
câte tăceri a rătăcit,
spuse îngerul.
Omul își trase sufletul
după el privind
a nemărginire...
- Iată-mă, acesta sunt.

- Hai, mărturisește
spuse îngerul
care îți sunt păcatele?
- O viață de om.

Nu fi trist

Cornelia Munteanu - Sebeș

Nu fi trist când soarele pălește
Pe cerul plin cu nori,
Uită răul și zâmbește
Totu-i trecător.

Nu fi trist de cazi mereu
În mulțime de păcate,
Privește-n sus la Dumnezeu,
El te scoate din toate.

Nu fi trist de-n mod voit
Cineva îți face rău
Arată-i că e iubit
Și va fi amicul tău.

Nu fi trist de vezi în lume
Atâta nedreptate
Căci toți plecăm ca mâine
Și vom da socoteală de toate.

Implacabila durere - Implacabila speranță

Amalia Neagu

Crucea pietrei - tăcerea!
Crucea păsării - albastrul!
Crucea omului - nemurirea!

Pretutindeni

Mihaela Golfiță

Te caut în floare, Te scalzi în parfum;
Te caut în foc, Iar Tu ești în scrum.
Te caut în nori, Te ascunzi în soare;
Te caut în apă, Tu ești în răcoare.
Te caut în trudă, Tu stai în odihnă;
Te caut în beznă, Iar Tu ești lumină.
Te caut în tot, dar Tu ești iubire;
Totul e haos, Tu – desăvârșire.
Cum Te caut eu, om ce-s păcătos?
Tu ești, Doamne sus, iar eu sunt prea jos.
Să fii oare-n mine, Dumnezeu ceresc?
Tu ești pretutindeni, eu nu Te găsesc.
De-atâtea păcate și-atâta mânie,
Asta mi-e pedeapsa – s-alerg după Tine.

De tinerețe

Mirela Robu

Libertate.

Nu te merit, nu știu ce să fac cu tine.
Sunt ca și Adam, ca Eva - un om păcătos din fire -
Mușc cu sete ca din măr
Căutând sămburele de adevăr,
Negândind că am să mor.
Sufletul mi-ai strepezit,
Tot ce știu e c-am greșit.
Unde ești arbitrule?
Ți-am rupt frâul și zăbala;
Ești prea liber, vreau să spun,
Cred că te-am pierdut pe drum.

RUGĂ

Eliada Scorțaru - P. Neamț

La Tine Doamne azi mă-nchin,
La Tine-atotputernic,
Căci toți la tine azi venim,
Din întunericul cel veșnic.

Căci Doamne, numai Tu poți da,
În oameni azi, încrederea,
Și Doamne, numai Tu poți da
În lături răul și durerea.

În mine azi credință nu-i
Și nu e vina nimănui,
Că unii ură-au semănat
De Tine ne-au îndepărtat.

Acum, cât nu e prea târziu,
Privirea ți-o întoarce
Și-acum cât neamul nostru-i viu
Aruncă doar un strop de pace.

Căci pacea și iubirea doar,
Mai pot menține omenirea,
Ce-i măcinată în zadar.

**Dumnezeu este iubire.
Dragostea dintâi**

Taina inimii

Pr. Miron Mihăilescu

- Ocna Sibiului, 12 oct.

Cereți orice...

Toate-s taine ...Orice cuvânt rostit al Mântuitorului e o taină, deoarece Cuvântul în afară apare într-un fel anume, dar înlăuntrul lui – ca orice lucru, ca orice fenomen văzut – are adâncimi care ne invită să le pătrundem, fiindcă de aceea avem mintea, puterea de înțelegere a tainelor ... Noi ne mișcăm, poate fără să știm, printre taine ...

În Evanghelia zilei de azi aflăm de invitația (la masă) pe care i-a făcut-o Mântuitorului un fariseu . În casa aceea a venit și femeia păcătoasă ... Dar pe mine faptul acesta în sine mă mișcă azi nespun: taina acestei invitări. Ce va fi gândit Mântuitorul, fiind invitat la masă, Mântuitorul care este El însuși **pâinea vieții**, Cel care ni se dăruiește nouă spre viață ... După sosirea acolo a femeii aceleia, care s-a manifestat cum s-a manifestat (udându-i picioarele cu lacrimi, sărutându-i-le și turnând mir peste El ...), Mântuitorul a avut ocazia să spună: “Am intrat în casa ta, dar sărutare nu mi-ai dat, în vreme ce femeia aceasta nu mai încetează, spre deosebire de voi, să-și arate prețuirea.” Cât de amară va fi fost observația aceasta în inima Lui (căci, omenește vorbind, mi se pare a fi o observație), de nu s-a putut opri s-o facă, referitor la primirea rece a gazdei față de un alt fel de întâmpinare, a femeii, cu revărsarea peste El a inimii ei. Îl învăluia cu întreaga sa ființă...

Cum a intrat Domnul Hristos pe un așa teren, într-o inimă neglijentă? Inima acestui om s-a oferit a i se deschide, să-L primească la masă. Cum s-a deschis, ce fel de deschidere a avut el? Mă mai gândesc la faptul că Mântuitorul va fi bănuț dinainte la ce se poate aștepta și totuși a primit invitația. E invitat cu inimă nepregătită, inaptă de a primi pe cineva; și așa, a intrat în inima inaptă, cu acel fior, cu acea dorință de a rezolva ceva, de a o refoma , de a-i da inimii ton de deschidere. Nu a neglijat-o, ci a primit să intre .

De câte ori Îl provocăm și noi la lucruri nefirești, la ceva ce este tocmai pe dos față de ceea ce ar fi așteptat să găsească în inima noastră! A zis, e adevărat: “Cereți orice...” , dar ce mare problemă e în această cerere ... Ce probleme îi punem noi Lui când Îl invităm? “Ce vrei ...?” Mântuitorul ne-a prevenit asupra problemei lui “ce vrei?”. Să ne dăm seama ce vrem de la El . E cel mai mare lucru să ceri ceea ce este cazul să dorești de la El .

Pentru prima oară de când citesc Evanghelia m-am simțit cutremurat de această întrebare: cum va fi primit Mântuitorul această invitație, știind dinainte cum va fi primit, știind cât de împietrită este inima aceea (și inima omenească în general)? Și totuși a primit. E alarmant de sugestiv: El dorește a fi invitat, oricum, pentru a face să se poată ataca problema inimii care primește în ea pe altul. Asta L-a presat pe Mântuitorul: să lucreze înlăuntrul nostru ... să ne lucreze ... “*Dacă aveți dragoste între voi [aceasta e condiția] Eu voi face locaș în voi cu Tatăl ...*”.

Dacă nu avem dragoste, ce lăcaș să facă în noi, cum să ne locuiască? Să vină inutil, să nu aibă ce face?! Să nu poată nimic opera? Trebuie să-L primim în inima noastră, cu inimă! Când pretinzi că primești pe cineva, mai întâi să vezi dacă ai unde să-l primești, să vezi dacă ai inimă . E o problemă majoră a meditației teologice . Mântuitorul vine și ni Se îmbie: *Eu sunt Calea, Eu sunt Viața, Pâinea ... , Eu sunt TOTUL, luați-Mă în voi pe Mine!* Ni le spune pe toate inimii noastre care, sigur, e nedumerită și nepregătită să se deschidă, să fie disponibilă a se lăsa să i se facă totul pentru a fi inimă cu adevărat, să poată fi lăsat Mântuitorul în inimă, să avem ordine în ea!...

O inimă fără inimă

este o casă a Domnului fără Domnul

La fel vorbeam și despre Templu duminica trecută: uitându-Se pește Templu, Mântuitorului Îi păreau toate la locul lor, în rostul lor firesc. Însă, când să intre în Templu și să găsească ceea ce ar fi fost cazul să găsească – inimi deschise unele față de altele, spre a primi Taina Lui -, află altceva. Nu găsește inimă în casa ce purta pe frontispiciul ei însemnul că e casa lui Dumnezeu, unde inimile se deschid, sunt dornice de cuprindere dumnezeiască unele față de altele. Nu găsește înăuntru nimic corespunzător cu ceea ce era de așteptat. Și mă întorc aici la invitația lui Simon Leprosul și mă întreb din nou ce fel de inimă avea acel om, ce mod de invitație au inimile omenești când nu sunt inimi; ce absurd e să te invite cineva la el dar de unde să nu se poată obține nimic. Te inviti și nu mi dau seama că nu am cu ce să te ospătez, corespunzător cu pretenția pe care o afirm în momentul în care te invit ...

Mântuitorul descoperă inima adevărată în femeia aceea: O vedeți? Uite inimă! Mult a iubit! El apreciază astfel inima ce s-a descoperit în fața Lui, față de cealaltă inimă care nici măcar câțiva stropi de apă nu a turnat pe picioarele Sale. Ce strângere de inimă va fi avut Mântuitorul vazându-Se invitat de o inimă fără inimă! Cum și-ar fi dorit să afle o deschidere, atât de așteptată; dar Îl surprinde tocmai femeia, de la care nu se așteaptă . Și Îl surprinde cu acea deschidere desăvârșită. A lăsat-o să facă ce dorește, să-și declanșeze întregul bun-simț al inimii ei, să-și descopere inima care se găsește în elementul ei, cu recunoștință și dragoste. Este o taină această descoperire a INIMII în casa lui Simon Leprosul ... taina inimii... . Aflăm pretenții dumnezeiești față de inima omenească, unde El a spus că are de a intra și de a se face El inimă! E problema problemelor această taină a inimii, taină care ne-a angajat și pe noi, făcându-ne să uităm de capul nostru, acceptând o prietenie absolută, de colaborare dumnezeiască, în căutarea Tainelor, în pătrunderea lor, în dibuirea

inimii lui Hristos ... Și ceea ce aud și înțeleg, îți comunic, și cu frică Îl discutăm pe Mântuitorul. Mă gândesc că discuția noastră e justificată, deoarece Mântuitorul, chiar El, a spus că-L doare inima pentru lipsa de inimă: *De veți avea dragoste în voi, Eu voi locui în inima voastră*. El ne-a provocat. Dacă nu, n-ar fi zis-o. A vorbit spre a ne da material de gândire.

Numai cei deplin angajați în iubire pătrund Taina inimii

Vorbind noi așa, s-a conturat problema. Și s-a atins în mine o coardă pe care n-am știut, n-am bănuț că se poate cânta. Câte astfel de corzi vor mai fi fiind, care odată atinse constată uimit că se poate înființa o nouă cântare, nemaiauzită până acum... . Mă întreb, prieteni ai mei, ce vom putea face pentru inimile oamenilor, cu ce fel de inimă ne vom pregăti să-i întâmpinăm?

Cât despre mine, atât cât mi-a mai rămas de trăit, îndrăznesc să sper și să doresc fierbinte să pot face față unui răspuns ce trebuie dat mai complet Mântuitorului... *Eu mă sfințesc pe mine, ca să Te cuprind și să Te predau lor, ca și ei să se simtă deplin angajați*... Să te simți ori deplin angajat, ori deloc. Nefiind deplin angajat cauzei, nu facem decât să compromitem Taina, vorbind incompetent despre inima Domnului Hristos care ni se face inimă ... Dacă nu avem inimă, dacă nu avem deschidere reală, nu se trezește în noi bucuria adevărată a inimii. Este înfricoșător de urât, este oribil chiar, să-L discutăm pe mântuitorul nefiind DEPLIN angajați să-

I pătrundem Taina! Hristos s-a angajat total în a ni se face viață: *Eu, Părinte, m-am angajat să le dau viața toată lor și voi fi pentru asta în ei, făcându-le cunoscând lucrul acesta*.

Nu-i așa că e o problemă majoră? A fost invitat Mântuitorul și provocat de problema inimii și nu s-a putut stăpâni să nu se deschidă și să-și spună părerea văzând deschiderea minunată a femeii, comparativ cu inima nepregătită a gazdei.

Ne cutremură faptul că Mântuitorul, care a spus: *“Uitați-vă la Mine, că sunt blând și smerit cu inima”*, se adresează celor de față (în casa fariseului), dar și nouă în același timp, cu un fel de mustare îndurerată. Îl vedem cum parcă nu se poate stăpâni să nu-și spună punctul de vedere dumnezeiesc referitor la problema INIMII. Vrea să-și spună taina Lui, TAINA INIMII pe care vrea El să o rezolve, venind între oameni. Cu alte cuvinte, vrea să-i facă pe oameni *cu inimă*.

Gândește-te, cu toată scumpătatea simțului tău, la cele spuse și să vedem cum va mai fi până mâine, poimâine, când vom avea un nou schimb de gânduri. Totul a pornit de la întrebarea ta: “Ce faceți?”. Când sunt întrebat: “Ce faci?”, tu cel ce-mi adresezi întrebarea, faci în mine ordine. Dacă eventual nu am făcut, mă provocă să o fac. M-am tot smucit de dimineață (pe marginea Evangheliei amintite), cum să pun problema ca să o pot rezolva. Mântuitorul cere să rezolvăm problemele când ne atingem de ele. Dacă m-ai invitat la masă și, întrebând “Ce faceți?” te-ai mărturisit că vrei să lucrăm împreună, ești interesat de ceea ce lucrează Hristos în inima omului și uite ce problemă se ivește!

Iisus Hristos – Inima Bibliei

Corneliu G.

Vechiul Testament este istoria unei națiuni. Noul Testament este istoria unui om. Națiunea a fost întemeiată și crescută de Dumnezeu pentru ca să-l aducă pe Omul Iisus în lume. Dumnezeuul Însuși a devenit Om, pentru a da lumii o idee concretă, precisă și sensibilă despre Persoana la care gândim atunci când ni-L reprezentăm pe Dumnezeu. Iisus a fost Dumnezeu întrupat în chip uman. Viața Sa pe pământ este evenimentul central al întregii istorii. Vechiul Testament pregătește, în acest sens, scena. Noul Testament descrie acest eveniment.

Ca Om, Iisus a trăit cea mai frumoasă viață care a fost trăită vreodată. A fost cel mai bun, cel mai blând, cel mai răbdător și cel mai înțelegător om care a trăit vreodată. El i-a iubit pe oameni. N-a putut să privească nepăsător suferința lor. I-a plăcut să ajute. A făcut minuni, eliberându-i pe cei suferinzi de bolile lor și de păcatele lor. Mulțimi de oameni trudiți și îndurerăți sub povara bolilor de tot felul, au venit la El și au găsit vindecare și alinare. Despre El, ca despre nimeni altul, se spune că dacă toate faptele de milostenie pe care le-a făcut s-ar așterne în scris, nu ar încăpea cărțile respective în lumea toată (In. 21:25).

I-a făcut o deosebită plăcere să ierte, să ajute. Iată ce fel de Om a fost Iisus. Om adevărat și Dumnezeu adevărat. Apoi El a murit pe cruce, ca să ia păcatul lumii, devenind Răscumpărătorul și Salvatorul oamenilor. Dar a înviat din morți și acum este viu în vecii vecilor, nefiind doar un personaj istoric, ci o Persoană Vie, realitatea cea mai importantă a istoriei și forța cea mai vitală din lume.

Întreaga Biblie este clădită în jurul acestei istorii minunate a lui Iisus Hristos. Celor ce Îl primesc pe El, le este promisă viață veșnică. Biblia a fost scrisă numai și numai ca oamenii să poată crede și înțelege, să poată cunoaște, iubi și urma pe Hristos.

Hristos, centrul și inima Bibliei, centrul și inima istoriei, este în același timp centrul și inima vieții noastre. Destinul nostru veșnic se află în mâna Lui. A-L primi sau a-L respinge, reprezintă faptul esențial care decide pentru fiecare din noi, fie slava veșnică, fie pierzarea veșnică; raiul sau iadul – ori una, ori alta! Cea mai importantă hotărâre pe care este chemat cineva să o ia este aceea de a stabili în inima sa, odată pentru totdeauna, ce fel de atitudine va lua față de HRISTOS. De asta depinde totul.

Este un lucru glorios să fii creștin! Da, a fi credincios e cel mai înălțător privilegiu dat omenirii. A-L primi pe Hristos ca Mântuitor și Domn și a te sili să-L urmezi cu sinceritate și devotament pe Calea vieții trasată de El este negreșit cel mai corect și mai satisfăcător mod de viață. Asta presupune pace – pacea minții, mulțumire în inimă, iertare, fericire, speranță, viață din belșug, viață care nu se va sfârși niciodată.

În ultima analiză, lucrul cel mai de preț din viață este acela de a trăi pentru HRISTOS și a ne îndeplini cu credincioșie sarcinile noastre zilnice în viața personală, familială și socială, având nădejdea că la judecata finală, în ziua de apoi, vom avea ce depune la picioarele Sale, în semn de recunoștință și adorare pentru El, Domnul și stăpânul nostru.

Biserica si societatea. Familia creștină

“Nu există un popor care să fi dovedit o dorință de libertate mai eroică decât sârbii și nici să o fi împlinit cu mai puțin ajutor străin sau cu mai mult sacrificiu de sine” (William Harold Temperley – istoric britanic, 1918)

N.Tr.: aceste cuvinte ale unui istoric trebuie să ne smerească pe noi, românii, care ne-am obișnuit mult prea mult să ne considerăm un caz unic și excepțional de neam aflat în calea tuturor răutăților istoriei!

Pelerinaj în Serbia

Cu noblețe în fața lui Dumnezeu

Pr. Milos M. Vesin

De la durerea Crucii la bucuria Învierii

M-a întrebat odată un copilăș: “Ce este un calendar?”. I-aș fi putut răspunde fără grijă: este ordinea zilelor și lunilor dintr-un an. Dar eu l-am lămurit altfel: “Calendarul, cu zilele, săptămânile și lunile lui, este acea cărare îngustă pa care a făgăduit-o Domnul nostru Iisus Hristos celor ce doresc să-I urmeze Lui. Pentru ca ei să nu greșească drumul și să se rătăcească, Domnul a pus lumini de o parte și de alta a drumului, acestea fiind sfinții! Sau, dacă este mai ușor de înțeles pentru aniișorii tăi, calendarul este o listă cu numele celor mai de nădejde dintre prietenii tăi. Un adevărat prieten, unul adevărat (!), este cel ce-ți dorește totdeauna tot binele, nu-i așa?”. Și copilul a dat din cap că a înțeles. Așadar, vedem că sfinții al căror nume îl găsim în calendar sunt cei mai buni prieteni ai noștri. Cu rugăciunile lor înaintea Domnului Dumnezeu, ei ne doresc fierbinte mai mult și mai mare bine decât o pot face oricare alți prieteni de pe pământ!

Mi-am adus aminte de această convorbire despre calendar pe când mă uitam în calendarul pe acest an la luna iunie. Luna iunie înseamnă totdeauna și ziua de 15, ziua Sfântului Vitus, Vidovan pentru sârbi (ziua în care țarul-martir Lazăr, împreună cu 72000 de ostași s-au împotrivit turcilor musulmani invadatori, știind bine că vor pieri în lupta contra unei armate cu mult mai numeroase; ei au preferat să moară pentru Hristos (jertfa de pe Câmpia Mierlei – Kosovo). În istoria poporului sârb, Vidovan este o zi crucială, O ZI ÎN CARE FĂGĂDUINȚA LUI HRISTOS S-A ÎNDEPLINIT ÎNTOCMAI. Ca și Vidovan în 1389, tot așa este și anul 1999 un timp al suferinței. Și oare nu tocmai suferința este împlinirea făgăduinței lui Hristos? “*Feriți-vă veți fi când vă vor prizoni pe voi...*” (Matei 5,10-12) ni se spune la fiecare Sfântă Liturghie!

Numai suferința dă sens tuturor celorlalte virtuți întru Hristos! Și anume, a suferi ca o încoronare și un testament al căii de viață în Hristos – suferința prag peste care trebuie neapărat să pășim dinspre timp spre eternitate, transfigurarea durerii Crucii în bucuria Învierii. Aceasta este împlinirea făgăduinței lui Hristos! Și totuși mereu ne punem întrebarea: de ce suferim atâtea? AVEM DE SUFERIT PENTRU CĂ APARTINEM LUI HRISTOS. Suferim pentru că lumea L-a urât pe El înainte de a ne urî pe noi (Ioan 15.16). Suferim pentru că deplinătatea trupului se oglindește numai în suferință. Timpul, scurgerea lui, se măsoară nu cu numărul zilelor din calendar, ci prin numărul martirilor, mărturisitorilor și sfinților.

...Așadar să nu ne întrebăm: “De ce trebuie să suferi din nou sârbii?” ci să ne punem întrebarea: “Ce ni se făgăduiește la Sfânta Liturghie drept o pregustare a veșniciei?” și “Cât de gata sunt eu spre a o accepta?” NU ESTE IMPORTANT de ce NATO sau alții îi atacă pe sârbi. Important este că absolut tot ceea ce se petrece acum constituie un dialog între noi și Dumnezeu. Din 24 martie al acestui an (1999), când s-au lansat primele bombe asupra Serbiei, sârbii americani, ca de altfel toți ceilalți frați și celelalte surori, ortodocși din America, am trăit direct experiența acestui dialog. Nu voi uita niciodată acea seară când, după ce am auzit

prima știre despre bombardamente, cu inima zdrobită dar cu sufletul înflăcărat de credință și nădejde, m-am dus să slujesc Liturghia Darurilor Înainte Sfințite ...Iar când au ajuns la mișcătoarele cuvinte ale Psalmului 140: “*Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta*”, nu am mai rezistat, psalmodierea mi s-a transformat în lacrimi și suspine. Ingenunchind, cu fruntea pe altar, am rămas fără glas preț de vreo zece minute; auzeam în liniștea deplină și suspinele puținilor credincioși aflați în biserică. Și într-un chip în care nu mi se mai întâmplase niciodată până atunci, am simțit în acele clipe cu întreaga mea ființă că îngerii continuau cântarea în locul nostru.

Să ne rugăm pentru cei ce ne fac rău

În mintea mea rămăsese o singură întrebare: “Doamne Dumnezeule, câte din păcatele mele au contribuit la această erupție a răului?” De atunci încolo, am slujit în fiecare zi în biserica noastră. Viața noastră a căpătat o nouă dimensiune. Pe lângă slujba de la biserică, am vorbit și la programul de radio în limba sârbă din Chicago, citind din Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți și răspunzând la nenumăratele apeluri telefonice ale ascultătorilor. Cu toată slăbiciunea mea, am căutat mereu și mereu să repet unul și același mesaj: e adevărat, ne bombardează, neucid frații și surorile, ne darămă bisericile și mănăstirile, dar *toate acestea nu ne îndreptățesc să urâm*. Dimpotrivă, *trebuie să ne rugăm pentru cei care ne fac rău*, pentru că de vom lăsa ura să ne umple sufletele, ea ne va distruge pe noi și pe cei împotriva cărora se îndreaptă această ură.

...După mai multe săptămâni de viață zbuciumată și nopți nedormite, am simțit că trebuie să mă duc și să împart soarta de zi cu zi a fraților și surorilor mele din Serbia, cunoscânduși și necunoscuți. Când a aflat de intenția mea, unul din credincioșii din parohie (Biserica Sfântul Arhanghel Mihail, Chicago, Illinois) mi-a spus imediat: “Părinte, cred că și cei doi fii ai mei ar dori să meargă cu sfinția voastră și o să mă străduiesc să-i ajut să facă și ei drumul acesta”. Astfel că marți 11 mai, după liturghie, Mathew, John și cu mine ne-am dus la aeroport. Chiar înainte de despărțire mi-a spus ceva de neuitat: “Părinte, știu că nu mai este nevoie, dar o să vă spun totuși că vă rog mult să le dați fiilor mei șansa să facă ceva bun și binecuvântat în fiecare zi a călătoriei. Dumnezeu să-i ferească de toate. Dar dacă totuși li se va întâmpla ceva rău acolo, eu și soția mea, mama lor, vom avea simțământul că acest sacrificiu mi-a fost zadarnic și vom ști că ei au crescut și au ajuns într-adevăr la statura vieții depline în Hristos”.

...După desfășurarea unei proceduri destul de complicate la granița ungaro-sârbă, din cauza celor 240 de livre (aproximativ 1000 de kg.) de medicamente destinate centrului de îngrijire a copiilor handicapați mental și fizic din Novi Sad, am ajuns, la capătul a 26 de ore de drum, în acest oraș, orașul meu natal. Era după miezul nopții și întunericul total, din cauza camuflajului antiaerian. Și chiar din acea primă noapte în Serbia am trăit pe viu ce înseamnă în mod real războiul. Am stat de vorbă cu mama până la trei noaptea și

apoi ne-am dus la culcare. Trei sferturi de ceas mai târziu o explozie uriașă ne-a făcut să sărim în picioare. În viața mea trecusem prin trei cutremure de pământ, dar nici unul din ele nu a fost atât de violent ca deflagrația din noaptea aceea. NATO bombarda pentru a doua oară stația de televiziune din Novi Sad. În primul moment am crezut că toată clădirea se va face fărâme. Am alergat pe balcon de unde se vedea o flacăra lungă, lungă, uriașă. Turnul de televiziune se afla la vreo două mile de casa mamei mele. Văpaia îl cuprinsese aproape în întregime. Imediat după prima explozie am auzit și bubuiturile artileriei sârbe izbucnind în nopți din toate împrejurimile orașului. După 15 minute, o altă explozie puternică, apoi a treia. Mama m-a întrebat scurt: "Vrei să-i duci pe cei doi flăcăi în subsol?" I-am răspuns: "De obicei vă adăpostiți acolo cu toții?" A dat din cap că da, dar eu i-am spus: "Nu te teme, icoana noastră este aici, la etajul al treilea, nu în pivniță. Noi vom sta aici!" Fără îndoială, a fost o noapte nedormită și pentru mine, și pentru însoțitorii mei, dar o noapte în care am învățat o foarte importantă lecție: oriunde, oricând și în orice împrejurare, totdeauna ne aflăm în mâinile lui Dumnezeu.

...A doua zi, pe seară, eram în vizită la părinții soției mele. Pe la ora nouă și jumătate, au apărut iar avioanele NATO. După câteva explozii puternice, s-a oprit curentul electric și curând după aceea, și apa. Stăteam cu toții pe loc și ne rugam. Încercam să ne purtăm ca de obicei, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Unul din prietenii mei, Ostaja, jurist de meserie dar și poet, un om alături de care mă aflasem încă din copilărie, a zâmbit și mi-a spus: "Nu ți-am spus de atâtea ori la telefon că într-adevăr nu e nimic special pe aici? *Mai rea decât bombele astea e ura cu care ne atacă.* Știm că suntem loviți pe nedrept și de aceea ne simțim liniștiți – știe Dumnezeu ce face! El îngăduie să vină peste noi o asemenea suferință ca să învățăm ceva. De aceea, bun venit acestei școli fără pereche! Eu socotesc orașul nostru și orice alt oraș sau sat drept niște săli de clasă". După astfel de cuvinte, în pofida teribilelor zgomote din jur, ne-am simțit mai în siguranță decât înainte de a pleca din Chicago.

...Mergând dintr-un loc în altul și întâlnind tot felul de oameni, am putut vedea că cei care au înțeles că fiecare lucru din lumea aceasta nu este al nostru ci al lui Dumnezeu, am primit acest război ca pe ceva ce ne-a curățat sufletele.

Ne aflam în biserica mănăstirii Sfântul Ștefan din satul Slanci, lângă Belgrad. În timpul vecerniei, când se citeau păsările, trei explozii deosebit de violente au zguduit atât de puternic zidurile bisericii încât ne-am gândit cu toții: "Asta e!..." Câteva secunde, slujba s-a întrerupt, ne-am uitat unii la alții, ne-am făcut semnul Crucii și am continuat. Nu a părăsit lăcașul nici un singur om, nici un bărbat, nici o femeie și nici măcar vreun copil! După slujbă, nu am spus decât atât: "Dragii mei frați și surori, am devenit cu adevărat o mare și o unică familie, și țin să vă aduc aminte că ne-am ales cel mai sigur loc din lume ca să ne pregătim pentru sărbătoarea de mâine. Ne-a adus Hristos împreună cu ucenicii săi pe muntele de unde s-a înălțat la ceruri, făgăduindu-ne că nu ne va lăsa singuri. Această biserică, lumânările acestea, lacrimile noastre sunt cea mai bună dovadă că într-adevăr nu ne-a lăsat singuri. Nu are rost să ne întrebăm de ce ne pune la încercare credința și răbdarea. Mai bine *să ne rugăm pentru cei care ne urăsc și ne asupresc*, pentru ca și ei să poată vedea că răutatea și violența nu pot aduce binele și pacea."

...După zece zile a trebuit să ne reîntoarcem în Statele Unite. Dar am ținut să aprind, cu aceste rânduri, o lumânare pentru toți cei pe care i-am întâlnit în Serbia – expresia sinceră și modestă a mulțumirii pentru darul de credință, pentru comoara de dragoste și adâncă voință de a nădăjdui, primită de la sufletele pe care le-am întâlnit. În loc de a merge la școală, copiii de acolo învață ce ai de suferit din partea celui mai periculos complex din lumea aceasta – complexul de a fi o supraputere, eventual "singura" supraputere de pe glob.

Tot ceea ce am văzut acolo, în Serbia, a devenit un semn clar că așa zisa civilizație creștină a încetat să mai existe pe 24 martie 1999, atunci când prima bombă a lovit o mică națiune suverană, o națiune care nu dorea decât un singur lucru: să rămână ceea ce fusese totdeauna: o mărturie a lui Dumnezeu în această lume.

În ciuda tuturor păcatelor noastre - și am simțit și știm cât de păcătoși suntem! – ne rămâne o unică mare fericire, faptul că *suntem în stare să nu ne urâm opresorul*. În acest moment (la acel ceas al istoriei), nu este important cine atacă Serbia (SUA, NATO, etc.), important este că toate cele ce se petrec acum ne aduc mai aproape de Dumnezeu. (*The Orthodox Word*, nr.205/1999/martie-aprilie)

Trad. Valentin Moga

15 iunie

- ziua prăznuirii noilor martiri ai pământului Serbiei -

- rezumat -

- La sfârșitul secolului al 16-lea, turcii au spânzurat pe patriarhul sârb Jan Kantul pentru sprijinul dat de acesta mișcării de eliberare.
- În 1595, episcopul Teodor de Vrshac a fost jupuit de viu din același motiv.
- În timpul lui Sinan Pașa, turcii au ars pe dealul Vraciar moaștele Sfântului Sava.
- La sfârșitul secolului al 17-lea, patriarhul Gabriel a fost ucis de turci prin strangulare pentru vina de a fi stabilit relații cu biserica ortodoxă din Rusia.
- La începutul secolului al 18-lea, Dalmația se afla sub stăpânire venețiană. Starețul Isaia de la mănăstirea Dragovici și părintele Petru Jagodici din Biovica, au fost torturați și ținuti închiși 40 de ani, dar nu s-au lepădat de ortodoxie.
- În timpul războaielor din 1913-1914-1915, mitropolitul Vincențiu din Skoplie a fost ars de viu în defileul Surdulica alături de alți 157 de preoți sârbi.
- 1930-1937: persecuțiile legate de refuzul acceptării Concordatului cu Vaticanul.
- După 1941: peste 800000 de sârbi au fost uciși de regimul lui Ante Pavelici. Mulți erau pur și simplu puși să-și facă semnul crucii: dacă se închinau ortodox, de la dreapta spre stânga, erau imediat torturați.
- Alți 300000 de sârbi uciși de germani și de aliații lor, multe dintre victime sfârșind în lagărele de concentrare.

- Episcopul Platon din Banja Luca a fost ucis într-un mod deosebit de bestial: arestat de ustași, a fost dus împreună cu preotul Dušan Ivanovici în satul Vrbanja, unde li s-au ras bărbile cu un cuțit, li s-au scos ochii, li s-au tăiat nasul și urechile și li s-a pus foc pe piept. Trupurile lor, împreună cu ale altor preoți martirizați au fost aruncate în râul Vrbanja.
- Arhiepiscopul Petru Zimonici din Sarajevo a fost arestat de ustași pe 12 mai 1941. După torturi și umilințe de tot felul, a fost azvârlit într-o groapă de mină ca să moară acolo alături de alți 55 de preoți ortodocși.
- Episcopul Sava Trlaici din Plaski a fost arestat pe 13 iunie 1941 și torturat într-un grajd, împreună cu alți preoți. În timpul martiriului, un fonograf reproducea imnul "Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat"!!! În luna august, a fost și el aruncat într-o gaură de mină, pe muntele Velebit, împreună cu alți sârbi.
- La 3 august 1941, la Vrgin Most, 3000 de sârbi au fost uciși pentru că au refuzat să se convertească la credința papistașă.
- 31 iulie 1942: la Sadilavac, Biserica Nașterii Sfintei Fecioare a fost arsă până la temelii împreună cu 463 de oameni de toate vârstele aflați înăuntru.
- 26 iunie 1941: sunt torturați și uciși toți călugării mănăstirii Zhitomislii, iar mănăstirea a fost rasă de pe suprafața pământului.

Trad. Valentin Moga

Plecarea definitivă din țară sau... fuga de sine

Dorin Simtion

Fiecare dintre noi, în aceste zile grele de "tranziție", se gândește la o țară, la o "împărăție", în care să trăiască în bunăstare și fericire. Și de aici multe dureri de cap...

În rugăciunea domnească ce ne-a lăsat-o Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ni se spune că noi avem un tată ceresc ("*Tatăl nostru care ești în cer*"), iar numele lui trebuie să fie tot ce-i mai sfânt pentru noi ("*sfîntească-se numele Tău*"). Pe el trebuie să-l ascultăm făcând voia Lui ("*Facă-se voia Ta*"), voia Lui dată nouă în cele zece porunci. În măsura în care le vom împlini, Tatăl nostru ne va descoperi – și noi o cerem – o împărăție ("*Vie împărăția Ta*"), aceasta fiind înțibia pe care o putem afla și care este înăuntrul nostru: "*Împărăția lui Dumnezeu e înăuntrul vostru*" Luca 17,21. De o vom dobândi aici pe pământ, în adâncul sufletului, ne vom putea bucura de ea și în viața veșnică. Dar pentru că mulți nu se mai gândesc la ea, în locul ei caută una a lumii acesteia. Și de aici năzuința care devine pentru mulți obsesie, de "plecare definitivă". Această hotărâre fiind una din cele mai importante din viața unui om, să încercăm să privim cu ochi creștini cât de înțeleaptă poate fi o asemenea decizie.

Popoarele își au începutul în Dumnezeu

Să vedem mai întâi cine a creat **popoarele**, cât de întâmplător e faptul că există așa cum sunt ele, cu o limbă a lor, între niște hotare, și un timp al nașterii lor. În Deuteronom ni se spune că Moise reamintește poporului iudeu, faptul că Domnul "*este el Tatăl tău, cel ce te-a zidit, te-a făcut și te-a întemeiat*" - Deut 32,6, iar în Faptele Apostolilor 17,26 ni se spune că Domnul "*a făcut dintr-un sânge tot neamul omenesc... așezând vremile cele mai înainte rânduite și hotarele locuitorii lor*". Iar legat de **limbile** popoarelor să ne reușim aminte că multitudinea lor a apărut ca urmare a unei hotărâri, a unui "sfat" dumnezeiesc: "*Haidem, dar, să Ne pogorâm și să amestecăm limbile lor*" - Facerea 11,7.

Privit astfel, un popor apare ca un organism viu, cu o ființă a lui, întocmai ca a individului, "născut" de Dumnezeu la o anumite vreme, și în cadrul, unor hotare. Cât despre botezul nostru, al poporului român, să ne reamintim că a fost botezat - ca un adevărat creștin - de "mic". Fiecărui popor ia fost dat un înger păzitor din ceata Domnilor, Domnul rânduiind "*hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu*" - Deut 32,8. Întocmai ca în cazul unui singur om, "destinul" unui popor e o conjugare a "liberului arbitru" a acestui popor ("*Și i-am lăsat să umble după dorințele inimilor lor și au mers după cugetele lor*" - Ps.80,11) și intervenția lui Dumnezeu ("*Dar n-a ascultat poporul Meu glasul Meu*" - Ps.80,10, "*Tu îi bați și ei nu simt durerea; Tu îi pierzi și ei nu vor să ia învățătură*" - Ieremia 5,2). Iar la sfârșitul vremilor toate popoarele vor avea parte de judecată: "*Domnul deschide proces neamurilor*" - Ieremia 25,31; "*Aduna-voi toate popoarele și le voi coborî în Valea lui Iosofat și Mă voi judeca acolo cu ele*" - Ioil 4,2.

La ființa neamului din care face parte, fiecare individ se face părtaş cu ființa lui, destinul lui e împletit cu destinul țării, cu cel al înaintașilor și urmașilor ei, iar a te rupe de ea înseamnă de fapt a o face să moară puțin. Dacă toți ar pleca, am putea spune că țara aceasta s-a sinucis. Bineînțeles așa ceva nu se va întâmpla, dar gestul individului de sustragere de la apartenența țării în care s-a născut apare astfel ca o moarte a unei celule din corpul ei. Să privim un pic lumea aceasta "civilizată", unde bunăstarea și fericirea s-ar părea că și-au găsit locul trăgând pe mulți, și pe lângă acestea vom vedea că legea banului a luat demult locul legii lui Dumnezeu, că nelegiuirea a fost de mult legalizată prin borderuri, căsătorii între homosexuali, prin preoți femei, prin biserici satanice ce apar firesc în urma închiderii bisericilor din lipsa preoților și a credincioșilor, că oamenii ajung să se declare ateii în proporție de 40%. O lume care fuge de Dumnezeu, iar noi fugim înspre ea!

Care este adevărata bogăție a unui popor și deci a fiecărui om

Dar să vedem în ce constă de fapt adevărata avuție și fericire a unui popor și deci a fiecărui om din acel popor. Să ascultăm în acest sens ce spune psalmistul David despre poporul care nu-l are pe Dumnezeu ca Domn al său (acestea se pot aplica și la cei ce l-au avut și l-au părăsit prin necredința lor – vezi procentul de ateii - iar Domnul i-a lăsat în a lor bunăstare): "*Cămarile lor sunt pline vărsându-se din una în alta. Oile lor cu mulți miei umplând drumurile când ies/ Boii lor sunt grași. Nu este gard căzut, nici spărtură nici strigare în ulițele lor / Au fericit pe poporul care are aceste bunătăți. Dar fericit este poporul care are pe Domnul ca Dumnezeu al său*" - Ps. 143,13-15. Referindu-se la aceste popoare păgâne ("Apa multe"), psalmistul David se roagă Domnului: "*Scoate-mă și mă izbăvește de ape multe, din mâna străinilor*" - Ps. 143,7.

Suntem noi oare fericiti, sau cel puțin conștienți, de bogăția cea mare ce-o avem, aceea de-a aparține ortodoxiei (dreptei credințe)? Ce-i

determină în cele mai multe cazuri pe oameni să plece? Situația materială! Dar pleacă și cei bogați și cei săraci! Sunt destui bogați care pleacă pentru că bogăția s-a lipit de inima lor uitând că ni s-a spus: "*Bogăția de argint nu vă lipiți inima de ea*" - Ps. 61,10. Bogăția ce o are atunci omul nu-i mai ajunge și vrea alta mai mare. Pentru asta Domnul are un cuvânt greu: îi spune "*Nebune celui ce nu se îmbogățește în Dumnezeu*" - Luca 12,20-21. Iar celui ce se îmbogățește în Dumnezeu îi zice: "*Știu necazul tău și sărăcia ta, dar ești bogat*" - Ap.2, 9.

Există două feluri de fericiri și bogății, una a necredincioșilor și alta a credincioșilor. Prima este cea despre care Iov spune "*casele lor stau nevătămate, fără teamă și varga lui Dumnezeu nu stă deasupra lor*" au de toate și "*își sfârșesc zilele în fericire și coboară cu toții în împărăția morții*" - Iov 21,13, iar cealaltă e cea binecuvântată, dăruită de Domnul: "*Fericiti toți cei ce se tem de Domnul, care umblă în căile Lui / Rodul mâinilor tale vei mânca. Fericit ești; bine îți va fi!*" - Ps.127,1-2; "*Fericit bărbatul care se teme de Domnul*" - Ps. 111,1; "*Slavă și bogăție în casa lui*" - Ps.111,3.

Iar pentru cei care pleacă definitiv motivând că o fac nu pentru ei, ci pentru soție și a asigura un viitor copiilor, e bine să le amintim vorbele psalmistului: "*Femeia ta ca o vie roditoare, în laturile casei tale; fii tăi ca niște vârstare tinere de măslin împrejurul mesei tale / Iată, așa se va binecuvânta omul cel ce se teme de Domnul*" - Ps. 127,3-4.

Cauzele plecării definitive din țară

În țara noastră, statistic, o treime din populație trăiește sub pragul sărăciei, pentru mulți asigurarea hranei fiind o adevărată piatră de încercare. Să ne aducem aminte ce spunea Domnul despre mulțimea flămândă: "*Milă îmi este de mulțime că sunt trei zile de când așteaptă lângă Mine și n-au ce să mănânce*" - Marcu 8,2. Dacă atunci Domnul s-a îndurat de cei ce stăteau lângă El și îi ascultau cuvintele și binecuvântând cele șapte pâini și cei câțiva peștișori, a saturat mulțimea de-au rămas șapte coșuri cu firimituri, tot așa și acum, de vom sta lângă El (în ce fel? Ascultându-I cuvintele și îndeplinindu-le), binecuvântarea Domnului va veni peste sărăcia noastră și oamenii nu vor mai suferi de atâtea neajunsuri. Sau am uitat că ni s-a spus: "*Căutați mai întâi împărăția cerurilor și toate celelalte li se vor adăuga vouă*"?

O altă categorie e a celor ce au impresia că posibilitățile lor, "aptitudinile" lor, nu se pot pune în valoare aici, că nu e drept ca destinul lor să se împletească (în mod dezavantajos pentru el) cu cel al țării. Explicația: o supralicite a aptitudinilor, o prea bună părere de sine, aceste stări fiind roade ale mândriei, cauza întâiei căderi i - uitând că aptitudinile deosebite ce le au nu-s de fapt ale lor; "*Ce ai tu să nu-ți fi fost dat?*" Iar dacă ți-au fost date în cadrul acestui popor, oare, nu tot în cadrul lui trebuie folosite?

Alții au plecat crezând că nu au viitor aici, cu o asemenea conducere, total nemulțumiți și considerând că au fost profund dezamăgiți de ea. Dar oare, nu ni s-a spus că orice stăpânire e de la Dumnezeu și "*Nu vă încredeți în cei puternici, în fii oamenilor în care nu este înblânzire*" - Ps. 145,3.

În sfârșit, mai sunt cei care, necăutând plecarea definitivă, pleacă pentru că li se ivește această ocazie, iar în legătură cu credința spun: "*De mântuit mă pot mântui oriunde*". E adevărat, dar oare în acea lume tot mai dezgolită de Dumnezeu, trăind în mijlocul lor până la sfârșitul vieții, mântuirea nu le va deveni mai grea? Fiindcă, de fapt, mântuirea ar trebui să fie grija noastră cea mare.

Fuga de sine și de Dumnezeu

Adevăratele probleme ale celor ce pleacă definitiv, se dovedesc a fi de ordin spiritual, a căror rezolvare necesită o coborâre înăuntrul omului și nu o căutare în afara lui, până la capătul lumii. Această fugă din țară apare astfel mai mult ca o **fugă de sine** și e un simptom a lumii acesteia, tot mai **ruptă de Dumnezeu**.

Neamul acesta, de mult a înțeles că fiecare om sau popor are un destin, o misiune de la Dumnezeu. Nu a stat cu mâinile în sân, ci cu prețul vieții a păstrat ființa neamului, însă a știut să se și plece în fața oricărei situații, oricât de grea ar fi ea, de era îngăduită de Domnul. Să ne aducem aminte de balada Miorița în care se spune: "*Și de-o fi să mor*" adică: "De vei îngădui Doamne, ca eu să mor prin mâna celor doi" și-n care nu vedem nici o urmă de răzvrătire împotriva sorții. A înțeles că față de pământul pe care s-a născut și a trăit, e legat în toată fibra lui intimă, iar prin moarte se contopește cu el, contopire ce o privește ca pe o nuntă: "Că la nunta mea a căzut o stea, c-am avut nuntași brazieri și pălținași, preoți munții mari, pasări lăutari, păsărele mii și stele făclii". Dar astăzi se pare că această înțelegere adâncă a legăturii omului cu locul în care s-a născut a pierit...

Sfântul Apostol Pavel spune: "*Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat!*" De nu vom rămâne în Hristos pe "Calea" ce duce spre împărăția cea adevărată, ușor vom căuta spre împărățiile lumii acesteia!

Tinerete cinstită – Bătrânețe fericită

La sfârșitul lunii februarie mai mulți “asistenți sociali” au vizitat așezământul **asociației Pro Vita**, de la Valea Plopului, unde părintele Nicolae Tănase oferă *adăpost, hrană, educație religioasă și chiar pregătirea într-o meserie*, multor copii ai străzii (sunt primiți și copii nou-născuți nedoriți de părinți). “Asistenții sociali” nu au venit însă ca să dea o mână de ajutor, să facă o donație sau să facă schimb de experiență ci au venit pentru a amenința și în final a desființa acest așezământ. Cine sunt acești “asistenți sociali”? Reprezintă ei legea sau doar se folosesc de ea? Realitatea este că, **un lucru bun dar creat ilegal, riscă să fie desființat de niște oameni răi dar care acționează legal!** Țigani și-au construit sate întregi, fără acte legale și cu bani cerșiți (deci tot ilegal) dar nici un “asistent social” nu s-a arătat revoltat de acest lucru. De ce? Pentru că acești “asistenți sociali” nu acționează de fapt în numele “legalității” (pe care o trămbitează) ci doar execută un “ordin” sau o “obligatie de servicii”. De ce s-a dat acest ordin? Probabil că iar s-au supărat americanii, cei care au încercat să interzică și sărutatul icoanelor. Nu ne putem însă supăra prea mult pe ei pentru că nici cei în măsură din țară nu au dat o mână de ajutor, nu au trimis asistenți sociali sau vreun jurist, pentru a introduce pe făgaș legal această binecuvântată acțiune.

Nu putem să nu observăm că tot mai multe *asociații și organizații civice* pornesc acțiuni antiortodoxe, uitând de faptul că scopurile lor, incluse în statut, sunt cu totul altele. În contrapondere, mai multe asociații ortodoxe (care acționează în cadrul și sub egida Bisericii Ortodoxe Române), printre care și Pro Vita și Asociația Pentru Isihasm, se zbat pentru ca Ortodoxia să fie cunoscută și mai ales trăită

Redăm mai jos un cuvânt al părintelui Nicolae Tănase, ținut la Sibiu în 11 dec. 1998.

Hristos sau idolii secolului XXI?

Pr. Nicolae Tănase

Pro Vita - Valea Plopului

Suntem ortodocși sau idolatri?!

Această temă presupune o introspecție (să-i spunem așa) și să vedem în ce măsură ne recunoaștem sau nu. Oare noi de care parte suntem? De unde până unde ne încadrăm? Suntem cu Hristos? Trăim cu Hristos? Credem noi în Hristos? Sigur că noi aceștia din sală credem. Și creștinii din Sibiu cred toți. Aproape toți. De ce spunem că aproape toți? Pentru că și în restul României situația e aproape la fel. Și anume, credință în hristoși falși. Fiecare are putere în mintea lui să inventeze hristoși falși. Și așa vrea să pornesc de la un exemplu, să vedem dacă putem să extindem. Hristos pe care îl respect și cred în El, nu-mi cere post, spovedanie, împărtășanie, nu-mi cere prezență la biserică, nici să vizitez bolnavi, nu-mi cere aproape nimic. Mă lasă să înghit și contraceptive, să merg din 2 în 2 ani la biserică, sau la 4 luni odată, plătesc niște slujbe, stau acasă, beau o cafea. Și asta este un hristos pe care îl scriu cu h mic și este o invenție a minții mele. Mai precis, l-am transformat pe Hristos în ceva care n-are puncte comune cu El. Acesta este un hristos al meu, o invenție a mea și-atât. Pentru că Hristosul cel adevărat, Fiul lui Dumnezeu, născut mai dinainte de toți vecii din Tatăl, fără de mamă, întrupat în Fecioara Maria în timp, în veci, adică de la Duhul Sfânt, cum mărturisim în crez, este un Hristos al iubirii, dar și al jertfei. Și jertfa lui ne obligă. Nu pot să calc în picioare Trupul și Sângele lui Hristos vărsat și pentru mine. Și atunci, noi venim cu o întrebare: ne închinăm Hristosului celui adevărat care a venit smerit în iesle, a cărui naștere iată ne apropiem să o serbăm, ne închinăm Hristosului care a răscumpărat neamul omenesc și pe mine, sau ne închinăm unui hristos pe care mintea noastră bolnavă l-a inventat ca să fie un hristos comod și pentru mine?

De la această întrebare putem să începem tratarea temei pe care dumneavoastră ați fixat-o. Și atunci ne întrebăm până unde am ajuns noi cu idolatria? Așa cum foarte bine știți, idolatria este închinarea la făptură ca la Făptuitor. Aceasta este definiția. Când însă ne închinăm în fața unei icoane, nu ne închinăm desigur lemnului și vopselei, ci chipului pe care îl reprezintă, care a avut, are, și va avea rol în viața și mântuirea noastră. Iată diferența dintre icoană, chip cioplit și idol. Ori, la ora actuală, foarte mult din făptură tinde să la locul Făptuitorului. Și am făcut așa de mare

caz cu toții în vremea trecută și am spus că avem de-a face cu antropocentrismul și am recunoscut chiar pe un bărbat, conducător de stat, în centru și se așează în centru și dorea ca totul să graviteze în jurul lui. Au venit evenimentele din '89, am încercat să trecem de la antropocentrism la hristocentrism și din această încercare nu ne-am ales cu mare biruință decât puțini dintre noi (probabil că dumneavoastră, cei de față, probabil încă alți mulți alții, dar nu deajuns de mulți, pentru că duminica, la liturgie, în biserica ortodoxă, cu excepția catedralei dumneavoastră sau altor biserici de pe-aici, nu sunt decât 4,3% din populația românească). Procentul acesta de 4,3% este înfrigorant, înfricosător, alarmant, pentru că noi facem caz de creștinismul nostru de 2000 de ani, de prezența Sfântului Apostol Andrei aici, de menționarea Dobrogei în Noul Testament și prezența Sfântului Apostol Pavel până în Scitia. Facem caz de tăblițele de la Tărtăria care au o vechime mai mare decât cele sumeriene, facem caz de gema de la Potaissa și de multe altele (și bine facem, sunt dovezile noastre arheologice, sunt dovezile noastre din toate domeniile științifice), dar trebuie să ne reamintim că botezul și respectarea angajamentelor de la botez sunt acelea care dau temeiul creștinismului din noi, acest cuvânt “creștinism” nepresupunând nimic static, ci totul activ. Principiul binelui este un principiu activ, nu este nimic pasiv, nu există decât partea de peste zero, numai partea de plus. Nu există zero sau partea de sub zero în principiul activ. Răul este sub zero, zero este totuși rău. Puțin peste zero înseamnă că am făcut totuși ceva. Crimă este dacă îneci sau ucizi omul într-un fel sau altul. Și crimă este și dacă știi să înnoți și poți să-l salvezi și nu o faci, nu îl salvezi. Este o crimă prin omisiune.

Unde ne situăm noi? Știm că la ora actuală, aici și în toată țara se țin conferințe de înaltă ținută. Ați chemat aici duhovnici de înaltă ținută, episcopi de o mare finețe, anume însuși mitropolitul dumneavoastră este un om de o finețe intelectuală și sunteți foarte documentați despre trăirea duhovnicescă despre rugăciunea minții, despre aspecte proprii fie bisericii, fie societății. Dar aceasta este partea frumoasă spre care trebuie să tindem, și desigur asta trebuie pentru că biserica ortodoxă este o biserică nu numai luptătoare ci și o biserică practică, ce nu se vrea ‘crede și nu cerceta’ ci crede și cercetează. Cu toate acestea, la sfârșitul acestei

luni vom afla o statistică înfricoșătoare: anume că în 9 ani, poporul român a ucis 11 milioane de copii, copii sănătoși – cu mici excepții - în pântecul mamei. Un popor care își ucide aproape jumătate din populație este un popor care nu mai are viitor. De ce? Pentru că viitorul se clădește pe trecut. Ori constatăm că momentul actual nu mai este actual ci este deja trecut. Noi nu mai avem prezent și viitor deoarece prezentul a devenit trecut și felul în care ne construim viitorul este defectuos. Noi vorbim mereu și spunem genocid, dar asta este etnocid, este clar. Vorbim mereu despre Hitler și despre naziști și fasciști de orice factură și simțim o repulsie. Simțim repulsie și când vorbim despre Irod, cel care a ucis 14000 de prunci. Este ceva care se răscăla înăuntrul nostru, și ne întrebăm: cum a murit oare Irod? A murit mâncat de viermi. De ce? Pentru că a omorât 14000 de prunci între care spera să fie și Iisus. Auzim despre Hitler că a omorât 60000 de evrei sau 6 milioane. Dar și unul dacă omora era groaznic. A omorât și din celelalte popoare în afara evreilor. Mărturie stau muzeele pe care fiecare țară afectată de nebunia acestui om (de fapt nebunia altora lucrată prin acest criminal) le are la Auschwitz. Dar suntem neândreptățiți să-i condamnăm pe Irod și pe Hitler deși mai sunt și alții în istorie, din moment ce noi i-am depășit cu mult. Irod a ucis 14000. Ce-i 14000? Un orașel, o comună mai mare. Am menționat că dacă unul moare și este groaznic, dar dacă e să facem comparație, noi omorâm 11 milioane și noi îl condamnăm pe Irod că a omorât 14000. Cel puțin să nu îl mai condamnăm. De ce? Pentru că noi suntem aceia [care omorâm]. Întrebarea este acum: chiar noi suntem aceia? Da, sigur că noi suntem aceia. Când ni se afectează situația socială, ieșim în stradă, când sub aspect politic nu ne convine ceva facem manifestații, și cred că sub aspect social bine facem în sensul că ne manifestăm pentru a fi mai bine (Biserica nu împărtășește aspectele democratice. Biserica nu împărtășește în societate decât aspectele teocratice, dar respectă democrația ca voință a poporului, pentru că Biserica totdeauna a respectat voința liberă a omului). Deci, pentru toate ieșim în stradă, pentru idoli noștri. Deși suntem destul de săraci, destul de lipsiți, totuși avem de mâncare, mâncăm mai mult decât trebuie. Pentru omorârea care se face noapte de noapte și zi de zi, nu ieșim în stradă. Nu iese nimeni, absolut nimeni. Se mai găsește câte unul care ține o conferință uneori, e patetic, țipă, urlă, oamenii sunt impresionați, unii și plâng, după care totul se termină. Nici o clinică de ginecologie nu se blochează de poporul român ortodox. Până acum nu avem de-a face cu așa ceva. Și atunci rămâne să ne întrebăm: noi suntem cei care adoră pe Dumnezeu? Noi suntem cei care ne numim ortodocși, adică drept măritori, slăvim pe Dumnezeu drept, cu fapta și cuvântul, sau suntem niște idolatri?

Idoli de toată vremea și tot ceasul!

Pustnicii din pustiu (care nu văd față de om 40-60-80 de ani), când aveau că în Alexandria, în Constantinopol, în marile orașe din Antiohia, în Ierusalim, se petrec grozăvii, chiar și în secolele primare ale creștinismului, chiar și în secolul al IV-lea, socotit secolul de aur al creștinismului, ieșeau din pustiu și lămurau poporul sub aspect moral sau dogmatic, apoi se reîntorceau în pustia lor. Ani, zeci de ani, sute de ani uneori, rămânea poporul foarte pornit pe respectarea din punct de vedere moral, dogmatic, cultic și canonic, cea ce este plăcut și face parte din tezaurul Bisericii. Ori, la ora actuală, să ne judecăm pe noi, preoții. Noi împlinim două din cele trei chemări ale preoției. Asta înseamnă că și noi am devenit idolatri. Să vedeți ce idoli avem noi. Idolul nostru se numește prețuirea. Noi ne închinăm **prețuirii**. Noi, preoții, ne luptăm să plăcem enoriașilor noștri, ascultătorilor noștri, ne silim în tot felul dacă suntem chemați la un serviciu religios să fim punctuali, să vorbim frumos, să cântăm frumos. Nu spun că asta este rău, spun că ne dăm tot interesul pentru aceasta. Apoi încercăm ca nu cumva, biciuind păcatul în Biserică,

cu un cuvânt, să atingem pe cineva, ni se pare că trebuie să protejăm omul. După aceea, ne silim poate să nu primim bani, bani mulți, tocmai pentru a plăcea poporului. Noi avem chemarea de *conducători*, Hristos ne-a dat-o, și conducem. Avem chemarea de *sfințitori*, Hristos ne-a dat-o și sfințim. Dar avem și chemare *profetică* pe care unii, din păcate, nu prea ne-o împlinim. De ce nu o împlinim? Pentru că dorim să ne facem plăcuți. Profeții Vechiului și Noului Testament (Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Vasile, Sfântul Grigorie și ceilalți mari sfinți, corifei ai Bisericii Creștine) au înțeles să o împlinească. Chemarea profetică presupune jertfă pentru că totdeauna profeții nu au fost plăcuți poporului, au fost tăiați, omorâți, schingiuiți. Cel mai mare profet, Sfântul Ioan Botezătorul, nu a fost plăcut, a fost decapitat. Isaia, Iezechiel și toți ceilalți au fost omorâți. De ce? Au fost neplăcuți. Predicau pentru moralitate, pentru bună relație cu Dumnezeu. Buna relație cu Dumnezeu nu presupune idolatria, adică așezarea făpturii în locul Făptuitorului.

Și care mai este altul dintre idoli moderni? Cel mai mare se pare că este setea după **informație**. La ora actuală, să ne privim și pe noi, dorim să fim ultra informați. Cred că nu o să fac o confuzie, că nu o să fiu înțeles greșit că nu informația este rea ci goana noastră nebună după informație. De aceea cumpărăm și citim multe cărți și balast uneori, urmărim multe programe la televizor, ascultăm, ca să fim bine informați. Și introducem în noi informații, informații, un idol care ne afectează, pentru că noi ne închinăm nu la informații, pentru că noi pierdem vremea în fața televizorului pentru a ne informa. Vorbesc de cei care sunt bine intenționați, nu de cei care pierd vremea în fața televizorului aiurea, vorbesc de cei care doresc să se informeze foarte bine. Pierdem vremea cu orele, totuși în genunchi stăm numai un minut sau de loc. Nu ne facem rugăciunile de dimineață și de seară, nu ne facem simțită prezența noastră în lucrarea aceasta duhovnicească.

Și să vedeți că sunt unii nebuni care au făcut și din **rugăciunea minții** un idol, de aceea sunt unii care doresc să practice un isihism care pare să aibă tangență cu tradiția noastră bimilenară de isihism, dar în realitate sunt pe lângă. De aceea s-a ajuns să se spună că rugăciunea minții este o metodă yoga, pentru că am făcut până și din rugăciunea minții un idol. Și atunci să vedem dacă nu a venit vremea să începem dărâmarea idolilor. N-am mai amintit de **automobilul** care poate deveni un idol, dacă nu ești atent. La fel și **casa noastră**, prin faptul că perdelele nu mai sunt la modă și trebuie să le schimbăm. Sigur că nu vorbim de cei care sunteți de față, care la ora aceasta sunteți aici nu pentru că nu puteți să vă schimbați perdelele.

Dacă vrea să stea cineva de vorbă cu tine nu poți pentru că ești foarte ocupat, pentru că trebuie să fii foarte informat. Să fii foarte punctual, să arăți foarte bine, pentru că mergi la tratative la o afacere, la o negociere. Pentru că trebuie să tot ai, să tot ai, să lași copiilor o moștenire și să trăiască și ei bine. Suntem noi pentru sănătate și pentru mântuire? Suntem noi pentru o viață modestă, nu sărăcăcioasă dar modestă sau suntem pentru o **avere** care este muncită în limitele minții și puterii noastre, pentru a fi preocupați a dobândi toate acestea? Nu bogăția este o piedică, ci proasta ei dobândire și folosire.

Am amintit că ne putem face din **soția** noastră un idol, de aceea unora din aceia cărora le moare soția, înnebunesc. Putem să facem un idol din **copilul** nostru care vrem să facă o facultate deși el este bun numai de cioban și nu-l duce mintea prea departe.

Iată și alți idoli cum ar fi **confuzia**: unii sunt ecumeniști, alți ecumenici. Noi nu suntem de acord cu acest stil de a fi împreună. Pe mine m-a lămurit asupra ecumenismului foarte bine Sfântul Siluan; el spune că putem fi împreună dacă avem același duh, în rest nu putem fi împreună, putem să ne respectăm, putem să recunoaștem că și ceilalți există, putem să îi lăsăm să se manifeste dacă nu ne afectează și societatea îi suportă, dar nu

putem fi împreună decât dacă ajungem la trăirea în același duh. Dacă vei ajunge vreodată cu catolicul, cu baptistul, cu ceilalți de celelalte confesiuni, împreună, trăind împreună, gândind împreună, simțind împreună, manifestându-ne împreună, inclusiv în rugăciune, înseamnă că am ajuns să trăim în același duh. Atunci realizăm trăirea în același duh, și toate acestea vin. Confuzia este gravă, cum spunea cineva că cea mai gravă erezie a tuturor timpurilor este **ecumenismul**. Nu vorbesc de a fi împreună, ci de confuzia și amestecul din capul unora care spun că se poate și așa, și așa, că e bine și acolo, și acolo, că și musulmani cred în același Dumnezeu, decât că îl numesc altfel, că nu este o problemă dacă ne închinăm la acela sau la acela (vorbim de religii diferite). Nu mi-a răspuns nimeni la întrebarea dacă i-ar fi convenit să fie sub Saddam Huseym, să vadă el cum e la același Dumnezeu.

Nu acceptăm că o confesiune sau un cult neoprotestant crede în același Hristos. Aceasta este greșit. Eu cred în Hristos răstignit pe cruce, el crede într-un Hristos răstignit pe o bârnă. Eu cred într-un Hristos născut din Fecioara Maria, el crede într-un Hristos născut dintr-o femeie obișnuită, care a avut nu știu ce alt fel de relații. Este o mare diferență între Hristosul în care cred eu și cel în care cred ceilalți. Eu cred în Cel ce a avut o prezență reală, care a existat în istorie, care a dat totul și care cere și de la noi ceva. Nu cred într-un **hristos** al comodității mele, din care iată, am făcut un idol. Așadar, pe aceștia nu i-am amintit prea mult, pentru că puternicul idol al vremurilor noastre are să zicem, două capete, comoditatea și lipsa de credință (în sensul puterii de credință).

Diavolul, zice în Noul Testament, se cutremură de prezența lui Dumnezeu. Ori noi credem în Dumnezeu și nu ne cutremurăm. Vedeți ce nivel subdiavolesc avem. Atunci se naște întrebarea: eu, ca un creștin ortodox ce sunt, ce fac? Ce voi face într-o biserică bimilenară și nu numai? Ce voi face într-o tradiție care mă obligă, ca moștenitor al lui Eminescu, al lui Mihai Viteazul? Pe mine Eminescu mă obligă. El mă obligă pentru că se spovedea. Și Ștefan cel Mare mă obligă, pentru că el a făcut ceva anume pentru mine. El obligă și tot Occidentul pentru că i-a ținut pe turci în vreme ce ei petreceau la Viena. Mă obligă, dar și pe ei îi obligă. Și-au făcut în liniște o cultură căreia ei spun că nu-i aparținem. Acum ne obligă **Occidentul** să intrăm în el. Mă cheamă pe mine ca popor să intru în Europa, care am renunțat la mult progres în cultura, în spiritualitatea mea, în trăirea mea, pentru ca el să fie liber. Și mă cheamă într-un anumit fel, mă condiționează și vrea să mă bage în valuri, să intru acolo și acolo. Ori aceasta nu se poate pentru că cei dinaintea mea [înaintașii, strămoșii] mă obligă, și urmașii mă obligă, pentru că ei sunt urmașii mei dar și urmașii înaintașilor mei. Toți aceștia mă obligă să nu fiu idolatru, adică să nu mă închin și să nu mă plec făpturii, ci *să aduc închinare unicului Dumnezeu, care este adevărata închinare în duh și adevăr*. Iată, în cuvinte neîndemânate, am spus cuvinte esențiale. Lămurirea aceasta a aspectelor ortodoxe și greco-catolice ne este de folos. Toată prezența noastră între nații și aspectele Ardealului sunt aspecte serioase, aspecte ale ființei noastre naționale, dar toate acestea se exagerează tocmai pentru a se atrage atenția de la ceea ce este mai esențial. Vedeți, este ceva care vorbește despre Basarabia, despre Moldova, Bucovina sau ținutul Herței? Foarte puțini. De la noi foarte puțini, de la ei foarte puțini și destul de searbăd. Toată lumea este atrasă de aspectul **Ardealului**, problema ungarilor și alte probleme. Acestea nu sunt aspecte esențiale. Sunt probleme, însă esența constă în idolatrie. În idolatrie trebuie să ne concentrăm atenția, pentru distrugerea sa.

Comoditatea și lipsa de credință (4,3% din populația românească este în biserică duminică, dar aceasta este infim), nu justifică pretenția noastră de creștini aflători aici de 2000 de ani, precum am spus la început, și nici mândria care ar fi justificată că avem 2000 de ani vechime, nu ca rușii 1000, nu ca ungurii, 1000 de ani de creștinism. Și atunci s-ar cădea ca dumneavoastră, care

ați făcut efortul să mă așteptați și să vorbim împreună, să tragem încă un semnal de alarmă și să medităm împreună dacă cu adevărat acesta este lucrul cel mai negativ, distructiv care se întâmplă la noi. Această idolatrizare. Din lipsuri materiale facem noi avorturi? Nu. Dacă ar fi așa, cei bogați nu ar face avorturi. Toți S. R. L. -iști aceștia care se scaldă în bani, n-ar face avorturi că aceștia au cu ce crește copiii. Atunci de ce se fac avorturi? Din comoditate și din lipsă de credință. Noi nu facem avorturi. Suntem împotriva avortului. Teoretic da, practic nu. Căci atunci ar trebui să ne dăm interesul, să știm că suntem responsabili înaintea lui Dumnezeu.

S-au încercat multe, s-au realizat multe. Predăm religia în școli. Dușmanii noștri nevăzuți au crezut că pătrundem în școli și acolo în școli o să fim respinși. Ei bine, cu toată neîndemânarea noastră, că nu am avut îndemânare pedagogică, am fost foarte bine primiți, cu excepția unora care s-au împotrivit. Copiii ne-au iubit. Facultățile de religie au dat profesori de religie. S-a încercat să se predea până la facultate, obligatoriu. Când au văzut cât de binevoitori sunt copiii, că și părinții sunt doritori, atunci a început lupta împotriva. Acum am ajuns din nou ca să fie religia obligatorie doar la clasele I-IV, la V-VIII mai puțin, la liceu mai deloc. Era biruința prea mare. În România religia este obligatorie în școli. În Grecia nu este. În Grecia, religia se face sâmbăta. În Grecia nu se face religia în școli. Este o țară ortodoxă prin excelență. În România, i-am dat peste cap pe toți. Atunci, să vă punem la punct, "adică, cum vorbiți voi de Dumnezeu până și în școală?" Pentru că acum este voie să vorbești de Dumnezeu, dar totul este să vorbești despre Dumnezeu în mod eronat. Să-L prezinti pe Dumnezeu ca pe o forță difuză, confuză, nu ca pe un Dumnezeu personal. De ce? Este bine să practicăm și yoga, este bine să ne și concentrăm, este bine să facem și spiritism, să credem și în zodii. Confuzie totală. Idolatrie de colo până colo. Biserica spune că nu e bine. Biserica este fără de greșală, pentru că Hristos este capul bisericii și Ea ne spune că nu e bine să facem **confuzii**. "Dacă nu poți face *yoga*, măcar mergi la Liturghie, eventual la părintele Galeriu, spunea Bivolaru prin '92". Auziți ce confuzie a încercat să strecoare, însă nu i-a mers, în 2 ani, studenții s-au lămurit. Acum au venit alții cu bioenergia. Aceștia cred că fac, că învăț, că manipulează, că pot completa câmpul magnetic, însă nu este nimic, pentru că știința nu-i recunoaște. Se pretinde că s-a făcut o legătură între știință și religie. Nu este adevărat. Confuzie. Știința stimează religia. Religia stimează știința, profită una de alta, și atât. Ele nu se întâlnesc niciodată pentru că planurile lor sunt diferite. Sunt paralele, pentru că planurile paralele nu se întâlnesc niciodată. Deci sunt în contradicție. Ori este religie, ori este știință. Am întrebat pe o neștiutoare, dar curată la inimă: ce este *radiestezia*, știință sau religie? Și a răspuns că este știință hristică. De 2000 de ani nu am avut de-a face cu știința hristică, până acum. Acum s-a ivit această știință. Este o confuzie, o idolatrie. Părinte, spune ea, dar noi suntem nelipsiți de la Biserică. Ne spovedim, ne împărtășim. Ai spus la duhovnic că mergi la radiestezie? Nu am spus, răspunde. De ce nu ai spus? Nu am considerat că este ceva rău. Când te însori, sau faci oricare alt lucru important, poți să te duci la duhovnic și să-l întrebi, părinte, cum ar fi bine să fac? Ei, acum, dacă în mod regulat, de 2-3 ori pe săptămână frecvențezi aceste cursuri și vezi că ți se propagă așa și așa, de ce nu spui duhovnicului? Nu spun. La Valea Plopului se întâmplă niște lucruri puțin mai interesante decât să fii undeva și să măsoară câmpul magnetic și aura nu știu căruia. Că eu am, după capul lor, o aură foarte mare. Dacă pune cineva în sală întrebarea "ce părere am despre radiestezie?", atunci se constată că aura mea se micșorează și chiar dispare! Câtă nebulie să ne amestecăm în aspectele acestea! Câtă măreție are Liturghia noastră! Cum ne-a învățat pe noi Dumnezeu că nu există predestinare, nu există destin, soartă, nu există noroc, și totuși noi spunem: știi părinte, sunt născut în *zodia* cutare, și din cauza asta așa și așa. Păi dacă ești născut în *zodia* taurului,

omori? Te duci în fața instanței să spui “domnule președinte, sunt născut în zodia taurului și am făcut asta și asta”. Câtă nebulie să crezi în influența zodiilor asupra ta. Nu în existența lor. Pentru că ele există, dar nu cu influența lor asupra noastră, niciodată.

Ce avem de făcut?

S-a mutat la cele veșnice părintele Cleopa. Spun unii: “Săracul de el, a murit”. Săracii de noi, nu de el. Păi el are 10 ani de pustnicie în munți, 10 ani de trăire în bordei, 10 ani de rădăcini și frunze (ca hrană)! “În două din cele zece ierni a trebuit să mă duc vis-a-vis. N-am mai putut. Era un frig!” “Unde, părinte?” “M-am dus vis-a-vis, nu se mai putea” “Unde?” “Ei unde, m-am dus, că n-am mai putut!” Se duse în bârlog la urs, în bârlogul de vis-a-vis și se băgase în blana lui. Spunea cu limba lui moldovenească și nu pricepea nimeni. Eu am insistat. Spunea: “Săracul Moș Martin, Moș Martin, Moș Martin!” Ursul înfometat, în hibernarea lui, l-a încălzit. Dar părintele Cleopa nu era conștient de pericolul de a sta cu ursul, mai puternică era în conștiința lui mustrarea că n-a rezistat în bordeiul lui și a trebuit să meargă “vizavi”. Avem deci și astfel de oameni, avem aici, avem acolo, **avem mulți oameni bogați duhovnicește**. Avem, de exemplu, sinodul. Avem un sinod, în mod pozitiv, foarte pestriț. Unii sunt intelectuali (Mitropolitul Ardealului, al Moldovei, al Banatului și alții). Alții sunt gospodari, niște organizatori excelenți. Alți sunt niște trăitori. Apoi, în rândul călugărilor, apoi în rândul preoților, în rândul mirenilor cei mai mulți, oameni bine puși la punct. Dacă-l vezi, nu dai nici un ban pe el. Dar el trăiește, are rugăciunea minții, are bunătatea inimii. *Pe aceștia trebuie să-i prețuim, să-i scoatem în față*, cel puțin pentru ochii noștri să fie exemplu.

Noi suntem sănătoși genetic. De ce vin să “importe” copii de la noi și noi, ca proștii, îi vindem? Și îi vindem chiar veseli! De ce? Aștia vin aici după ce au făcut studii. Nici la plajă nu vin aici dacă nu au studiat: radiații atât, poluare atât... Au făcut studii, au constatat că suntem un popor sănătos genetic, și atunci cumpără copii de la noi.

Am fost să botezăm 12 copii, la maternitatea Polizu, am fost cu 12 nași, dar am rămas 10 au rămas pe lângă, nu s-au mai botezat decât 2 copii. De ce? Pentru că asistenta șefă a interzis să fie botezați ceilalți 10. De ce? Pentru că vor fi înfiați în America. Și bapștii din America au pus ca primă condiție nebotezarea lor.

Noi vrem să avem belșug financiar, material, în condițiile în care ce este de omorât e omorât, omorăm cu chiureta, iar ce este de vânzare, vindem... Va găsi poporul român, la un moment dat, un moment cheie al lui, omul care să salveze nația? Nu se știe. L-am întrebat acum vreo 20 de ani pe părintele Cleopa: există femei care au 7 ori 8 copii, i-a îngrijit, i-a crescut, dar de ce nu vine nimeni să o ajute acum, la bătrânețe? Mi-a zis părintele: “Da, dar le-ai întrebat dacă nu cumva pe-al nouălea copil l-au omorât? L-au omorât pe cel care trebuia să se îngrijească de ele? Oare nu am “exportat” sau omorât deja omul care trebuie să salveze nația noastră, credința noastră, trăirea noastră? Nu cumva este unul dintre cei 11 milioane de copii omorâți? Poate. Nu știm. Așa ar trebui, pentru că până la brâu înotăm în sânge (jumătate din cât este populația actuală a fost omorâtă cu chiureta de către medici plătiți de noi înșine). Trebuie să fim cu luare-aminte...

Regula este aceasta: când te căsătorești, Dumnezeu deschide un robinet și curge asupra ta belșugul, dacă naști un copil, Dumnezeu deschide două, dacă naști al doilea copil, Dumnezeu deschide patru, ș. a. m. d. De aceea nu gurile, nu gurițele sunt problema. Problema e comoditatea. Ce-am făcut noi la Valea Plopului este deosebit pentru că, din păcate, a rămas unic. În rest, nu-i nimic deosebit, sunt copii care cresc în familiile satului. Unii au luat un copil, alții doi, unii cinci, o femeie a luat treisprezece, acum are unsprezece, pe doi i-a luat mama lor acasă. Și alții, izgoniți din orfelinat, i-am pus în curtea bisericii, iar pe alții în câmp, într-o tabără. Nu e ceva deosebit, este ceva care poate să se

facă oriunde. Problema este dacă putem să legăm toate acestea de noi. Dacă nu... Biserica noastră a practicat sistemul acesta. Sistemul de orfelinat, de azil, etc. sunt însă dezastre, sunt distructive. **Copii trebuie crescuți în familie, inclusiv handicapați.** Maternitatea geme de copii abandonati și spitalele nu mai au locuri să trateze copiii bolnavi. Aceștia trebuie imediat luați. Cine are curajul să spună că nu poate? Dacă o familie nu poate, atunci ne adunăm o sută la un loc și creștem un copil. Plătim pe X care nu are servicii – 400.000 de lei pe lună. Noi dăm la famili 60.000 de lei pe lună, ceva simbolic, dar îi ajutăm și cu hrană, și cu ce mai primim. Ne uităm că avem tot mai mulți șomeri, dar se cheltuiește 2.000.000 de lei pe lună pentru un copil la creșă (măncare, medicamente, curent electric, suzete, medic, supraveghetor, întreținere, etc.) și apoi îl conduce cu delegat la gară. Anul viitor alții sunt conduși la gară ș. a. m. d. Din gară, unde? Cine angajează copii orfani, copii fără meserie? Deci s-a investit în ei în van. Și atunci de ce să cheltuim 2.000.000 de lei pe lună degeaba, și să nu cheltuim de patru sau de cinci ori mai puțin, cât ar plăti statul familiei pentru a crește un copil? Statul trebuie să încurajeze acest lucru.

Cel mai important însă este **să se lupte contra avorturilor în clinici**. Nu e ușor de abordat o femeie care stă cu chitanța în mână, gata de avort. Două din zece mii renunță la avort, dintre femeile cu chitanța în mână, așa arată statisticile. Abordarea e dificilă, dar de aceea facem carte (la Pro Vita), ca să știm să abordăm. La fel, abordarea unui medic criminal este o problemă, nu este așa ușor. Abordarea unei asistente șefă care primește bani pentru avorturi este la fel de delicată și dificilă. Cel mai important este să puteți oferi alternativa, căci femeia zice: “Da, mă bucur, dar ce să fac? Nu mă primește soțul acasă, nu știe mama, nu știe tata”. O a îi spui: “Bine, îți iau eu copilul”. Dar nu îl poți lua, ești student și nu ai condiții. Trebuie să ai unde să-l duci. De aceea trebuie creat ceva. În final, dacă nu ai unde, noi îl primim. Nu e așa ușor. Să nu credeți că dacă acum luptați, gata, ați și realizat, ați și salvat 20 de copii. Nu. Dar important este să reușiți să **conștientizați**. Este o femeie la Râmnicu Vâlcea pe care de multe ori medicii au luat-o de păr și-au azvârlit-o, dar ea s-a tot dus și astfel a salvat mulți copii.

Cel mai mare succes în lupta contra avortului îl au tinerii. De ce? Pentru că ei nu au făcut avorturi. Putem împărți și broșuri contra avortului dar oameni își ascund mâinile la spate, nu vor să le ia, nu vor să știe. Dar trebuie să știe, așa că încercați.

În dialog, când abordăm, nu trebuie să lovim; femeile de acolo sunt într-o traumă continuă. O traumă psihică, fizică și sufletească. Nu putem lovi. Noi trebuie să lucrăm. Dumnezeu este cel ce udă floarea și o face să crească.

Toată viața mea a fost hazlie pentru că așa a fost conjunctura. Viața însă nu trebuie să fie hazlie. Noi însă trebuie să fim bucuroși pentru că primul cuvânt al lui Hristos după înviere a fost: “Bucurați-vă!” Odată au bătut la ușa mea trei fete care mi-au zis: “Părinte, am venit să naștem”. Am avut prezență de spirit și le-am spus: “Poftiți!”. Le-am luat la maternitate, unde au născut, una în prima zi, alta în a doua, iar ultima în a 8-a zi. Așa a fost începutul. Dar după aceea au apărut 12 copii. Patru au fost recuperați de mame, iar pe ceilalți i-am plimbat prin sat cu mașina, ținându-i astfel la caldura. Și lumea spunea: “Părinte, dar ce aveți acolo?” “Stai să-ți arăt” - spuneam, și-i puneam un copil în brațe. După 10-12 de astfel de încercări, copilul era luat de cineva pentru a fi crescut. Desigur, mi se spunea: “Părinte, vă rog să mă iertați, dar soțul meu nu mă lasă!”. Alții pot, dar n-au dragoste, alți au dragoste, dar nu pot.

Odată am ținut o conferință la o facultate de medicină împreună cu un medic. Medicul s-a arătat contra avorturilor, dar a menționat ca alternativă, contraceptivele. Contracepția e însă un păcat. La spovedanie, noi spunem așa: “Am făcut avorturi nenumărate, ferindu-mă să fac copii” prin diferite procedee. Biserica Ortodoxă nu admite

nici un fel de contraceptive, nici planing, nici calendar, nimic. Ea admite și recomandă abținerea (pe luni de zile). Noi nu suntem pentru șeptel. Nu zicem cum a zis Ceaușescu să facem copii. *Nu suntem pentru copii, ci pentru viață.* Știința ne spune că omul e om din momentul concepției. *Cea mai puternică luptă se duce împotriva copilului, îndeosebi împotriva copilului nenăscut. Nu există nici un drept al nenăscutului.* Toată lumea face caz de drepturi. Dar nu poți avea drepturi fără a avea mai întâi și obligații.

Întrebări și răspunsuri

Care este canonul pentru femeia care a avortat?

Depinde de ce a făcut și cum a făcut. Canonul diferă de la duhovnic la duhovnic. Vă pot spune ce canon nu se dă. Nu se poate da canon să botezi copii, pentru că dacă ești criminal, nu poți să ții în brațe copilul. Dacă vrei să faci un canon, chiar dacă nu vi-l dă preotul vostru, acesta este să pui copil în loc, adică să vă puteți înfățișa în fața lui Dumnezeu cu tot atâția copii câți ați avortat. Dar totuși nu vine iertarea. Ea vine dacă, făcând aceasta, ai lacrimile pocăinței. Deci prima dată întoarcem din nou fața lui Dumnezeu către noi, îl îmblânzim pe Dumnezeu, apoi facem pocăință în fața Lui.

Trebuie să-L îmblânzim pe Dumnezeu pentru că am distrus viața, viața fiind un dar de la El.

Canonul cu botezul copiilor nu se dă căci adoarme conștiința. Am făcut un avort, am botezat alt copil; ar fi prea simplu. Un criminal nu poate naște din nou, botezul e o naștere din nou, o naștere spirituală. Crima e și ea nu numai fizică, ci și spirituală, ucizi și trupul, și sufletul. Ai condamnat sufletul la o stare care nu-i nici de rai, nici de iad. Nu-i de rai pentru că nu a fost botezat, nu e în iad pentru că nu a făcut nici un rău cu voință, dar are păcatul strămoșesc.

Un preot a reușit să convingă pe cineva să nu facă avort spunându-i: “Sunt de acord să omori copilul, dar după ce-l naști și-l botezi”. De ce? Pentru că dacă el moare botezat, merge în rai. Dându-și seama ce se întâmplă, femeia a renunțat la avort.

În cazul unei morți premature în pântecela mamei, se poate vorbi de un avort și de canon?

Depinde de ce a permis Dumnezeu acest lucru. Canonul pentru un asemenea avort este un an de zile de neîmpărtășire. De ce se dă canon? Pentru că se presupune că Dumnezeu a permis acest lucru tot datorită dezechilibrului femeii, pentru păcatele care i-au creat dezechilibrele. Nu e cu voia noastră, dar e din pricina păcatelor noastre. **În ce măsură păcatele părinților influențează evoluția spirituală și mântuirea copiilor?**

Mântuirea nu, dar evoluția spirituală da, dar nu fără remediu. În psihologie asta se numește atavism. Noi ne rugăm cam așa: “Păcatele tinereților și ale neștiinței noastre, ale bătrâneților noastre și ale neputințelor noastre și păcatele părinților noștri, Doamne, nu le pomeni”. Iar la Vechiul Testament scrie: “Părinții au mâncat aguridă și copiilor li s-au strepezit dinții”. Așadar există și această moștenire atavică. Dar aceasta se anulează, pe de o parte prin Sfântul Botez, și totuși nu definitiv; atunci se anulează prin spovedanie, prin liturghie, prin împărtășire, prin voința noastră. Deci nu există o predestinare a noastră, datorită păcatelor părinților, dacă noi luăm aminte și luăm măsuri cu noi înșine.

Credeți că trebuie modificată legislația în vigoare?

Trebuie, dar ține, pentru că există și reacții inverse. Sfântul Sinod a încercat asta în 1994, printr-un comunicat. Reacția (ziarelor) a fost aceasta: “Sfântul Sinod, care nu face copii, dorește copii!” Altceva trebuie făcut. Trebuie dată o lege care să oblige forurile științifice să comunice de când e omul om. Și pentru că omul e om din secunda concepției, orice atentare la viața nenăscutului se numește crimă și legislația (actuală!) intră în acțiune.

Eu am o idee, ca pe ușa medicului să fie pus un afiș mare (și medicul să suporte asta, să fie obligat) :” Aici se omoară oameni!” Atunci se schimbă puțin situația. Cu țigările s-a reușit ceva, s-a

reușit să se accepte îndemnul “Tutunul este nociv pentru sănătate!”. Asta am putea încerca și noi. Dar să obții o lege împotriva avortului, este foarte greu. Asta pentru că poporul nostru e nepregătit.

Eu am fost o singură dată înfrânt de un ginecolog, o singură dată, dar definitiv. El a spus așa: “*Eu fac avorturi la femeile pe care le spovediți dumneavoastră și le primiți în biserică. Dumneavoastră nu faceți destul pentru ca femeile să nu ajungă la mine!*” Și n-am avut ce să-i răspund, căci într-adevăr, cine se duce să facă avorturi? Noi, creștinii ortodocși. Cine e vinovat de avorturi? Femeile, dar și bărbații, deoarece ei nu asigură ambianța necesară pentru a avea dorința, plăcerea femeii de a naște, crește și educa. De aici vine vinovăția noastră, căci noi ne ducem să avortăm, să omorăm, aceiași care mergem la biserică, aceiași care ne cuminecăm, care jurăm pe cruce și Evanghelie că o să păzim patul neîntinat. Ce pat neîntinat e acela dacă e mânjit cu sângele propriului copil? Sau, dacă un soț aude că soția lui e adulteră, atunci se enervează, face scandal, dar dacă aude că soția lui face avort, atunci nu se enervează, nu e nici o problemă. Dar vă întreb: ce e mai grav, o femeie care se desfrânează, sau o femeie care ucide? Prețuim noi mai mult o soție care nu se desfrânează dar omoară copii?

Cum vedeți relația dintre un băiat și o fată? Cum trebuie să ne comportăm noi, vitori preoți, cu vitoarele soții?

Nu există diferență între cum trebuie să se comporte cineva cu prietena / prietenul, indiferent dacă va fi sau nu un viitor preot / preoteasă. Toți ne supunem tainei cununiei...

Cum putem vorbi tinerilor despre castitatea până la căsătorie?

Prietenia este preludiul căsătoriei. Hristos e prezent și în codul prieteniei.

Procrearea se face și ea sub asistența Sfântului Duh. Pentru că suflet fără corp nu există, nici corp fără suflet nu poate fi. În secunda formării celulei-ou se primește și sufletul. Dumnezeu ne asistă deci și în momentele cele mai intime.

Să știți că foarte inteligenți sunt copiii din flori, pentru că în acea conjunctură, iubirea (chiar și așa erotică cum e ea) dă o dezvoltare psihosomatică deosebită. Dumnezeu ne-a creat din iubire, și noi procrem din iubire. Iubirea trebuie să rămână, să persiste și în actul intim al concepției, fără a fi redusă la erotism. Nu înseamnă că trebuie să facem acum copii din flori, ci trebuie să știm că nu se fac copii oricum și oricând. Ori noi îndepărtăm cuvântul iubire, zicem că e doar erotism.

Biserica recomandă întâi logodna și apoi căsătoria, sau toate odată?

Ar fi frumos să se facă separat, dar Biserica a luat ca și practică să le facă odată. De când? De când oamenii nu mai sunt așa hotărâți. Fac logodna și când ajung la cununie, n-o mai fac. De ce? I s-a părut lui ceva.

Uni fac logodna ca un fel de jumătate de cununie și cununia o fac la ... vară. Greșit! Dacă între logodnă și cununie moare logodnica, logodnicul, dacă e vitor preot, nu se mai poate căsători niciodată. Sau se căsătorește., dar nu mai poate fi preot.

Ce trebuie să știe un om pentru a fi mântuit?

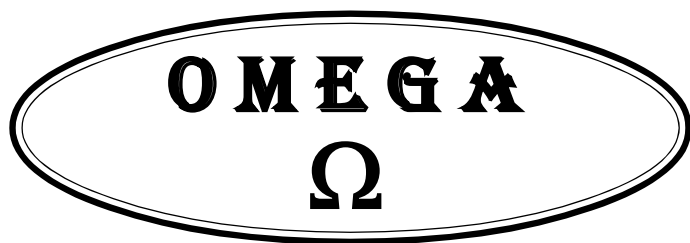
Trebuie să știe că mântuirea e de la Dumnezeu, nu de la om. Dacă Dumnezeu vrea să-l mântuiască și pe Dalai Lama, asta nu e treaba noastră. Eu însă știu un lucru, ca să mă mântuiesc, trebuie să am:

- credință dreaptă;
- lucrarea faptelor bune;
- conlucrarea cu Harul sfinților.

Cine îndeplinește aceste trei condiții, are mântuire sigură. Credința cea adevărată, lucrarea faptelor bune și conlucrarea cu Harul sfinților.

Vrea Dumnezeu să mântuiască și pe vreun adventist? Treaba Lui. Eu știu că nu se mântuie decât cei ce îndeplinesc cele trei condiții, dar dacă Dumnezeu vrea să facă excepții, asta e treaba Lui. De aceea eu nu pot să spun că “tu te mântuiești și el nu se mântuiește” sau “eu mă mântuiesc și tu nu te mântuiești”. Dar pot spune cu siguranță că eu mă mântuiesc dacă fac aceste trei condiții.

În această rubrică se dezbate:

probleme deosebite privind sfârșitul (Ω): sfârșitul lumii, moartea și sufletul după moarte;

probleme prioritare privind mântuirea sufletului: mijloacele de mântuire (Biserica și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură, postul și rugăciunea neîncetată, iubirea și jertfa creștină, părintele duhovnic, etc.) și piedicile din calea mântuirii omului ca persoană și ca neam.

Subiectele Ω rămân deschise. Așteptăm completări și de la cititori.

Taina Creației și a Timpului (3)

Geneza și primul om (3)

Conceptia patristică ortodoxă

Răspunsul părintelui Serafim Rose către doctorul Alexandru Kalomiros

Seromonah Serafim Rose

Un articol intitulat „Voința Veșnică” a fost tipărit în „The Christian Activist” vol. 11, Fall/Winter 1997. El constituie o lectură (propusă de dr. Alexandru Kalomiros) a evoluționismului pus față în față cu învățătura despre creație și interpretarea tradițională de către Părinții Bisericii Ortodoxe a Cărții Genezei. Acesta este răspunsul părintelui Serafim Rose către dr. Kalomiros. Textul a fost prescurtat datorită lungimii lui prea mari pentru posibilitățile noastre editoriale.

Natura omului (2)

Omul păgân nu e animal.

El are „Legea” înscrisă în inimă

Mă văd nevoit să vă mai spun ceva: chiar și doctrina dumneavoastră despre natura omenească, așa cum este ea în prezent, în această lume de după căderea în păcat, este incorectă - ea nu se află în concordanță cu învățătura Sfinților Părinți. Poate că această situație este rezultatul unei formulări neîngrijite, dar eu cred că ați ajuns la ea tocmai pentru că v-a indus în eroare credința în evoluționism. În orice caz, iată ce scrieți: „Fără Dumnezeu, omul, prin natura sa, nu e absolut nimic, pentru că natura omului este țărâna pământului, la fel ca și cea a animalelor”. Întrucât credeți în filozofia evoluționistă, sunteți silit să alegeți și credința în una din cele două alternative următoare:

I – Să credeți că natura omului este una inferioară, o natură animalică - ce ce și exprimați de altfel, spunând că omul nu este în mod natural chipul lui Dumnezeu. Dar, ca ortodox ce sunteți, eu unul am convingerea că nu împărtășiți o astfel de concepție despre om. de aceea, probabil că alegeți mai curând a doua alternativă:

II - Artificiul divizării naturii omenești în două părți:

- cea care este de la „natură” ;
- cea care este de la Dumnezeu.

Dar adevărata antropologie ortodoxă ne învață că firea omenească este una, cea care o avem de la Dumnezeu. Noi nu avem vreo natură „de la animale” sau „de la țărână”, care să fie diferită de natura cu care ne-a înzestrat Dumnezeu. Iată de ce, chiar și natura omenească de după căderea în păcat, natura coruptă, stricăcioasă, cea pe care o avem acum, nu este nicidecum

„absolut nimic” (= “nothing at all”) așa cum spuneți. De fapt, ea mai păstrează într-o oarecare măsură “dumnezeiescul” întru care a creat-o Dumnezeu. Rețineți cu toată atenția ce scrie Avva Dorotei despre această învățătură: “Căci virtuțile ne sunt date de la Dumnezeu prin fire. Pentru că îndată ce a făcut Dumnezeu pe om, a semănat în el virtuțile precum zice: “să facem pe om după chipul și asemănare noastră” (Facerea, 1.26). A zis “după chipul” pentru că Dumnezeu a făcut sufletul nestricăcios (= nemuritor – în textul englez) și liber (=cu autoritate asupra lui însuși, în textul englez); și a mai zis “după asemănare”, adică “după virtuți” (= referindu-se la virtuți, în textul englezesc)... Deci Dumnezeu ne-a dat în chip firesc (=prin natură – în textul englez) virtuțile. Dar patimile nu le avem în chip firesc (=după natură). Căci nu au vreo ființă (=substanță), sau vreun ipostas (=compoziție)... Abătându-se / însă / sufletul de la virtuți, din iubire de plăcere, a dat naștere patimilor / în el însuși / și le-a întărit pe acestea împotriva sa.” (Avva Dorotei, Învățăături, XI,10, Despre frica de chinurile viitoare, pg.605-606, Filocalia românească), vol. IX, ed. 1980). Mai mult, aceste virtuți date nouă de Dumnezeu sunt lucrătoare și în starea de după cădere. Aceasta este extraordinar de importanta învățătură ortodoxă pe care o găsim la Sfântul Ioan Casian și care respinge astfel greșeala Fericitului Augustin (acesta din urmă credea că omul fără grația lui Dumnezeu nu este “absolut nimic”). Sfântul Casian ne învață în a 113-cea Convorbire duhovnicească: “Că neamul omenesc, după căderea lui Adam, n-a pierdut știința binelui, o arată foarte limpede cuvintele Apostolului, care spune: “Când păgânii, care nu au lege, din fire (natură) fac ale legii, aceștia

, neavând lege, se au pe sine de lege. Ei arată fapta legii scrisă în inimile lor... ” (Rom. 2,14-16)... În sfârșit, ca să atragă atenția că puțința binelui este înăscută în ei, mustărând pe farisei, le zice: “ Dar ce, nu înțelegeți (= judecați, în traducerea engleză) de la voi înșivă ce este drept? ” (Luca, 12,57). Nu le-r fi spus aceasta dacă n-r fi știut că ei, prin judecata firească pot deosebi ceea ce este drept. De aceea trebuie să ne păzim să nu atribuim firii omenești decât ceea ce este rău și stricat (nu se cuvine să gândim că natura omenească este capabilă numai de rău, în traducere engleză) (Sfântul Ioan Casian, Scrieri alese, vol. 57, P.S.B., București, 1990, Convorbiri Duhovnicești,XI, cap. XV, pct. 3 și 5, pag. 540 – 541). Tot așa, Sfântul Casian întreabă, referindu-se la dreptatea lui Iov “ dacă el s-ar fi luptat cu dușmanul nu prin puterea sa, ci numai ocrotit de harul lui Dumnezeu ” și răspunde: “ Iov l-a biruit / pe vrășmașul / prin propriile sale puteri. Totuși, nu trebuie crezut că i-a lipsit lui Iov harul lui Dumnezeu / harul lui Dumnezeu nu l-a părăsit pe Iov – în traducerea engleză /; Dumnezeu dă ispititorului atâta putere de a ispiți câtă știe că are Iov de a rezista ” (Ibid. Convorbiri XI, cap. XIV, pct. 1, pag. 554). Și din nou, cu privire la patriarhul Abraham: “ Dreptatea Dumnezeiască... a făcut această probă de credință și cu cel mai mare dintre patriarhi. Nu avea credință pe cre i-o însufla Domnul a voit dreptatea Dumnezeiască s-o pună la încercare, ci pe aceea pe care putea să o arate prin voința sa liberă ” (Ibid. pag. 545)

Desigur, Fericitul Augustin (și după el, romano-catolicismul și protestantismul) a crezut că omul nu este nimic fără har, din cauză că el avea o concepție greșită despre natura omului, bazată pe o viziune naturalistă a omului. Pe de altă parte, învățătura ortodoxă despre natura omului, așa cum a fost ea creată de la început de Dumnezeu și care se menține, în parte, și în starea noastră de acum, de după cădere, ne ferește de orice fals dualism, dualismul a ceea ce este al “ omului ” și ceea ce este al lui “ Dumnezeu ” .

Ca să fim siguri, tot ce are mai bun omul este de la Dumnezeu și nu în cele din urmă propria sa natură, pentru că spune Scriptura : “ și ce ai, pe care să nu-l fi primit? ” (1 Cor. 4,7) Nu avem o “ natură animală ” ca stare, și nici nu am avut vreodată! Omul are numai deplina natură (= fire) omenească pe care i-a dat-o Dumnezeu dintru început și pe care nu a pierdut-o cu desăvârșire nici în prezent.

Și păgânul are “Chipul lui Dumnezeu” în suflet

Este necesar să reproduc aici pentru dumneavoastră întreaga mulțime de dovezi patristice clare că acest “ chip al lui Dumnezeu ” care poate fi descoperit în suflet, se referă la natura omului și nu este ceva adăugat din afară? Cred că este suficient să aduc un citat din minunata mărturie a Sfântului Grigore Teologul, arătând că omul, prin natura lui, stă între două lumi și este liber să dea curs oricărei laturi a firii sale dorește el: “ Nu înțeleg cum am ajuns legat de trup și cum de am ajuns amestecat cu noroiul, deși sunt chip al lui Dumnezeu... Ce înțelepciune se descoperă în mine și ce mare taină! Tocmai pentru aceasta ne-a adus Dumnezeu la cest război și luptă cu trupul, pentru ca noi, care suntem o parte a dumnezeiescului (cât de îndrăzneț vorbește Teologul despre natura omenească, atât de îndrăzneț încât este imposibil să nu iei vorbele lui în sensul strict literal,direct! – nota lui Serfim Rose) și venind de sus (= proceeding from above), să nu ne sumefim și să nu ne aprindem de trufie din pricina demnității noastre și să nu ajungem a-L disprețui pe Creator și spre El să ne îndreptăm privirea, într-una și neabătut, și astfel neputința legată de noi să ne fiină înalta demnitate înlăuntrul fruntarilor ei! – Astfel încât noi putem cunoaște că în același timp suntem și imens de mari și teribil de mici, pământești și cerești, pieritori și nemuritori, moștenitori ai luminii, dar și ai focului întunericului, după latura spre care înclinăm. Așa a fost hotărâtă firea noastră și, din câte

pot eu vedea, toate acestea au fost cu scopul ca țărâna pământului să ne poată smeri dacă ne-am îngădui chiar și numai în închipuirea unei trufii de sine, pentru faptul de fi noi după chipul lui Dumnezeu ” ((H)omilis 14, “ Despre dragostea de sărăcie ”)

Acest chip al lui Dumnezeu, pe care-l are omul prin natura sa de om, nu s-a pierdut cu totul nici printre păgâni, după cum ne învață Sfântul Casian; el nu s-a pierdut nici în zilele noastre, acum când, sub influența filozofiei moderne și a evoluționismului, omul încearcă să se prefacă într-o fiară subumană – pentru că Dumnezeu chiar și acum așteaptă preschimbarea omului, așteaptă, adică, trezirea lui la adevărata lui fire omenească pe care o are înlăuntrul său.

“Trup, suflet și duh”, dar și ... Duh Sfânt

Am ajuns astfel la atât de importantul punct din interpretare pe care o dați dumneavoastră învățaturii unuia de Dumnezeu purtător Părinte, foarte apropiat de noi în timp, aproape un contemporan, Sfântul Serafim de Sarov, învățătură cuprinsă în faimoasa “ Convorbire cu Motovilov ” .

Sfântul Serafim este sfântul al cărui nume îl port și eu, iar comunitatea noastră frățească Sfântul Herman a realizat prima editare a textului complet în limba rusă a acestei “ Conversații ” , limbă în care s-a purtat aceasta, precum și alte cuvinte ale Sfântului Serafim , nepublicate până atunci (menționez că ediția “ Conversației ” dinainte de 1917 era incompletă). Așadar, puteți fi sigur că noi nu considerăm că Sfântul Serafim ar fi profesat o doctrină greșită despre natura omului, o doctrină care să contrazică pe cea a celorlalți Sfinți Părinți. După cum îl citați și dumneavoastră cu toată corectitudinea, Sfântul Serafim spunea: “ Tălmăcesc mulți că dacă se spune în Biblie că Dumnezeu a suflat suflare de viață în fața lui Adam, primul om care a fost făcut de Dumnezeu din țărâna pământului, asta ar trebui să însemne că până în acea clipă nu era nici suflet omenesc și nici spirit în Adam, ci doar carnea făcută din țărâna pământului cu alcătuirea (= construcția) pe care frățiorul nostru drag, Sfântul Apostol Pavel, o descrie astfel: “ duhul vostru și sufletul și trupul păzească-se în întregime, fără de prihană, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos ” (1 Tes. 5.23) Și toate aceste părți ale firii noastre au fost făcute din țărâna pământului și Adam nu a fost creat mort, ci o ființă vie, lucrătoare (= activă) ca toate celelalte viețuitoare ale lui Dumnezeu trăind pe pământ. Punctul (esențial) este că dacă Domnul Dumnezeu nu ar fi suflat după aceea în fața sa suflare de viață (acesta este harul Domnului Dumnezeului nostru Sfântul Duh), Adam ar fi rămas fără să aibă înlăuntrul său Sfântul Duh care îl înalță pe el la demnitatea de asemănare cu Dumnezeu. Oricât de desăvârșit ar fi fost el făcut și superior tuturor celorlalte creaturi ale lui Dumnezeu, ca o coroană a creației pe pământ, el ar fi fost exact ca și celelalte creaturi care, deși au trup, suflet și spirit, fiecare potrivit soiului lor, totuși nu au Duhul Sfânt în ele. Dar când Domnul Dumnezeu a suflat în fața lui Adam suflare de viață, atunci, după cum ne spune cuvântul lui Moise, “ Adam s-a făcut suflet viu ” (Facerea,2.7), adică întru totul și în tot felul ca Dumnezeu și asemenea Lui, pentru totdeauna nemuritor ” .

Acesta este citatul patristic pe care-l dați dumneavoastră și care pare să susțină opinia că omul a fost mai întâi un animal și abia ulterior a primit chipul lui Dumnezeu și a devenit om. Într-adevăr, aceasta și trebuie să credeți dacă acceptați teoria evoluționismului și mă bucur să constat că aveți curajul să exprimați deschis și clar ceea ce cred de fapt toți “ ortodocșii evoluționiști ” (chiar dacă unii într-o manieră mult mai confuză) dar se tem adesea să o rostească fără ocolișuri, din teama de a nu ofensa pe alți credincioși ortodocși care nu sunt “ naivi ” și în “ simplitatea ” lor, refuză să creadă că “ omul descinde efectiv din maimuță ” sau din niște viețuitoare din specia maimuțelor. Dar

să ne amintim aici de cuvintele Sfântului Grigore Palama pe care le-am reproduș deja: “ *Dacă unul dintre Părinți spune același lucru ca cei din afara (Bisericii), concordanța este doar la nivel verbal, gândirea este cu totul diferită. Cei dintâi (Părinți) au, în termenii Sfântului Pavel, “mintea lui Hristos” (1, Cor.2,16), în timp ce cei din urmă exprimă, în cel mai bun caz, o cugetare omenească. Ce om cu mintea sănătoasă și aparținând Bisericii ar putea trage concluzia din toate acestea că învățătura acestora din urmă vine de la Dumnezeu?! (Apărarea Sfinților Isihaști, Trioda I, 11). Și într-adevăr, trebuie să vă spun că ați înțeles complet greșit învățătura Sfântului Serafim care nu ne învață nicicum ceea ce profesează evoluționismul... Pot să vă demonstrez acesta fie citând învățătura clară a altor Sfinți Părinți, fie pe cea a Sfântului Serafim însuși. Dar mai întâi este necesar să lămuresc altceva: ce poate apărea unui raționalist a fi o “contradicție” între învățătura Sfântului Serafim și cea a altor Părinți.*

- În primul rând, trebuie să ne fie clar că atunci când Sfântul Serafim vorbește despre om ca fiind alcătuit din “*spirit și suflet și trup*” el nu îi contrazice pe acei mulți alți Sfinți Părinți care, vorbind despre firea omenească, mintesc numai “*sufletul și trupul*”. Sfântul Serafim nu face altceva decât să exprime o distincție între diferitele aspecte ale sufletului, vorbind despre ele separat, cum, de altfel, procedează și mulți alți Sfinți Părinți.
- În al doilea rând, spunând că “*sufierea de viață*” pe care a suflat-o Dumnezeu în fața lui Adam este harul Sfântului Duh, Sfântul Serafim nu contrazice foarte mulți Sfinți Părinți care învață că “*sufierea de viață*” este sufletul; Sfântul Serafim nu face decât să dea o interpretare mai precisă și poate mai de profunzime a acestui pasaj din Scriptură.

Dar într-adevăr, face el distincția raționalistă, pe care o faceți dumneavoastră, între natura omului care ar fi existat “înainte” de această insuflare și harul care a fost transmis prin ea?? Aceptă oare teologia ortodoxă dihotomia rigidă pe care o introduce învățătura romano-catolică între “natură” și “har” (=grație), ca și când omul ar cunoaște tot ceea ce poate fi cunoscut despre aceste două mari taine?

Nu! Teologia ortodoxă nu recunoaște o astfel de dihotomie și tocmai din această cauză erudiții raionaliști au ocazia să descopere tot felul de “contradicții” între diverși Părinți Ortodocși pe acest subiect, așa cum va rezulta clar și dintr-un singur exemplu: **nemurirea sufletului omenească ține de natură sau de har?** Unii Părinți Ortodocși, de egală autoritate între ei, răspund diferit la această întrebare – nu pentru că ei ar preda o învățătură diferită despre om și deci s-ar “contrazice” reciproc, ci datorită faptului că ei abordează tema din diferite direcții. Cei care se apropie de problema naturii omului dinspre latura naturii actuale a omului, natura coruptă, spun că sufletul omului este nemuritor prin har, iar cei ce încep cu viziunea firii omului așa cum era ea întru început, văd sufletul nemuritor mai degrabă prin însăși natura sa (aceștia din urmă sunt în special Părinți mistici și acestici). Mai mult, se poate constata și cazul când unul și același Părinte privește chestiunea o dată dintr-un plan și altă dată din celălalt plan. Așa face Sfântul Grigore de Nissa care spune într-un loc (Răspuns către Evnomie, Cartea I) “*Cel ce raționează, este muritor și capabil de gândire și cunoaștere se numește om*”; dar în alt loc spune: “*Nu de la facerea lui a fost pusă în esență profundă a naturii sale slăbiciunea spre patimi și moartea*” (Despre feciorie, cap XI). Se “contrazice” pe sine însuși tocmai acest mare Părinte? Bineînțeles că nu!

Ce aparține primului creat, Adam, prin natură și ce prin har? Să nu inventăm false distincții raționaliste! Să admitem că nu înțelegem deplin această taină! Și natura și harul vin amândouă

de la Dumnezeu. Natura primului creat Adam era atât de slăvită, de minunată, încât noi nu o putem înțui decât cu totul nedeslușit, pe baza experienței harului dăruit nouă de al doilea Adam, Domnul nostru Iisus Hristos.

Deci starea lui Adam era mai sus decât orice putem noi închipui pornind de la propria noastră trăire a harului, pentru că înalta lui fire era prin har dincolo de orice desăvârșire imaginabilă, era, cum spune Sfântul Serafim, “*întru totul și în tot chipul ca Dumnezeu și, la fel cu El, pentru veșnicie nemuritoare*.”

Ce este absolut clar și suficient pentru noi să știm? Crearea omului – a spiritului și a sufletului și a trupului lui, precum și insuflarea harului dumnezeiesc ce a desăvârșit firea lui - constituie un singur act de creație și nu poate fi divizat artificial, ca și cum o parte a lui a apărut “întâi”, iar o altă “pe urmă”. Dumnezeu l-a creat pe om întru har, dar nici Sfințele Scripturi și nici Sfinții Părinți nu ne învață că acest har a intervenit mai târziu în timp, după crearea naturii omenești. Această învățătură a harului ulterior este opera scolasticii latine medievale (așa cum voi arăta mai jos).

Sfântul Serafim este singurul care pare să susțină o astfel de doctrină, pentru că el vorbește în termeni specifici unei simple repovestiri a textului sacru al Cărții Facerii. Dar e suficient de limpede că, așa cum spune Sfântul Grigore Palama, “concordanța este strict verbală, gândirea însă diferită”. Pentru a ne convinge de aceasta nu avem decât să cercetăm cum ne învață Sfinții Părinți să interpretăm Cartea Facerii în acest punct.

Din fericire pentru noi, tocmai această problemă a fost ridicată și i s-a dat un răspuns de către Sfinții Părinți. Acest răspuns este concentrat astfel, de Sfântul Ioan Damaschinul: “*Din pământ a făcut (Dumnezeu) trupul lui și cu însăși sufierea Sa i-a dat lui suflet cugetător (=rațional) și înțelegător care este chipul dumnezeiesc. Trupul și sufletul au fost făcute în același timp – nu unul mai întâi și celălalt mai pe urmă, așa cum prăpăstuiesc surpăturile lui Origen.*” (Despre credința ortodoxă, I,12)

Toate lucrurile acestea pe care le-am cuprins în scrisoarea de față, toate luate strict din Sfinții Părinți, vor însemna o adevărată surpriză pentru mulți creștini ortodocși. Cei care vor fi citit ceva din Sfinții Părinți se vor mira poate de ce “*nu am mai auzit așa ceva până acum*”. Răspunsul este simplu: dacă au citit destul din Sfinți, în mod sigur au întâlnit și învățătura ortodoxă despre Adam și creație; dar au interpretat textele patristice până acum prin prisma științei și a filozofiei moderne și din această cauză au fost orbi pentru adevărata învățătură patristică. Dar tot atât de adevărat este că învățătura despre trupul lui Adam și natura materială a lumii creației primare este prezentată mai clar și explicit la ultimii Părinți, cu o viață duhovnicească înaltă, arzătoare, ca de pildă Sfântul Sineon Noul Teolog și Sfântul Grigore Sinaitul, iar scrierile acestor Părinți nu au în prezent un cerc larg de cititori nici în Grecia, nici în Rusia, iar în alte limbi s-au tradus doar fragmentar (de fapt, multe din pasajele pe care le-am citat mai sus au fost greșit traduse în Filocalia engleză).

Maimuța a evoluat sau omul a căzut?

Am citit cu deosebit interes fragmentul din scrisoarea dumneavoastră în care prezentați învățătura patristică exactă că “*Tot ceea ce este creatură, chiar și firea îngerească, în comparație cu Dumnezeu însuși, are întotdeauna ceva material. În comparație cu noi, oamenii biologici, îngerii sunt necorporali (=imateriali). Dar în comparație cu Dumnezeu, și ei sunt materiali și creaturi corporale*”.

Această învățătură, care este enunțată mai clar de Părinții mai nevoitori, ca Sfântul Macarie cel Mare și Sfântul Grigore Sinaitul, ne ajută să înțelegem ceva despre “trupul duhovnicesc” cu care ne vom îmbrăca în veacul viitor, care, într-un anumit fel este din țărână, pământesc, dar nu are parte mustoasă și

grosolană, așa cum ne învață despre aceasta Sfântul Grigore Sinaitul. Ne ajută de asemenea să înțelegem această a treia stare a trupului nostru / și / pe cea a primului creat, Adam, înainte de cădere. Tot așa, această doctrină este esențială în înțelegerea activității ființelor spirituale, îngeri și diavoli, chiar și în lumea de acum, stricăcioasă.

Marele Părinte ortodox rus din secolul al XIX-lea, episcopul Ignatie Briancianinov, dedică un volum întreg din opera sa acestui subiect, însoțind studiul cu o comprație între învățătura ortodoxă autentică, patristică, și doctrina modernă romano-catolică, așa cum era ea prezentată de sursele latine din secolul al XIX-lea. Concluzia lui este că învățătura ortodoxă asupra acestei teme-îngeri și diavoli, cer și iad, Raiul-deși ne este transmisă de Sfânta Tradiție doar fragmentar, este, cu toate acestea, foarte precisă în partea pe care o mai putem cunoaște. Învățătura romano-catolică însă, este extrem de nedefinită și imprecisă. Cauza acestei imprecizii nu trebuie căutată prea departe: ea își are începutul din momentul în care papalitatea a început să abandoneze învățătura patristică și să se supună treptat influenței filozofiei și cunoașterii lumești, -la început filozofi ca Varlaam, apoi știința modernă. Deja în secolul al XIX-lea, romano-catolicismul nu mai profesa o doctrină clară, proprie, pe aceste subiecte, ci se obișnuia tot mai mult să accepte tot ceea ce spun *“știința și filozofia”* ei.

Vai, creștinii ortodocși din prezent, și nu în ultimul rând cei ce au fost educați în *“academiile teologice”*, au mers pe urmele romano-catolicismului în această privință și au ajuns într-o stare de ignoranță față de învățătura patristică, similară catolicilor. Din această cauză și preoții ortodocși sunt extrem de nepreciși în referirile la învățătura ortodoxă despre Adam și lumea de la începutul creației și acceptă orbește orice afirmații ale științei despre aceste lucruri. Este foarte probabil că seminarul Sfânta Treime din Jordanville, New-York, a rămas singura școală ortodoxă unde se face efortul de a studia și preda Sfinții Părinți nu *“academic”*, ci în calitatea lor de părți vii a întregii tradiții; și este semnificativ că un profesor de la acest seminar, doctor I.M. Andreyev, doctor în medicină și psihologie, a exprimat într-o publicație tocmai ideea pe care m-am străduit să o comunic și eu în cele de mai sus și care se pare să fie dincolo de puterea de înțelegere a celor ce se apropie de Sfinții Părinți de pe pozițiile înțelepciunii lumii acesteia în loc de a proceda invers. Doctorul Andreyev scrie: *“creștinismul întotdeauna a privit actuala stare a lumii ca fiind rezultatul căderii în păcat... Căderea în păcat a omului a schimbat întreaga fire, inclusiv natura materiei însăși, care a fost blestemată de Dumnezeu (Facerea, 3:17)”* (Scientific Knowledge and Christian Truth, în Saint Vladimir National Calendar for 1974, pagina 69).

Profesorul Andreyev consideră că Bergson și Poincare au întrevăzut această idee în timpurile moderne – dar desigur, doar Sfinții noștri Părinți ortodocși sunt cei ce au vorbit clar și cu autoritate despre aceasta.

Atât de vaga concepție despre Paradis și creație a romano-catolicismului și a acelor creștini ortodocși care se găsesc sub influența vestului în această privință, are rădăcini adânci în trecutul Europei de apus. Tradiția scolastică romano-catolică, chiar și în perioada ei cea mai strălucită din evul mediu, profesa deja o doctrină despre om greșită, o doctrină care fără îndoială că a croit drumul pentru ulterioara acceptare a evoluționismului, mai întâi în Apusul apostaziat și apoi în mințile creștinilor ortodocși care nu sunt suficient de conștienți și de cunoscători ai tradiției lor patristice și astfel au căzut victimă influențelor străine. De fapt, concepția elaborată de Toma d'Aquino, spre deosebire de învățătura Sfinților Părinți ortodocși, este, în partea ei referitoare la doctrina despre om, perfect compatibilă cu ideea de evoluție pe care o apărați dumneavoastră. Toma d'Aquino susține că: *“În stare de inocență,*

corpul omenesc era, în sine, coruptibil (=stricăcios), dar putea fi păzit de corupere (=stricare) de către suflet... Ține de om să zămislescă urmași din cauza trupului său în mod natural coruptibil” (Summa Theologica, I, Quest, 95, Art. 1) sau *“În Paradis, omul va fi fost un înger în ceea ce privește planul spiritual al mentalului său, dar având o viață animalică în trupul său”* (Ibid., 5, 98, 2) *“Trupul omului era indisolubil, dar nu datorită unei puteri intrinseci a nemuririi, ci ca urmare a unei puteri supranaturale dată de Dumnezeu sufletului, urmare căreia el er în stare să păzească trupul de orice stricăciune atât timp cât el însuși, sufletul, rămânea supus lui Dumnezeu. Această putere de apărare a trupului de corupere (=stricăciune) nu era naturală sufletului, ci doar un dar al harului”*. *“Deci este acum clar că această supunere a trupului față de suflet și a puterilor inferioare față de rațiune (așa cum avea Adam în Paradis) nu era de la fire (natură), pentru că dacă ar fi fost de la fire ea ar fi rămas și după căderea în păcat”* (Ibid. I, 93, 1).

Acest ultim citat ne arată cât se poate de limpede că Toma d'Aquino n-a știut că natura omului s-a schimbat după călcarea poruncii. Din nou din Toma d'Aquino: *“Nemurirea primei stări se baza pe o forță supranaturală din suflet și nu vreunei dispoziții intrinseci trupului”* (Ibid. I, 97, 3). Atât de departe se situează Toma d'Aquino de adevărata vedere ortodoxă asupra lumii din prima creație, încât el înțelege acea lume, așa cum o fac și *“creștinii evoluționiști moderni”*, doar din punctul de vedere al lumii acesteia, de după cădere. Și din această cauză, împotriva mărturiei Sfinților Părinți ortodocși, el este silit să creadă că Adam dormea în Rai (ca orice om, natural) (Ibid. I, 97, 3) și că evacua materii fecale, ceea ce ar fi un semn de stricăciune: *“Unii spun că în starea de nevinovăție, omul nu ar fi mâncat nimic mai mult decât strictul necesar, astfel încât nu ar fi fost nimic de prisos. Dar aceasta este o presupunere illogică, întrucât implică inexistența materiilor fecale. Prin urmare era necesară evacuarea surplusului și deci Dumnezeu a dispus astfel încât să nu fie ceva incomodant”* (Ibid. I, 97, 4). Cât de grosolană, de ce scăzut nivel este concepția celor ce caută să înțeleagă creația lui Dumnezeu și Paradisul, atunci când punctul lor de plecare sunt observațiile lor asupra vieții de zi cu zi în această lume de după cădere! Ca o antiteză special construită în fața splendei viziunii a Sfântului Serafim despre invulnerabilitatea omului din Paradis față de elemente, Toma d'Aquino susține explicația pur mecanicistă a unei interogații raționaliste: ce se întâmplă când un corp dur ajunge în contact cu trupul moale al lui Adam? *“În stare de nevinovăție, trupul omului ar fi putut fi ocrotit de rănirea cu corpuri dure, parțial prin uzul rațiunii care putea să evite pericolele, parțial prin providența divină care îl păzea astfel încât nimic dăunător să nu vină asupra lui din întâmplare”* (Ibid. I, 97, 3).

Și, pentru sfârși acest capitol, deși Toma d'Aquino nu a formulat o astfel de concepție, alți scolastici din Evul Mediu (William of Auxerre, Alexander of Hales, Bonaventura) au susținut o învățătură care constituie adevăratul fundament al concepțiilor asupra creației omului ale *“creștinilor evoluționiști”* contemporani: *“Omul nu a fost creat întru har ci harul i-a fost acordat ulterior, înainte de păcat”* (A se vedea Toma d'Aquino, Summa Theologic, I, 95, 1). Într-un cuvânt: conform învățăturii ortodoxe, învățătură care provine din vedere dumnezeiască, firea lui Adam în Rai era deosebită de firea omenească din prezent, atât în ce privește trupul, cât și sufletul, și această fire slăvită era desăvârșită datorită și prin harul lui Dumnezeu.

Însă, după doctrina latină, care se bazează pe deducții raționaliste plecând de la lumea înconjurătoare prezentă de după căderea în păcat, omul este prin natura sa coruptibil (=stricăcios) și muritor (așa cum îl și vedem acum), iar starea lui din Paradis era (doar) un dar special, supranatural.

Am reprodus toate aceste pasaje dintr-o autoritate heterodoxă, nu pentru a argumenta și contraargumenta asupra unor detalii asupra vieții lui Adam în Paradis ci, mai curând, pentru a arăta cât de departe poate merge degradarea minunatei viziuni patristice despre Adam și lumea primei creații, când se apropie cineva de ea cu înțelepciunea acestei lumi căzute. Nici știința și nici logica nu ne pot spune nimic despre Paradis; și totuși, cât de mulți creștini ortodocși se simt atât de copleșiți de științele moderne și filozofia lor raționalistă încât le este efectiv teamă să discute cu seriozitate primele capitole ale Genezei, știind că “ înțelepții “ moderni consideră că atât de multe lucruri sunt “ dubioase “ sau “ confuze “ sau au nevoie de “ reinterpretare “ ; și se mai sperie creștinii ortodocși și la gândul că te poți alege cu reputația de “ fundamentalist “ dacă îndrăznești să citești textul în mod simplu, direct, “ așa cum stă scris “ , la fel cum l-au citit Sfinții Părinți.

Instinctul creștinului ortodox simplu este cât se poate de sănătos atunci când refuză “ sofisticata “ viziune la modă despre omul descinzând din maimuță sau o altă vietate inferioară, sau că Adam se poate să fi avut drept corp un corp de maimuță (așa cum ziceți și dumneavoastră).

Sfântul Nestorie al Pentapolisului și-a exprimat deschis o îndreptățită supărare împotriva celor ce se silesc să dovedească despre om că este o maimuță, din care ei se fălesc că ar descinde. Acesta este punctul de vedere al sfințeniei ortodoxe, care știe bine: creația, lumea, nu este așa cum oamenii inteligenți moderni o descriu prin deșarta lor filozofie, ci așa cum a descoperit Dumnezeu lui Moise (“nu în ghicitorie”, criptic) și de asemenea, așa cum au văzut în viziunile lor Sfinții Părinți. Natura omului este diferită de natura maimuței și nu a fost niciodată amestecată cu ea. Dacă, pentru smerenia noastră, Dumnezeu ar fi voit să facă o asemenea mixtură, Sfinții Părinți, care au văzut adevărata alcătuire a celor văzute, prin vedere harică dumnezeiască, ar fi cunoscut și aceasta.

Cât timp vor mai rămâne creștinii ortodocși în robia acestor vane filozofii vestice?! S-au spus multe despre “robia apuseană” a teologiei ortodoxe în ultimele veacuri; dar când ne vom da seama, cu acuitate, că există o mult mai drastică robie în fața Apusului, în care se află astăzi fiecare creștin ortodox, ca prizonier fără speranță al “spiritului veacului”, prizonier al curentului dominant în filozofia seculară, și care este absorbit și asimilat odată cu aerul respirat într-o societate apostată, urâtoare de Dumnezeu? Creștinul ortodox care nu luptă conștient împotriva filozofiei găunoase a acestei epoci, pur și simplu o acceptă, o primește înăuntrul său și se află în pace cu ea tocmai pentru că propria lui înțelegere a ortodoxiei este distorsionată, nu corespunde învățaturii patristice, nu este pe măsura standardului patristic.

Sofisticații inteligenței lumești râd de cei care numesc evoluționismul “ erezie “ . La drept vorbind , evoluționismul nu este o erezie strictu sensu. Nici hinduismul nu este o erezie în sensul strict al termenului; dar la fel ca și hinduismul (cu care este de fapt înrudit și care a și avut probabil o anumită influență în degradarea sa), evoluționismul este o ideologie profund străină învățaturii creștinismului ortodox și cuprinde în sine atât de multe doctrine și atitudini greșite încât ar fi cu mult mai puțin grav dacă ar fi o simplă erezie și ar putea fi astfel ușor de identificat și de combătut.

Evoluționismul se află într-o strânsă legătură cu întreaga mentalitate apostată a “ creștinătății “ apusului, aflate în plin proces de descompunere. El este un vehicul al întregii “ noi spiritualități “ și a “ noului creștinism “ prin care diavolul se zbate în prezent să înecă ultimii creștini adevărați. El oferă o explicație alternativă a creației, alta decât a Sfinților Părinți. Ea atrage pe creștinul ortodox sub influența sa și-l îndeamnă să citească Sfintele Scripturi fără a le înțelege, “ ajustând “ automat textul pentru a se potrivi

unei preconcepute filozofii a naturii. Acceptarea lui nu numai că poate, dar chiar implică și primirea altor explicații alternative a altor părți din revelația dumnezeiască și o “ ajustare “ automată a altor texte scripturistice sau patristice pentru a se potrivi cu “ înțelepciunea “ modernă.

Cred că, în simțirea dumneavoastră pentru creația lui Dumnezeu, așa cum o descrieți în scrisoare, sunteți ortodox; dar nu sesizați că sunteți nevoit să corupeți această simțire cu o înțelepciune modernă și justificați această nouă teologie care este atât de străină de ortodoxie? Mai demult ați scris atât de emoționant “ împotriva falsei uniri “ a creștinilor; cât de mult am dori cu toții să deveniți acum un tot atât de mare combatant “ împotriva falsei înțelepciuni “ și să le spuneți creștinilor ortodocși greci care au acceptat această doctrină nouă mult prea necritic, adevărul că singura noastră înțelepciune vine de la Sfinții Părinți și orice o contrazice pe ea este minciună, chiar dacă se numește pe sine “ știință “ .

Vă rog să mă iertați dacă ceva din cele ce v-am spus v-au putut părea prea aspre; am urmărit numai să rostesc adevărul așa cum îl văd Sfinții Părinți. Dacă am făcut vreo greșală în citatele din Sfinții Părinți vă rog mult să mă corectați, dar nu îngăduiți ca vreo greșală mărunță să vă țină departe de a vedea cele ce am încercat să le transmit.

Sunt multe alte lucruri pe care le-am putea spune despre acest subiect, dar aștept răspunsul dumneavoastră înainte de a o face.

Peste toate, doresc din toată inima ca și dumneavoastră, și eu, să putem vedea adevărata învățătură patristică în această temă, care este atât de importantă pentru întreaga noastră viziune ortodoxă asupra lumii.

Vă rog să vă rugați pentru mine și pentru frăția noastră monahală.

Publicat cu permisiunea

“ St. Herman of Alaska Brotherhood “

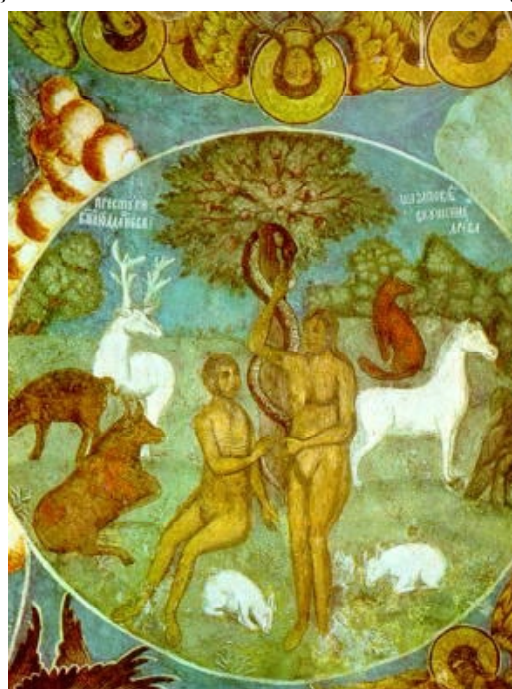
Cartea: “ Genesis and Early Man “ , 1998.

The Orthodox Patristic Understanding by

Fr. Seraphim Rose

Această îndelung așteptată carte prezintă învățătura mai presus de timp a Sfinților Părinți asupra originii vieții și omului în contrast cu mitologia modernă a evoluției. Ea cuprinde și scrisoarea de mai sus către Dr. Kalomiros, împotriva înșelăciunii care este “ evoluția ateistă “ .

Trad. Valentin Moga

Adam și Eva (Rusia)

Unitatea și integritatea creației

Dr. Vasile Costin

Ce este omul că-Ți aduci aminte de el?

Din Revelația supranaturală cunoaștem că lumea este lucrarea lui Dumnezeu – “Dumnezeu Cel viu, care a făcut cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt în ele” (Facerea 14, 15). Păcatul strămoșesc a tulburat natura umană. În existența umană a pătruns o dramă dureroasă sufletească de nedescris. Creând lumea din dragoste, Dumnezeu nu a lăsat-o în părăsire, ci a avut grijă de ea pentru ca să se împlinească scopul pentru care a fost creată. De această grijă se bucurau toate creaturile, de la cele mai neînsemnate și până la imensele stele și planete de pe firmamentul cerului: “*Cel ce ai întemeiat pământul peste întărirea lui*” (Ps. 103, 6), “*Toate acestea așteaptă de la Tine ca să le dai Tu hrană la bună vreme. Dându-le Tu lor, vor aduna, deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umple de bunătăți, dar întorcându-ți Tu fața Ta, toate se vor tulbura*” (Ps. 103, 2,8,30)

În mod deosebit, omul este obiectul providenței divine. “*Când privesc cerurile, lucrul mâinilor Tale, pe care Tu l-ai întemeiat, îmi zic ce este omul că-Ți aduci aminte de el? Sau fiul omului că-l cercetezi pe el?*” (Psalmi 58, 3-4)

Lumea creată de Dumnezeu este bună: “*Și Dumnezeu a văzut că toate cele ce a făcut erau bune foarte*” (Geneza 1, 31). Creația este bună pentru că autorul ei, Dumnezeu, este izvorul a tot binele și înțelepciunea. “Creația”, spune Sf. Ioan Gură de Aur, este bună și este dovada înțelepciunii și puterii lui Dumnezeu. Ascultă cu admirație proorocul zicând: “*Doamne, cât de minunate sunt lucrurile mâinilor Tale*” (Omilia a II-a, ed. Barelles, 1865, t.3, p.430).

Motivul pentru care Dumnezeu a adus lumea dintru neființă în ființă a fost bunătatea și dragostea Sa. “*Dumnezeu, spune același Sfânt Părinte, nu are nevoie de nimic din cele ce nu există*” (Geneza 1, 26-28) și *l-a pus pe om în mijlocul grădinii Edenului*” (Geneza 2, 15).

Existența umană este un microcosmos cu o constituție formată din două părți. Omul aparține lumii materiale prin trupul său. Purtător de suflet, ca semn al nobleții “*după chipul și asemănarea lui Dumnezeu*”, omul are chemarea să fie o legătură vie, să garanteze deschiderea și înălțarea lumii spre Dumnezeu. Trăind în lume, omul este legat de natură și între el și natură este o legătură de interdependență; omul nu poate face abstracție de natură. Natura este izvorul și o parte din existența lui și de aceea este o condiție a existenței și o dezvoltare integrală. La rândul ei, natura nu-și poate împlini chemarea fără om și în afară de el. Recapitulând în sine întreaga lume, omul poate merita un rol de mediere din cauza faptului că natura sa umană este în mod esențial o unitate. Omul este coroana și stăpânul creației, conform cuvintelor Creatorului, Care a zis: “*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți, și stăpâniți peste peștii mărilor și peste viețuitoarele care se mișcă pe pământ*” (Geneza 1, 28). Referindu-se la acestea, Sf. Ioan Gură de Aur spune: “*Printre celelalte creații, omul este cel mai minunat în fața lui Dumnezeu și cel mai cinstit între toate creaturile.*” (Omilia 14 către Romani).

Destinul omului este legat de destinul întregii Creații

De la început, omul a fost așezat în centrul Creației și astfel definește sensul și istoria ei. Totuși, omul nu a fost creat în lume să fie un stăpân al ei, care o folosește abuziv și egoist. Mai degrabă, stăpânirea lumii se duce la îndeplinire în numele lui

Dumnezeu, participând la înălțarea ei, la spiritualizarea și transformarea ei în templu al Creatorului. Natura este mijlocul prin care credinciosul primește harul lui Dumnezeu, energiile divine necreate, care-l pun în comuniune cu Dumnezeu. Pentru un moment, natura a fost transfigurată, ca o promisiune a slavei lui Dumnezeu (Matei 17,2). Existența umană spiritualizează natura, mai întâi de toate, prin întruparea Logosului sau a Cuvântului lui Dumnezeu (I Corinteni 19, 20 și Romani 12, 1). A spiritualiza nu înseamnă a dematerializa, ci a arăta spiritualul în material. În acest sens, moartea trupească înseamnă legătura temporară, până la a doua venire, când sufletul se unește din nou cu trupul. Dată fiind această situație, este o strânsă legătură între destinul firii omului și destinul naturii, iar omul se poate împlini prin natură, în timp ce natura participă la fericirea și nefericirea omului. Consecința căderii omului are repercursiuni. La fel asupra naturii. Natura pierde constituția sa, ea pierde frumusețea cea simplă și chipul ospitalier și se transformă într-un pământ arid, plin de spini și de pălămidă, unde omul poate câștiga cu greutate – “*în sudoarea feței sale*” (Geneza 3, 17-19), cele necesare pentru existență. “*Știm că toată făptura împreună cu noi suspină și împreună cu noi are dureri până acum*” spune Sf. Apostol Pavel (Romani 8, 22). Vestind în Areopag și aducând această învățătură nouă, privitor la restabilirea relației omului cu Dumnezeu, Sf. Apostol Pavel a ridicat problema eliberării întregii creaturi din robia stricăciunii, ca să fie adusă la libertatea mării fiilor lui Dumnezeu. Aici el analizează tema faptului cum să protejăm mediul, care are o importanță specială în actualitate, în zilele noastre, când gândirea creștină, cu pătrunderea adâncă, este situată în centrul vieții de fiecare zi a omului. Sistemul de care depinde existența biologică a omului a fost deseori tulburat. Aerul acesta poluat de industrie și de refuzul omului de a-și proteja viața, toate acestea au transformat pământul din paradis, într-o movilă și grămadă de gunoi, poluând marea și pământul, care s-a uscat. Ploile acide și distrugerile provocate de incendierea pădurilor fac ca diferite animale să dispară, exploatarea excesivă a rezervelor duce la risipirea resurselor de energie, care odată se vor epuiza. Poluarea radioactivă amenință și ea agricultura. “Poluarea psihică” din cauza zgomotului și a fricii de holocaustul nuclear, toate acestea sunt indicii clare ale unui dezastru ecologic. Din stăpânul creației, omul s-a făcut tiranul și agresorul ei. El preferă profitul mai mare sănătății proprii sale vieți. Astfel omul se îndreaptă spre haos ca un copil fără minte. El se află în fața consecințelor înfricoșătoare ale emancipației meteorice, în fața prăpastiei create de război, care va însemna sfârșitul vieții planetei noastre. Când ultimii arbori vor fi arși, ultimele râuri vor fi poluate și ultimii pești vor dispărea, omul va înțelege că plăcerea niciodată nu satisface prin ea însăși.

Mântuirea omului aduce mântuirea întregii Creații

Sfântul Apostol Pavel, vorbind în mi multe locuri despre mediu și în mod special adresându-se atenienilor (Fapte 17, 23, 34) cu privire la mediul înconjurător și emanciparea măturiei elene religioase a poporului în ceea ce privește sistemul puterilor naturale de întrepătrundere, a relevat unitatea divină între om și Creație. Mediul natural a fost văzut ca strâns legat între om și Dumnezeu. Legătura cu mediul depinde de atitudinea omului față de Dumnezeu. Legătura omului cu Dumnezeu, alterată acum, se reflectă în legătura omului cu mediul înconjurător. Comunitatea

dintre om și Dumnezeu arată o legătură armonioasă a omului cu natura. Deprecierea naturii, o tendință care a existat din timpuri imemorabile, este lipsa echilibrului pe care păcatul a adus-o în viața noastră. După părerea Sf. Apostol Pavel, omul, prin mărturisirea credinței, a fost adus la înțelegerea nevăzutelor taine ale lui Dumnezeu: *“cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din făpturi, adică veșnica lui putere și dumnezeire, așa ca ei să fie fără de cuvânt de apărare”* (Romani 1, 20). În creștinism, legătura dintre om și lume este plasată în mod diferit în gândirea Sf. Apostol Pavel, care distinge calitativ omul de restul lumii. Omul este creatura lui Dumnezeu și chiar în calitate de stăpân al creației, este tot dependent de El.

Ideea care decurge din toate epistolele Sf. Apostol Pavel este că omul și mediul înconjurător sunt direct legate de Dumnezeu Creatorul, căci *“întru El trăim și ne mișcăm”* (Fapte 17, 28)

Lumea nu este numi un dar oferit nouă, ci este și o obligație, ea este o chemare de a colabora cu Dumnezeu, pentru că, în conformitate cu vintele Sf. Apostol Pavel: *“Noi suntem împreună lucrători cu Dumnezeu”* (I Corinteni 3, 9). Mântuirea omului implică reconciliere și transfigurare a întregului mediu din jurul său. Aceasta înseamnă eliberare din robia decăderii și ridicare în slava libertății fiilor lui Dumnezeu (Romani 8, 21)

Despre

Istorie, din perspectivă creștină

Sensul creștin al istoriei

Răzvan Codrescu

în care faptul Căderii, cel al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos
și cel al Județii sunt repere într-o discuție despre timp și veșnicie

I

Creat de Dumnezeu într-o stare principal neutrală, omul urma să apuce, prin **liberul exercițiu al voinței** sale, fie calea nestrăicării, care l-ar fi apropiat de condiția angelică, fie calea stricăciunii, care avea să-l apropie de condiția animalică. În starea sa originară, omul era un ghem intact de posibilități, **determinat structural de sophia** divină, dar chemat să se **autodetermine funcțional**.

Prin **opțiunea pentru păcat**, omul își va pierde condiția originară, otrăvită esențial de **impuritatea luciferică**. Odată cu *“alungarea din Eden”*, omul cade în **istorie, întră** adică sub regimul **timpului devorator**, transformându-se, din candidat la perfecțiune și la nemurire, în rânđaș al deșertăciunii și al morții.

Uneori se spune că omul *“a căzut în timp”*, dar afirmația aceasta rămâne inexactă, dacă nu e lămurită în sens creștin. *“Timpul”* nu este totuna cu *“istoria”*. A existat și **un timp anteistoric** (nici o legătură cu noțiunea curentă de *“preistorie”*), inaugurat odată cu primul act creator al lui Dumnezeu și pe care l-am putea numi **timpul originar** (un soi de durată nelimitată, de *“trecere fără petrecere”*, de vreme care *“nu vremuiește”*) sau, ceva mai riscant, **dimensiunea temporală a veșniciei**. Acest timp originar ține de dinamica inerentă creației, de ontologia oricărei *“existențe secunde”*. El nu se opune principal veșniciei, ci deosebește **veșnicia creată** a lumii (văzute sau nevăzute) de **veșnicia necreată** a lui Dumnezeu (Cel mai presus de orice devenire). Dumnezeu este veșnic prin Sine Însuși, dincolo de orice dependență, în vreme ce creația este veșnică prin Cel ce a adus-o în ființă, de Care este dependentă și întru Care se mișcă în veci.

Sub acest timp creat, dar lăuntric veșniciei, au stat și protopărinții până la cădere, într-un fel de *“tinerete fără bătrânețe”* deschisă spre *“viața cea fără de moarte”*; l-am putea numi, în

În legătură cu slava viitoare, creatura așteaptă cu nerăbdare descoperirea ei fiilor lui Dumnezeu, întrucât aceasta este ascunsă ochilor lumii, tot astfel cum bobul de grâu semănat în pământ, este ascuns de ochii noștri, și el se va desoperi pe sine (Romani 8, 21)

În colaborarea noastră fructuoasă cu Dumnezeu, noi avem nevoie de rugăciune, și Însuși Dumnezeu vine în ajutorul nostru. De asemenea și Duhul vine în ajutorul slăbiciunii noastre căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși *“Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite”* (Romani 8, 26). Nu numai întreaga creatură suspină, ci și credincioșii împreună cu ea. Ochii minții nu sunt totdeauna capabili să vadă dincolo, din cauza înclinării trupului și din cauza unor interese. Oamenii sunt ca niște copii mici care doresc fructele crude, nepotrivite pentru mâncare.

Deseori la rugăciune, gândurile noastre rătăcesc ici-colo. Mintea noastră se mișcă cu greutate și este prea slabă să urmeze ceea ce rostesc buzele noastre. Duhul se implică evlavios. În această cale nobilă se arată economia lui Dumnezeu pentru întărirea credincioșilor noștri. Pentru aceasta, rugăciunea devine fructul duhului luminat, în care Dumnezeu își arată dragostea spre binele sufletului, pe calea mântuirii omului și a întregii creații, în părtășia fiilor lui Dumnezeu. (*Lumină pentru suflet nr. 8 / 1998*)

această ipostază, și **timp paradisiac**, cu atributul cu care și condiția umană de dinainte de cădere este calificată în mod curent.

Acestui timp originar sau paradisiac i se opune **timpul istoric** ca timp *“căzut”*, ca *“vreme care vremuiește”*, ca (pe) trecere spre moarte, constituind **condiția temporală a făpturii păcătoase** - căci plata păcatului este moartea; *Rom. 6, 23*. [Moartea nu este atât o pedeapsă divină, cât o consecință obiectivă a păcatului. De aceea, abolirea acestuia înseamnă abolirea morții, (*“Cel fără de păcat”* este și *“Cel fără de moarte”*). Starea păcătoasă este o boală a ființei, de care aceasta este direct răspunzătoare (adică de care ea însăși s-a îmbolnăvit, prin reaua întrebuințare a libertății). Păcatul lucrează asemenea unui virus care, odată pătruns în noi, ne macină până la pierzanie. Pentru el nu există leac pământesc pentru că, în condiția noastră actuală, tot ce e *“din lume”* e *“atins”* de rău. Mântuirea n-a venit și nici nu putea veni dinlăuntrul lumii, ci din afara ei. Dacă Hristos n-ar fi fost Dumnezeu Însuși, ci doar un om *“ales”* și *“trimis”* de Dumnezeu, mântuirea n-ar fi fost cu putință (a se vedea și substanțiala carte a lui Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, Sibiu, 1943; reed. Omniscope, Craiova, 1995)] Prin urmare, omul n-a căzut propriu-zis în timp, căci el s-a aflat dintru început ca făptură, sub un anume regim temporal, ci **căzut în timpul istoric**, în *“veacul de acum”* (*Rom. 12, 2*), supus stricăciunii și morții. Sau s-ar putea spune, încă mai exact, că timpul *“a căzut”* și el, odată cu omul și cu Firea întreagă, devenind măsură a deșertăciunii. Abia **dincolo de istorie** strălucește *“starea care va urma timpului prezent, ziua cea fără de sfârșit, care nu cunoaște nici seară, nici dimineață, acel veac nepieritor ce nu apune”* (Sf. Vasile cel Mare), *“veșnica împărăție”* (*aionios basileia – II Petru 1, 11*). **Căci fala acestei lumi trece** (I or. 7, 31), dar Dumnezeu ne cheamă prin Hristos spre **veacul ce va să vie** (Marcu 10, 30; Luca 18, 30). Învierea lui Hristos este puntea întinsă între cele două *“veacuri”*, eshatologia comunică tainic cu istoria prezentă. Împărăția eshatologică a început deja cu El (Luca 17, 21). Veacul viitor e prezent în veacul de acum prin lucrarea harului care a venit prin Hristos (Ioan 1, 17), unind în chip mistic cele

pieritoare cu cele nepieritoare. Omul istoric poate transcende, prin viață întru Hristos, istoria însăși re-sacralizând timpul încă din lumea aceasta. Căci el se mișcă, cu voința lui liberă, între veșnicie și clipă, între sacru și profan, pe calea deschisă de Hristos. Timpul sacru, de care vorbesc atât de des istoricii religiilor, prezintă de fapt o varietate istorică a timpului paradisiac sau, altfel spus, **reiterarea mistică a timpului paradisiac în chiar lăuntru istoriei**. Marii înduhovniciți – sfinții – stau tocmai la punctul de întâlnire a celor două “veacuri”. Fiind o modalitate de “a trăi raiul pe pământ”, mistica autentică, de tradiție filocalică și isihastă, răscumpără istoria “din mers”, anticipând *eshaton*-ul. Timpul trăirii mistice autentice nu este, în realitatea lui interioară, nici timpul profan al istoriei, nici timpul – originar sau eshatologic – al eternității create, ci **un timp sacru intermediar**, cu spatele spre istorie și cu fața spre veșnicie, anticameră spirituală a vieții viitoare, icoană vie a Împărăției lui Dumnezeu (împărăție care, ne încredințează Hristos, începe **în lăuntru** nostru – Luca 17, 21)

Prin urmare, omul, în condiția lui actuală, stă sub presiunea timpului istoric, cu care se confruntă fie la modul profan (omul trupeș), fie la modul sacru (omul duhovnicesc); primul se înfundă în istorie, alergând năuc după deliciile clipei; al doilea o transcende mistic, “arvunindu-și veșnicia”. [designur, trăirea sacrului cunoaște trepte sau grade. Nu orice om religios devine sfânt, dar fiecare se străduiește a trăi după puțină în perspectiva axiologică a sfințeniei, ca mădular al Bisericii, așteptând cu luciditate și nădejde “învierea morților și viața veacului ce va să vie”. Pe sfânt, sacrul îl modelează și-l confiscă; pe credinciosul simplu, sacrul îl modelează, dar nu ajunge să-l confişte. În ce-l privește pe necredincios, el se lasă modelat și confiscat numai de istorie, ajungând în cele din urmă o simplă jucărie a diavolului (adevăratul **stăpânitor al acestui veac** – I Cor. 2, 6)]

II

Istoria se cuprinde aşadar între Cădere și Marea judecată, adică între începutul și sfârșitul domniei păcatului, fiind un hiatus între două ordini de desăvârșire: cea a creației originare și cea a restaurării finale. Circumscriș astfel, domeniul ei nu este și nu poate fi unul al perfecțiunii, ci doar unul al relativei perfectibilități, purtând stigmatele păcatului, suferinței și morții. De aceea, este cel puțin neînțelept a căuta perfecțiunea în lăuntru istoriei. În raport cu perfecțiunea “cerească”, orice întruchipare “pământească” pălește, cum pălește lumina unei feștile față cu strălucirea soarelui; ne-o dă a înțelege Domnul Însuși, zicând: **Nu s-a ridicat dintre cei născuți din femeie unul mai mare decât Ioan Botezătorul; totuși, cel mai mic în împărăția cerurilor este mai mare decât el** (Matei 11, 11). Istoria n-a purtat decât o singură dată desăvârșirea în sânul ei: anume prin întruparea Mântuitorului. Cât de inconsistente ne apar, din perspectivă creștină, toate bietele himere istorice ale omului autonom, ieșite din straniul delir al modernității: “omul universal” al Renașterii, “Supraomul” lui Nietzsche, omul nou al propagandei totalitariste ș.a.m.d.! În realitate, orice autentic ideal de perfecțiune depășește istoria, implicând conștiința faptului că nu poate fi realizat deplin în “veacul de acum”, ci numai **slujit și preînchipuit (per speculum et in aenigmate)**. Raiul, bunăoară, realitate supraistorică de rânduală divină, reprezintă pentru omul creștin **un ideal autentic**, fără pretenția că ar putea fi instaurat “aici și acum”, dar cu conștiința că el poate modela, ca ideal, realitatea istorică, valorificând-o în perspectiva mântuirii. Raiul rămâne **de dobândit**, în mod real și deplin, abia **dincolo** de istorie, parte pe temeiul credinței și osârdiei de dincoace, parte prin harul și mila lui Dumnezeu. Adevăratul creștin caută să trăiască în așa fel încât să se facă vrednic de rai, **preînchipuindu-se** în condiția de “cetățean” al acestuia. (**Căci cetățenia noastră este în ceruri** ... -Filip. 18, 20, noi neavând aici “cetate stătătoare”, ci căutând-o pe aceea ce va să fie –Evr. 13, 14). Sfințenia însăși **preînchipe** starea îngerească, reprezentând măsura maximă a împlinirii în lăuntru (dar și în răspărul !) istoriei [sfințenia transcende istoria, iar esența ei constă tocmai în intimitatea duhovnicească cu anistoricul divin. Valoarea ei este deopotrivă personală și transpersonală, în sensul că sfântul nu se

mântuiește doar pe sine, ci comunitatea întreagă avansează întru mântuire prin el. Sfinții răscumpără lumea, căci pentru **un drept** Dumnezeu e gata să ierte mulțime de păcătoși. (v. *Facerea* 18, 23-32) De remarcat că toate cele trei monoteisme cunosc tradiția “dreptilor” sau a “sfinților” ascunși (neștiuți), “grație cărora lumea nu piere”].

Cert este că istoria (și omul istoric) nu-și poate avea finalitatea în sine. **Istoria tinde spre veșnicie ca scopul ei absolut**, s-a spus. Dacă ea își pierde această tendință, atunci se mistuie în sine, haotică, zadarnică și goală de sens. O istorie abandonată istoriei, adică închisă în ea însăși, nu poate fi altceva decât o “aflare în treabă” a omului dezduzduzeit, încăpând toată în vorbele Eclesiastului (1, 2): “*Deșertăciunea deșertăciunilor și toate sunt deșarte...*”

III

Singura îndreptățire internă a istoriei este că ea slujește drept **srăstimp al mântuirii** celor ce se învoiesc să-l urmeze lui Hristos. Aici, în lăuntru istoriei, omul este chemat să aleagă între **calea omului și calea Domnului** (Bosuet). În intervalul dintre nașterea și moartea pământească se consumă, cu sau fără folos, microistoria individuală a fiecărei persoane umane, pe fondul complex al macroistoriei generale; **aici și acum** ne mântuim sau ne pierdem, **până când avem vreme**, după cuvântul Apostolului: “*Căci ce va semăna omul, aceea va și secera. Cel ce seamănă în trupul lui însuși, din trup va secera stricăciune; iar cel ce seamănă în Duhul, din duh va secera viață veșnică. Să nu încetăm deci a face binele, căci vom secera la timpul cuvenit, dacă nu ne vom lenevi. Așadar, până când avem vreme, să facem binele către toți...*” (Gal. 6, 8-10). Adevăratul creștin nu trăiește sub imperiul clipei, ci în zăriștea veșniciei: “**Iar dacă nădăjduim în Hristos numai pentru viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii**” (I Cor. 15, 19)

Creștinismul valorifică istoria în sens eshatologic. Omul creștin are **de biruit lumea**, primindu-L ca model și zălog de biruință pe Hristos (“*În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți! Eu am biruit lumea*” –Ioan 16, 33) și **de luat cu asalt împărăția cerurilor** (“*...împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea*” –Matei 11, 12) **Suferința** însăși capătă în creștinism o funcție **soteriologică**, consfințită prin patimile lui Hristos, cu care creștinul acceptă să com-pățimească, purtându-și jertfelnic propria cruce (“*Și veți fi urâți de toți pentru numele Meu; iar cel ce va răbda până la urmă, acela se va mântui*” – Marcu 13, 13 sau Matei 10, 20; și în altă parte: “*Adevărat, acevârat zic vouă că veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va prefăce în bucurie*” –Ioan 16, 20), ca unul ce crede și știe că nu are a se teme de cei care-i pot distruge trupul, dar de sufletul lui nu se pot atinge (“*Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai urând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheenă*” – Matei 10, 28; v. și Luca 12, 4). De aceea, într-o conștiință creștină autentică nu încap sentimentul tragicului (care caracterizează păgânismul antic și – în parte – neo-păgânismul contemporan). Istoria, unică și irepetabilă, încearcă, lămurește și alege; ea nu este însă propriu-zis tragică, pentru că nu este dominată nici de fatalitate, nici de hazard, nici de neputință. Omul și lumea se zbuciumă și suspină în așteptarea făgăduitei mântuirii (v. mai ales Rom. 8, 18-23), asupra posibilității căreia creștinul nu are îndoială. Istoria nu este o fundătură a creației, ci vasul în care lamura ei se alege din zgura păcatului, prin repetată spălare. Suferința, câtă există, este purificatoare și mărturisitoare înaintea lui Dumnezeu, Care plătește și răs-plătește tuturora, cu dreptate dar și cu milă (... *că plata voastră multă este în ceruri* –Matei 5, 12; ...*Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti fie* –Id. 6, 18). Nimeni nu este principal exclus de la mântuire, decât dacă se exclude prin propria-i voie. Pesimismul istoric se rezolvă în optimismul eschatologic. Suferința este

depășită prin nădejde, iar nădejdea este învierea și viața veșnică (...*aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie*). Răspuns dumnezeiesc la problema lui Iov, cum îl definea undeva Nae Ionescu, creștinismul răscumpără mistic **teroarea istoriei** (M. Eliade).

De această dimensiune eshatologică a istoriei se leagă și o altă caracteristică a ei: **istoria este și o lecție de pedagogie divină**. Dumnezeu nu l-a părăsit pe om, dar l-a lăsat să trăiască, în urma păcatului, “coșmarul istoriei” până la ultimele consecințe. Istoria, cu toate deșertăciunile și cu toate cruzimile ei, îi vădește omului autonom propria lui eroare luciferică. Haosul lumii contemporane nu-i decât bilanțul dezastruos al omului tentat să existe “pe cont propriu”. Acest “coșmar al istoriei” nu se va încheia decât în clipa înfricoșătoare în care omul va ajunge să tragă ultimele consecințe ale aventurii sale luciferice. Numai atunci, pe ruinele unei lumi deplin haotizate, în tumultul groazei apocaliptice, va răsări “lumina neînserată a Zilei a Opta”, ziua primenirii universale. Împărăția lui Dumnezeu, unde nu va mai fi nici moarte, nici tânguire, nici tipăt, nici durere, căci *cele dintâi* vor fi trecut (Apoc. 21, 4)

IV

Istoria aceasta, căreia am căutat să-i limpezesc sumar, din perspectiva creștină, originea, trăsăturile, limitele și sensul, a fost despicată în două de cel mai însemnat eveniment petrecut vreodată în sânul ei: întruparea și lucrarea mesianică a lui Dumnezeu-Fiul. Astfel, din perspectivă biblică, istoria cunoaște două mari epoci sau ere (generale în uzanța tradițională) cea de **dinainte de Hristos** (de la vechiul Adam până la “noul Adam”) și cea de **după Hristos** (care urmează să se încheie cu “A doua Venire”). Cea dintâi e subîmpărțită, în mod curent, în două mari perioade, (delimitate de evenimentul universal atestat al Potopului): **antediluviană**, de la Adam la Noe, și **postdiluviană** (Noe, Utnapiștim la mesopotamieni, Manu la indieni, Deukalion la greci, gigantul Bergelmir la scandinavi, Maui la polinezieni etc. – fiind, în perspectiva mitologică, “veriga de legătură între vechea și noua umanitate istorică”). În ce privește epoca bimilenară de după Hristos, ea poate fi subîmpărțită, pe temeuri creștine, în alte două mari perioade: **cea a Bisericii nedivizate** (până la marea schismă din 1054) și **cea a diviziunii confesionale** (Biserica creștină a început prin a fi uniconfesională, devenind biconfesională în sec. al XI-lea și triconfesională în se. al XVI-lea, odată cu schisma apuseană a grupărilor protestante; putem astăzi vorbi de un **creștinism multiconfesional**, cu nostalgia destul de vagă a unității pierdute, a acelei inițiale *oikoumene* față de care “mișcarea ecumenică” actuală rămâne un soi de parodie utopică, pătrunsă de impuritățile ideologice ale umanitarismului laic și mondialismului politic).

Monolinară, irepetabilă, orientată spre *eshaton*, istoria se înfățișează ca un vast și necesar **traseu inițiativ al umanității căzute**, implicată planului divin al mântuirii, dar și exercițiului generic al libertății umane (dacă istoria ar avea numai un sens pământesc immanent, tocmai în acest caz ar fi absurdă, fără sens, pentru că atunci toate dificultățile fundamentale legate de natura timpului ar fi irezolvabile sau toate rezolvările ar fi iluzorii... Trebuie să aibă loc o anumită mutație lăuntrică, după care istoria universală nu se va mai înfățișa din perspectiva fluxului distrugător al timpului..., ci în perspectiva eternității, a istoriei celeste. Istoria universală se va întoarce în adâncime, ca un moment din veșnicul mister al Spiritului – Berdiaev, *Sensul istoriei*, Ed. Polirom, Iași, 1996, p. 197)

De-a lungul vremii, s-au consemnat diferite tradiții și s-au făcut felurite calcule, științifice sau paraștiințifice (ținând cont de simbolistica tradițională ori de așa numitele “științe oculte”), spre a măsura în ani, veacuri sau milenii istoria omenească; toate trebuie privite mai degrabă cu circumspecție - atât cele tradițional-creștine (care de altfel, n-au primit niciodată girul Bisericii/Bisericilor oficiale – Din fericire, înțelepciunea pedagogică a Bisericii nu a

inspirat nici o sinteză dogmatică exhaustivă a datelor ei eshatologice. În afară de articolele Crezului niceo-constantinopolitan, care vorbesc de *parusie*, judecată și înviere, Ortodoxia nu are formulări dogmatice. Aceasta pentru că bilanțul eshatologic nu este numai cel al istoriei, ci și al înțelepciunii lui Dumnezeu. Or, Sfântul Pavel afirmă incompatibilitatea dintre înțelepciunea lui Dumnezeu și înțelepciunea omenească... Când citim că înaintea lui Dumnezeu “o mie de ani sunt ca o zi și o zi ca o mie de ani” acestea nu sunt niște proporții de 1 la 1000, ci numai imaginea unor măsuri sau unor eoni omenește incalculabili (P. Evdokimov, Ortodoxia, tr. rom., Ed. Inst. Biblic., Buc., 1996, pp. 351-352), cât și întru totul delirantele “calcule științifice”, mai vechi sau mai noi; după majoritatea “socotitorilor” tradiționali, vechimea lumii și a omului se măsoară doar cu **mii** de ani (abia trecând peste 7000!), pe când după “socotitorii” științifici, ar fi vorba de **milioane** și chiar **miliarde** de ani (în ce privește vârsta lumii) și de **zeci și sute de mii de ani** (în ceea ce privește ființele humanoide, de la *Homo erectus* la *Homo sapiens*, acestuia din urmă atribuindu-i-se o vechime de circa 50000 de ani); dacă primii par a păcătu prin suficiență sau naivitate, ceilalți împing până la absurd ipotezele lor evoluționiste! Toate acestea sunt eforturi demne de o cauză mai bună, căci orice calcule de acest gen rămân relative și neverificabile. După cum Sf. Ioan Gură de Aur spunea că nu este de nici un folos să ne tot întrebăm unde este iadul, ci mai degrabă să ne chivernisim viața astfel încât să nu ajungem în el, tot așa nu este de nici un folos a **măsura** istoria, ci mai degrabă a **valorifica** “lecțiile” ei, lămurindu-i **sensul și finalitatea transcendentă**.

Sensul creștin al istoriei

Asupra istoriei s-a meditat îndelung, din vechime până azi, atât de pe poziții filosofice, cât și de pe poziții teologice. Prima și cea mai cunoscută încercare majoră de teologie creștină a istoriei, rădăcină din care s-au dezvoltat mai toate “discursurile” creștine despre sensul istoriei, cu precădere în Occidentul postmedieval (de la abatele Bossuet până la un H.-I. Marrou), a aparținut Fericitului Augustin și este expusă în lucrarea *De Civitate Dei* (*Despre Cetatea lui Dumnezeu*), redactată între anii 412-426.

Istoria este înfățișată ca o luptă preponderent spirituală între două puteri antagonice, întrupate de *Civitas Dei* și *Civitas terrena*; prima reprezintă *ordinea dumnezeiască* (păzită de urmașii spirituali ai lui **Abel**), iar cealaltă – *ordinea pământească* (slujită de urmașii spirituali ai ucigașului **Cain**). De-a lungul istoriei (autorul distinge, pe temeuri biblice, șase *epoci istorice*: 1. De la Adam la potop; 2. De la Noe la Avraam; 3. De la Avraam la David; 4. De la David până la Exil; 5. De la Exilul babilonian până la Hristos; 6. De la întaia până la a doua venire a Domnului) cele două “cetăți” coexistă și se dozează în chip felurit (sunt *perplexae* și *permixtae*, în termeni augustinieni), urmând a se separa definitiv la sfârșitul veacurilor, după Marea Judecată. “*Creștinul este astfel omul care trăiește în ambiguitatea istoriei profane, dar cu tezaurul prețios al unei istorii sfinte, al cărei sens îl întrevede, și cu sugestiile unei istorii personale, în care discerne legătura între vinovăție și mântuire. Sensul creștin al istoriei este în acest caz spernța că istoria profană face și ea parte din acest sens pe care istoria sfântă îl dezvoltă, că nu mai există până la urmă decât o singură istorie, că orice istorie este în ultimă instanță sfântă*” (Paul Ricoeur, *Istorie și adevăr*, ed. Rom. Cit., pp. 108)

“Cetatea lui Dumnezeu” (întemeiată pe adevăr – **veritas** și stând sub semnul lui “*a fi*”) va triumfa atunci pentru totdeauna asupra celei pământești (întemeiată pe deșertăciune – **vanitas** și stând sub semnul lui “*a avea*”). În centrul istoriei, dându-i acesteia sensul adevărat (acela de anticameră a mântuirii), se află întruparea lui Hristos și lucrarea Sa mesianică. Iisus Hristos este biruitorul păcatului și al morții, deci al timpului devorator. Învierea Lui marchează începutul sfârșitului istoriei.

Istoria este concepută, așadar, ca fiind finită și irepetabilă (în opoziție cu miturile arhaice ale “eternei reîntoarceri”, caracteristice “religiilor cosmice” precreștine), pătrunsă de grația

divină și călăuzită de un țel transcendent, reprezentând (cum spune Lucian Blaga în *Ființa istorică*, rezumându-l pe marele hipponez) “un interludiu pământesc între două eternități cerești”. Istoria nu trebuie văzută simplist, într-o oarecum fatală liniaritate ascendentă, ne avertizează P. Evdokimov. “*Materia istorică se vedește foarte complexă [...]. Nu există progresie în linie dreaptă [...]. Ritmul este rupt chiar între epocile apropiate; istoricii descoperă, paralel cu mersul înainte, și un progres în regres*” (Ortodoxia, tr. Rom., Editura Institutului Biblic..., București, 1996, pp 342-343). În mersul sau devenirea ei, în care se amestecă elemente istoricești metaistorice, divine și umane, individuale și colective, istoria este o taină ireductibilă la scheme raționale. “Succesiunii regresive a căderii (*akolouthia*), Dumnezeu i-a opus succesiunea ordonată, ordinea progresivă prin dinamica lăuntrică, a mântuirii. Astfel, istoria este o dialectică a inițiativelor lui Dumnezeu și a răspunsurilor omului, interacțiunea celor doi Adam, dialogul celor doi “fii”. Sinteza ultimă a mișcărilor ascendente și descendente este deja dată în Hristos, și numai Hristos are deja cheia sensului istoriei”, pentru că El este “*măsura absolută a teandrismului universal*” (ibidem, pp. 345-346).

Teoforică și hristocentrică, în ciuda naturii sale corupte, istoria poate fi înțeleasă și prin ce am putea numi *dinamica axiologică a iubirii*. “*Două iubiri au durat două cetăți: una a iubirii de Dumnezeu duse până la uitarea de sine, alta a iubirii de sine duse până la uitarea de Dumnezeu*” (De Civitate Dei, XIV,28). “Noul Ierusalim”, “Ierusalimul ceresc” al viziunii iohanice, împărăția slavei, a “luminii neînserate”, se va întemeia înainte de toate, pe desăvârșirea “*asemănării*” omului cu Dumnezeu, care este adevărata *Iubire* (I Ioan 4, 8): iubirea care iese din sine, iubirea care se deschide spre celălalt, într-o comuniune și neuitare.

Dumnezeu în-omenit din iubire, înlăuntrul istoriei, este chemat să-i răspundă omului îndumnezeit prin iubire, dincolo de istorie.

Iubirea este “Alfa și Omega” Creației. Totuși, după cuvântul Sfântului Isaac Sirul, iubirea divină va deveni chin de neîndurat pentru cei ce au respins-o sau au înjosit-o: “*Pe câți vor sta în gheena focului, biciul iubirii îi va biciui... Căci dându-și seama că au păcătuit împotriva iubirii, cad pradă unei suferințe mai mari decât cea pe care le-ar putea-o pricinui orice alte înfricoșătoare chinuri. Durerea unei inimi vinovate față de iubire întrece toate chinurile care se pot închipui. Păcătoșii din Iad nu sunt nicidecum lipsiți de dumnezeiasca iubire... Numai că iubirea lucrează în două chipuri deosebite: ea li se face osândiților suferință, iar preafericiților bucurie*”. Iadul nu mai este, astfel, “neputința de a mai iubi” (Dostoievski), ci chinul interior al unei mari iubiri zădărnice- consecință eternă a unei șanse ratate în istorie.

În concluzie, din perspectivă creștină, istoria nu reprezintă un teren neutru, ci un stadiu necesar și hotărâtor în economia mântuirii. Omul își construiește el însuși, liber și responsabil, destinul etern, în sânul comunității din care face parte (fiecare va fi judecat, ne avertizează Apostolul Pavel, “în rândul cetei sale”), beneficiind de harul dumnezeiesc în măsura în care se deschide acestuia. Părăsim lumea de aici în condiția pe care ne-am agonisit-o: fie “oi”, fie “capre”; Nemitarnicul Judecător nu va face decât să pecetluiească o stare de fapt. Că-și poate împlânzi nedreptatea prin milă, este adevărat, dar aceasta este o taină pe care nu o putem sonda până la capăt. Dumnezeu nu este nici drept până la a fi nemilos, dar nici milos până la a fi nedrept. De aceea se cuvine a ne lua seama, “până mai este vreme”...

(Scara, treapta a III-a/1998; Notele au fost introduse în text cu litere mai mici)

Curierul inimii

= continuare de la pagina 49 =

Niculina Mititelu din Tulcea, veche cititoare și corespondentă a noastră, roagă cititorii revistei să se implice în rezolvarea următoarelor probleme:

- La ultimul etaj al spitalului “Sfântul Evanghelist Luca” din Tulcea, preotul paroh Cadiu Petre a amenajat o bisericuță cu hramul “Sfântul Casian”, dar care nu-și poate deschide ușile împărătești din lipsa unui preot, părintele Cadiu slujind la capela și Sfânta Biserică “Înălțarea Domnului” și predând și la Seminarul Teologic. *Se caută un preot călugăr pentru această bisericuță*, care să fie printre bolnavi, să-i spovedească și împărtășească, să-i cerceteze, să facă rugăciuni mamelor cu copii bolnavi, mai ales că nu toți au rude, familii. Spitalul îi poate asigura cazare, masă, spălat lenjerie și o sumă (nu prea mare) de bani. Pentru aceasta luați legătura cu pr. Cadiu P. (str. Mihai Viteazul, nr. 69, 8800 Tulcea, jud. Tulcea. Tel. 040.521076-acasă și 524844-capelă).

- Pr. Aurel Tecuci de la biserica din comuna C.A. Rosetti (din Deltă) a ridicat un schit la câțiva km de satul Letea, unde deocamdată slujește doar un preot călugăr, datorită locului mai izolat. Părintele și-a exprimat dorința ca la schit să mai locuiască și *un frate călugăr*. Părintele Aurel construiește acum niște încăperi, bucătărie și altele, pentru ca acei copii de la Valea Plopului să vină vara să stea în Deltă. Va avea nevoie și de o *asistentă medicală (onorifică)* cu dragoste pentru acești copii năpăstuiți.

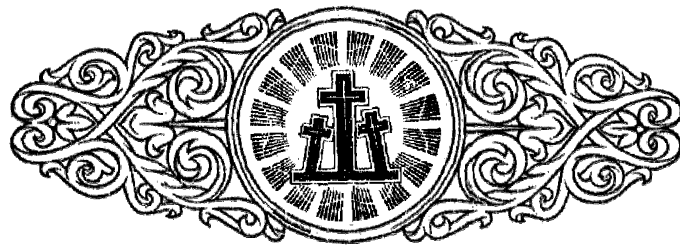
- Părinții a trei copii i-au părăsit pe aceștia, lăsându-i în grija bunicii, fără a lăsa nici un ban. Bunica este văduvă și are o pensie de 500.000 lei/lună. Copii sunt: *Flavia - Lavinia* are 18 ani și este slăbită de puteri. Nu a putut învăța decât 10 clase. *Victorița* este în clasa a III-a și nu se dezlipește de gândul și speranța că Dumnezeu le va veni în ajutor, măcar pentru fratele cel mare, *Florentin*. *Florentin* a primit ordin de încorporare dar nu are ce pune în tradiționala valiză de lemn. Este palid și firav.

Deocamdată nu lucrează. Dumnezeu să răsplătească înmiit și un colțșor de rai să dobândească cel ce prin dragostea ce o va oferi, îi va ajuta indiferent cu ce și cu cât. Vor zămbi trei copilași care au fost îndemnați să se roage ca să-i scoată din întuneric pe părinții ce le-au dat viață, pentru a le întinde o mână de ajutor, o alinare, o protecție de tată și de mamă. Adresa bunicii: *Bleznici Elisabeta, str. Alexandru cel Bun, nr. 129, 8800 Tulcea, jud. Tulcea*.

Pleșa Lucia (cod 3386 sat Popeștii de Jos, nr. 367, com Vadu Moșilor, jud. Alba): Sunt căsătorită, am un copil la ciclul gimnazial și sunt studentă la specializarea “*Asistență socială*” la Universitatea “1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. Soțul este student la Facultatea de Drept. Trebuie să plătim o taxă de școlarizare de 350 dolari/an, fiecare. Situația materială precară mă pune în situația de a nu putea continua studiile, cu toate că mi-am dorit nespus de mult să fac această facultate, pentru că și eu la rândul meu să ajut pe cei nevoiași și aflați în dificultate. Mulțumesc anticipat tuturor celor ce vor binevoi să ne ajute.

Nota redacției: Coletele trimise celor din *penitenciare* este bine să nu depășească **8 kg** și să nu conțină costume, paltoane, rochii. Pot conține pulovere, tricouri, pantaloni, maieuri, chiloși, ciorapi, încălțăminte, pătură, lenjerie, alimente, etc. și este bine ca pe colet să se scrie “*Efecte, igienice și alimentare*”. De asemenea, la unele penitenciare, expeditorul trebuie să anunțe dinainte pe destinatar (printr-o *scrisoare*), căci dacă nu știe numele expeditorului, coletul va fi returnat. Hainele pot fi trimise și în sac de rafie, adresele expeditorului și destinatarului fiind trecute pe un carton legat la gura sacului.

◆ Biserica Ortodoxă și alegerile

Preotul paroh Emil Hosu din Boiu Mare - Maramureș (care este și primarul localității și directorul agenției din localitate a Băncii Internaționale a Religiiilor și președintele local al PNR!!!), a adresat Sfântului Sinod al BOR, în numele unui grup de preoți și mireni ortodocși din Ardeal, o scrisoare deschisă prin care propune ca Biserica Ortodoxă să desemneze un Episcop drept candidat la Președinția României. ÎPS Bartolomeu Anania a catalogat scrisoarea drept o aberație, iar ÎPS Andrei Andreicuț a declarat că se încearcă o compromitere a Bisericii.

Sfântul Sinod a făcut clerului aceeași recomandare din 1996, de a se abține de la o politică militantă în cadrul partidelor, candidând doar ca independenți și doar cu aprobarea episcopului său și numai pentru un loc de consilier în consiliile locale. S-a recomandat sfătuiră laicilor din Adunările Parohiale să candideze local sau central. Dacă însă preoții vor ocupa funcții de primar, prefect, parlamentar, etc. ei vor fi suspendați din activitatea preoțească pe durata mandatului.

◆ În Rusia, Statul are binecuvântarea Bisericii Ortodoxe!

În "Porunca Iubirii" nr. 3 / 1998 am arătat că, în Rusia, Biserica Ortodoxă se bucură de același respect și credibilitate și din partea statului nu numai a oamenilor, statul încredințându-i sarcini și fonduri pe măsură.

«...Într-un interviu televizat, în ajunul Crăciunului, Patriarhul Alexei a declarat că în ultimii 10 ani au reușit cu succes să construiască un tip de relație cu totul nou între Biserică și Stat, în care Biserica este independentă față de Stat, dar este respectată și dorește să colaboreze cu autoritățile pentru binele poporului. "Niciodată în istoria de 1000 de ani ai Bisericii noastre nu a mai existat o astfel de relație", a spus Patriarhul.

La scurt timp după numirea lui Putin ca premier, acesta a devenit un oaspete obișnuit al reședinței Patriarhului Alexei. Conținutul conversațiilor nu a fost niciodată dezvăluit presei. S-a comunicat că acestea au avut un caracter "foarte personal".

De asemenea, Patriarhul a fost chemat la palatul prezidențial în ziua de 31 decembrie pentru a binecuvânta transferul prerogativelor prezidențiale către Putin. Acesta a cerut în mod special ca Patriarhul Alexei să-i dea binecuvântare (un cuvânt nou în vocabularul politic rus) pentru perioada interimatului său. Este primul politician care face acest lucru.

Săptămânalul "Newsweek" a relatat că Putin a devenit religios în urmă cu trei ani, după ce a reușit să-și salveze cele două fiice, în vârstă de 13 și respectiv 14 ani, dintr-un incendiu care a cuprins vila sa din apropierea Sankt Petersburgului ». (Vestitorul Ortodoxiei nr. 242 / 2000)

Musulmanii din Rusia sunt alarmați de această apropiere a Statului de Biserica Ortodoxă. Probabil se gândesc la ce le fac ei creștinilor din Sudan și Indonezia.

◆ Legea clerului militar a devenit urgență

Am anunțat încă din nr. 4 / 1999 al revistei noastre că a fost definitivată legea clerului militar, dar ea nu a fost încă discutată în Parlament. Oricum, în unitățile militare, penitenciare, etc. preoții

își fac deja datoria. Ei erau așteptați, misiunea lor era înțeleasă. Dar este totuși nevoie de un cadru legal, altfel nu se pot elimina unele anomalii, care apar în mod firesc, dat fiind că nu toți sunt credincioși într-un penitenciar sau unitate militară! Dăm doar un exemplu: unii ofițeri din penitenciare vor cu tot dinadinsul să asculte spovedania deținuților! Preotul nu poate accepta acest lucru dar nici legea nu-i oprește pe ofițeri.

În acest sens, este binevenită solicitarea P.F. Teoctist, făcută pe 17 aprilie, Biroului Permanent al Camerei Deputaților, de a dezbată în procedură de urgență această lege. Conducerea Camerei a decis ca acest proiect să fie discutat după aprobarea Legii Bugetului de stat pe acest an.

◆ Icoanele în pericol

Nu trece o săptămână fără să aibă loc un furt de icoane sau alte obiecte bisericești. Patriarhia Română și Inspectoratul General al Poliției – IGP au încheiat un **protocol** privind prevenirea și combaterea furturilor de obiecte de artă și cult religios. Începând din luna aprilie se va face o actualizare și o inventariere a obiectelor de artă și cult religios din toate bisericile și mănăstirile din România. "Va urma o selecție a tuturor obiectelor susceptibile de patrimoniu. Preoții vor întocmi fișe cu numele acestora, anul din care datează și alte caracteristici. Fișele vor fi centralizate pe episcopii, după care vor intra într-o bază de date la nivelul Patriarhiei Române", a spus preotul Florin Șerbănescu (consilier patriarhal).

De asemenea, se așteaptă promulgarea unui articol de lege (prin Legea Patrimoniului Cultural Național), care se referă la păstrarea, inventarierea și securizarea operelor de artă. "La ora actuală, nu toate bisericile românești au sisteme de alarmare, iar unele nu sunt performante. De aceea credem că formarea unui fond național care să finanțeze achiziționarea unor instalații performante de securizare pentru biserici și muzee este absolut necesară. Sperăm ca legea să fie promulgată", a afirmat Doina Pungă, consilier în Ministerul Culturii. (Ziua, 12 aprilie 2000)

◆ Carta Ecumenică a Bisericilor Europei

În perioada 3-6 februarie 2000, a avut loc la Praga întrunirea **Comitetului Comun** al Conferințelor Episcopale (Catolice) Europene – CCEE și Conferinței Bisericilor Europene – CBE, acestea din urmă reprezentând Bisericile Ortodoxe, Protestante, Anglicană și Vechi-Catolică din Europa. Din partea BOR a participat ÎPS Daniel. S-a discutat și textul proiectului Cartei Ecumenice, care fixează principiile de conduită și cooperare ale Bisericilor din Europa, pentru a contribui mai mult la mărturisirea credinței în Hristos, într-o Europă confruntată cu secularizarea și sărăcia, cu pluralismul religios și fenomenul sectar, cu tensiuni interetnice și religioase. Carta este un cod moral-spiritual de orientare, nu un act juridic care să oblige vreo Biserică să-și schimbe identitatea. O astfel de Cartă ar putea face ca elementul religios să nu mai poată fi politizat sau manipulat în defavoarea Bisericii și a credincioșilor, cum a fost în cazul războaielor din Iugoslavia și Irlanda de Nord. Se speră ca până la următoarea întrunire (26-29 ian. 2001, în Portugalia) textul Cartei să fie definitivat.

La întrunire s-a scos în evidență creșterea responsabilității comune a Bisericilor față de viața Europei în general și față de misiunea creștină comună, în special. În acest sens, Ortodoxia trebuie să intensifice unitatea și solidaritatea sa internă, pentru a putea aduce apoi o contribuție sporită în cooperarea cu celelalte Biserici ale Europei. (rezumat din *Candela Moldovei nr. 2 / 2000*)

◆ În căutarea sufletului creștin al Europei

La reuniunea "Responsabilitatea europeană pentru dezvoltarea globală" de la Bruxelles, Romano Prodi, Președintele Comisiei Europene, a spus că unitatea Europei nu se poate realiza autentic și profund, dacă nu se ține cont de dimensiunea creștină, care, de altfel, a format bătrânul nostru continent. Problemele omenirii nu se pot rezolva dacă se ține cont numai de aspectele de ordin economic, politic, social sau militar, ci trebuie ținut seama și de cele de ordin spiritual. Concluzia: Bisericele trebuie să se implice în luarea deciziilor importante care privesc Europa.

Europa, ca orice organism viu, are un trup și un suflet. Iar sufletul ei este creștin dar uitat într-un ungher al istoriei. Ne-am îngrijit numai de trupul ei și nici de acesta în întregime.

◆ Kosovo—un an de la începerea bombardamentelor

Criza din Kosovo nu a luat sfârșit. Greșit interpretată, greșit prezentată în mass-media și greșit soluționată, ea este o lecție despre cum nu trebuie rezolvate problemele zonelor cu mai multe etnii și religii. De la sosirea trupelor KFOR, circa 400 de persoane au fost ucise (mai multe decât înainte de începerea bombardamentelor!), 600 răpite și peste 200.000 expulzate sau forțate să emigreze. De asemenea, 80 de biserici și mănăstiri au fost distruse, unele de o valoare inestimabilă. Dacă mai adăugăm că filiera balcanică a drogurilor este controlată aproape în totalitate de albanezi din Kosovo (UCK) și că 40% din heroina introdusă în SUA și 80% din heroina introdusă în Occident aparține mafiei albaneze din Kosovo, avem o imagine mai completă valorilor apărute de americani și occidentali în Kosovo.

◆ Creștinii părăsesc Țara Sfântă

Un semnal de alarmă a fost tras de către o organizație ecumenică din Țara Sfântă. Aceasta afirmă că, în urma adevăratului exod al creștinilor din ultima sută de ani, numărul acestora a scăzut dramatic în unele regiuni, cum ar fi West Bank și Gaza, coborând de la 20% până la circa 2%. Principalele motive ale acestei plecări sunt violențele crescute în zonă, precum și căutarea unor oportunități economice mai mari în altă parte. "Să luăm aminte și să nu uităm cât este de important să menținem o prezență creștină în această țară, de unde a pornit credința noastră" spune un reprezentant al acestei organizații. (*Iisus Biruitorul 10 / 2000*, preluare din *Religion Today*, 7 febr. 2000)

◆ În Serbia, doctorii care fac avorturi nu pot fi împărțășiți

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe a trimis recent o scrisoare către toți ierarhii și preoții din Serbia, cerându-le să-i oprească de la Sfânta Împărțășanie pe toți doctorii și pe toate moașele care efectuează sau iau parte la avorturi. Acest canon va fi aplicat persoanelor vinovate, până în momentul în care se pocăiesc de acest păcat și făgăduiesc să nu-l mai săvârșască. În Serbia avortul este legalizat și are o foarte mare răspândire. Deși poate părea extremistă, această măsură este justificată, se spune în scrisoare, căci "avortul este un păcat cumplit înaintea lui Dumnezeu, condamnat de Sfânta Scriptură. De asemenea, din acest motiv, întreaga națiune sârbă este, practic, amenințată cu dispariția".

◆ Poligamia (desfrâul):

model de căsnicie în mileniul III

În SUA a apărut o mișcare, Polylove Network, a cărui dușman declarat este Monogamia. Monogamia este, după părerea lor, cauza tuturor relelor, iar înlăturarea ei cheia pentru fericirea generală. Ca argumente, faptul că jumătate din căsătoriile făcute în SUA se termină cu divorț și că cei mai mulți americani se încurcă cu alți parteneri în afara căsătoriei, lucru care ar face ca monogamia să fie falsă și mincinoasă, iar poligamia, dimpotrivă, mai deschisă și mai sinceră.

Adevărul însă este că nu monogamia este vinovată ci natura păcătoasă a omului, lipsa lui de credință și neascultarea de poruncile lui Dumnezeu. De aceea nu ne este greu să înțelegem că și poligamii vor divorța, căci ei nu caută iubirea aproapelui și a lui Dumnezeu ci plăcerea. (extras din *Sabia și Mistria*, nr.1)

◆ Sfânta Scriptură electronică (pe internet și CD)

Fundația Ortodoxă pentru Educație și Cultură a Sfintei Mitropolii a Tesalonicului a început editarea electronică a **Vechiului Testament** (textul *ebraic* și textul *grec* al Septuagintei) și **Noului Testament**, însoțite de traduceri în limbile *greacă nouă*, *română* și *bulgară*. Va urma apoi editarea întregii **Biblie** în limbile *latină*, *rusă*, *engleză*, *arabă* și *albaneză*. Se va edita și **bibliografia biblică ortodoxă** completă pentru secolul al XX-lea și o cuprinzătoare **bibliotecă biblică** (introduceri generale în Vechiul și Noul Testament, introduceri speciale în cărțile Vechiului și Noului Testament, comentarii la cărțile biblice, hărți biblice, etc.). De asemenea, se vor include și reproduceri de artă bisericească ortodoxă, de imne și cântări liturgice, imagini video, etc. Toate acestea vor fi accesibile pe Internet și vor fi reproduse pe CD-uri. Întreg acest proiect este finanțat de Uniunea Europeană și de guvernul grec. (informații extrase din *Vestitorul Ortodoxiei 242 / 2000*)

Amintim cu această ocazie că la Cluj se pregătește Biblia comentată de ÎPS Bartolomeu Valeriu Anania, pe CD.

◆ Evanghelizare și spovedire pe internet, cu călugări virtuali și biserică virtuală!

Capii bisericilor occidentale (mai ales din Germania) au pornit o adevărată cruciadă electronică, răspândind Cuvântul Domnului în rândul celor ce navighează pe Internet. Fratele virtual Willi, din Ordinul Augustinilor, îndrumă vizitatorii la un ordin catolic german cu sediul la Trier, având adresa www.brueder-von-maria-hilf.de. O altă pagină pe teme religioase este www.dbk.de, lansată în urma Conferinței Episcopilor din Germania. Iar Biserica Luterană din Germania are pagina ei oficială la adresa www.ekd.de. Mai mult, la adresa www.fnnfcity.de se poate vizita o biserică virtuală, Sfântul Bonifaciu, într-un oraș virtual. Culmea însă, este faptul că se oferă vizitatorilor posibilitatea de a se spovedi virtual unui preot, prin e-mail. O fi bun internetul, căci el pare a-i uni pe oameni, creând între ei legături informaționale, dar exagerarea folosirii lui duce la izolarea *spirituală* a oamenilor unii de alții și de Dumnezeu.

◆ Harta genomului uman (cartea vieții biologice!) va fi gata în vara 2000

Pe 29 februarie Bill Clinton a afirmat: "Peste două luni voi face un anunț care va fi extrem de onorant pentru mine. Vom anunța că genomul uman a fost complet segmentat și putem începe să citim cartea vieții... Probabil că vom putea să oprim genele responsabile de evoluția bolilor, pentru a împiedica, de pildă, apariția diabetului". Tot atunci, compania americană Celera Genomics a precizat că deține deja, în banca sa de date, 97% din genele umane. Când va fi gata, segmentarea genomului uman (și a variațiilor sale) va fi accesibil, în mod liber, oamenilor de știință din toată lumea.

◆ Vaticanul și-a cerut iertare pentru greșelile din trecut

“Știu faptele tale și osteneala ta... Dar am împotriva ta faptul că ai părăsit dragostea ta cea dintâi. Drept aceea, adu-ți aminte de unde ai căzut și te pocăiește și fă faptele de mai înainte; iar de nu, vin la tine curând și voi mișca sfeșnicul tău din locul lui, dacă nu te vei pocăi” (Ap. 2, 2-4). În Sfânta Scriptură mesajul este adresat Bisericii din Efes [Oraș al plăcerii; Vrednic de dorit]. Putem asemăna Efesul cu Vestul Europei de azi. Și iată că Noua Biserică din Efes, Biserica Catolică, își aduce aminte de unde a căzut și se pocăiește. Și aceasta deoarece conducătorul ei, papa, urmașul lui Simon Petru (nu înlocuitorul lui Hristos!) a auzit din nou, peste veacuri, glasul Domnului: “Simone... Mă iubești?”. “Da Doamne, Tu știi că Te iubesc” (In.21). “De Mă iubiți, păziți poruncile Mele” (In.14, 15)

Pe 12 martie Papa Ioan Paul al II-lea (împreună cu 6 cardinali) a cerut iertare lui Dumnezeu, pentru greșelile comise în cursul istoriei în numele catolicismului, într-o “Mea Culpa” fără precedent în istoria religiei catolice. Printre greșelile mărturisite sunt și persecuția evreilor,

convertirile forțate, metodele neevangelice folosite în timpul cruciadelor și inchiziției, metodele intoleranței, pentru dezbinarea dintre creștini, pentru excomunicările reciproce din perioada marilor schisme, pentru păcatele care au rănit demnitatea femeii și unitatea speciei umane (prin discriminări rasiale și etnice), pentru păcatele ce au atins drepturile fundamentale ale persoanei, etc. “Mă tem că această listă nu se va încheia niciodată” a spus Jean-Louis Brugués, participant la realizarea raportului “Memorie și Reconciliere”, care a stat la baza mărturisirilor din 12 martie.

◆ Turnul Babel - pe coasta Mării Negre!

Arheologul britanic Michael Sanders, susține că Turnul Babel a existat cu adevărat, dar nu în Mesopotamia ci pe coasta turcă a Mării Negre. El a ajuns la această concluzie în urma studierii mai multor fotografii făcute de specialiștii de la NASA și a unor texte vechi. Potrivit unui text, Turnul Babel se găsea în regiunea Semnaar, pe coasta Mării Negre. El consideră că turnul a fost localizat în Mesopotamia numai datorită asemănării lingvistice Babel - Babilon. O expediție de arheologi va cerceta zona pentru a-i confirma sau infirma teoria. (*Ordinea*, 34 / 1999)

Cărți noi

Rănilile Adevărului

Cartea de poezii este un omagiu dedicat martiriului celor ce s-au jertfit în Decembrie 1989 pentru libertatea și demnitatea țării și a poporului român. A mărturisi Adevărul prin martiraj e cea mai înaltă formă de iubire. Martiriul e cel ce ajută cel mai mult lumea, pentru că are dragostea cea mai mare pentru frații săi, dându-și viața pentru ei. “Ne credeți numai când murim?! Dar vă iubim deci ne jertfim”

Cartea a apărut la Editura Diagonal și are ca autor pe Emilian Dasiu. Se poate comanda la adresa: S.C. GAD Print SRL, Str. Ștefan cel Mare, nr. 15 A, cod 5500 Bacău, jud. Bacău, Telefon 034.179343.

Prezentăm un fragment dintr-o poezie din cuprinsul acestei cărți:

Iartă-i tăticule!

dedicată eroinei/muceniței de 14 ani, Luminița Florina Boțoc, tatălui ei greu rănit și nedreptățit prin moartea fiicei sale (după articolul “Cât valorează un erou al revoluției” din România Liberă - 2 febr. 1990)

Iartă-i tăticule, nu te mai zbate,
E fără rost, durerea te frământă,
Inima-n mine nu mai bate,
Nu, nu mai bate, acumă cântă.

De ce să plângi o nedreptate,
E lumea-ntreagă prea nedreaptă,
Privirile-ți înlăcrimate
Zadarnic mila o așteaptă.

Cine? Cui? Unde e iubire?
A trebuit să mă răscumperi moartă,
Lasă-i și iartă-i, suferi înjosire
Să ceri dreptate l-a lor poartă.

Pe alții i-au făcut pachet,
I-au ars, le-au risipit cenușa,
Acuma mint fără regret,
Nu tată, nu le mai atinge ușa.

Sunt măcinați toți de minciună,
Și cei ce-au fost și alți veniți,

Ar vrea să aibă firea bună,
Dar sunt de rău prea înrobiți.

N-au milă, jertfă, numai vorbe,
Vorbesc doar din pustiul piept,
Fac cu politica doar ciorbe,
Ei n-au dreptate, au doar drept.

Țara, pământul, viața de pe el,
Mi-e greu acum, mi-e greu a o-nțelege,
Iubire nu mai e aproape de fel,
Și doar va fost iubirea dată lege.

Iubirea, din iubire ne-am născut,
Ea ne-a crescut și nu vrea să renege.
E Duhul ce ne ține, ce-ați făcut?!
L-ați sfărțecut cu arme, cu ciomege.

Pământul jos acum e câmp de luptă,
Vă bateți precum chiorii în mocirlă,
E viața înjunghiată, pângărită,
Nu vreți să aveți de fel iubire, milă.

Pe jertfa noastră a celor ce-au murit
Și-au înălțat alte minciuni statuia,
Hoția, crima, cearta s-au vădit,
Iubirea libertății vi-i curvia,

Renunță la dreptatea, sfatul lor,
Iubește-mă, iubește-mă pe mine,
Mi-e frică pentru voi și-mi este dor,
V-aș vrea, v-aș vrea alături de mine.

E atât de liniște aicea sus,
E numai cântec, cântec, armonie,
Iubire închinată lui Iisus,
Eternă tată, sfântă-n veșnicie.

Dreptate, ochii plânși cer să te vadă!

